

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ 3 เรื่อง

WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ
ในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

The Development of a Web Portal for Smart Buddhist Tourism in
15 Thailand's Major Cities at International Level

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง
นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ
ในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

Innovation of central information for promoting smart Buddhist
tourism in Thailand's major cities at the international level

โดย

ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน

ดร.ชัยณรงค์ ขาวเงิน

นางปญฺญ์ธนิดา วากะตวน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800765008

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ 3 เรื่อง

WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ
ในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

The Development of a Web Portal for Smart Buddhist Tourism in
15 Thailand's Major Cities Towns at International Level

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ

ในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

Innovation of central information for promoting smart Buddhist
tourism in Thailand's major cities at the international level

โดย

ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน

ดร.ชัยณรงค์ ขาวเงิน

นางปญญ์ธนิดา วากะตวน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800765008

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Sub-Research Report 3

The Development of a Web Portal for Smart Buddhist Tourism in
15 Thailand's Major Cities Towns at International Level

BY

Dr.Kannikar Khaw-ngern

Dr.Chainarong Khaw-ngern

Mrs.Puntanita Wakadoun

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E.2565

Research Project Funded

by Science Research and innovation Promotion Fund

MCU RS 800765008

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

- ชื่อรายงานการวิจัย** : WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- ผู้วิจัย** : ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน
ดร.ชัยณรงค์ ขาวเงิน
นางปญญ์ธนิดา วากะตวน
- ส่วนงาน** : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปีงบประมาณ** : 2565
- ทุนอุดหนุนการวิจัย** : กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ 2) พัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ และ 3) ประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองหลัก จำนวน 90 คน และผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 580 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และวัดปฏิบัติธรรม 15 แห่ง แบ่งเส้นทางท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 เส้นทาง คือ เส้นทางสายวัดท่องเที่ยว มี 3 สาย และเส้นทางสายวัดปฏิบัติธรรม มี 3 สาย สำหรับสารสนเทศเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งและการติดต่อ (2) ข้อมูลเกี่ยวกับการประเภทเส้นทางและรายละเอียดของสถานที่ และ 3) ประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ พบว่าความพึงพอใจในภาพรวม (1) ด้านเว็บเพจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) ด้านวิดีโอคลิป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับมากที่สุด

Research Title : The Development of Web Portal for Smart Buddhist Tourism on 15 Thailand Principle Towns at International Level

Researchers : Dr.Kannikar Khaw-ngern
Dr.Chainarong Khaw-ngern
Mrs.Puntanita Wakadoun

Department : Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year : 2565/2022

Research Scholarship : Science Research and innovation Promotion Fund

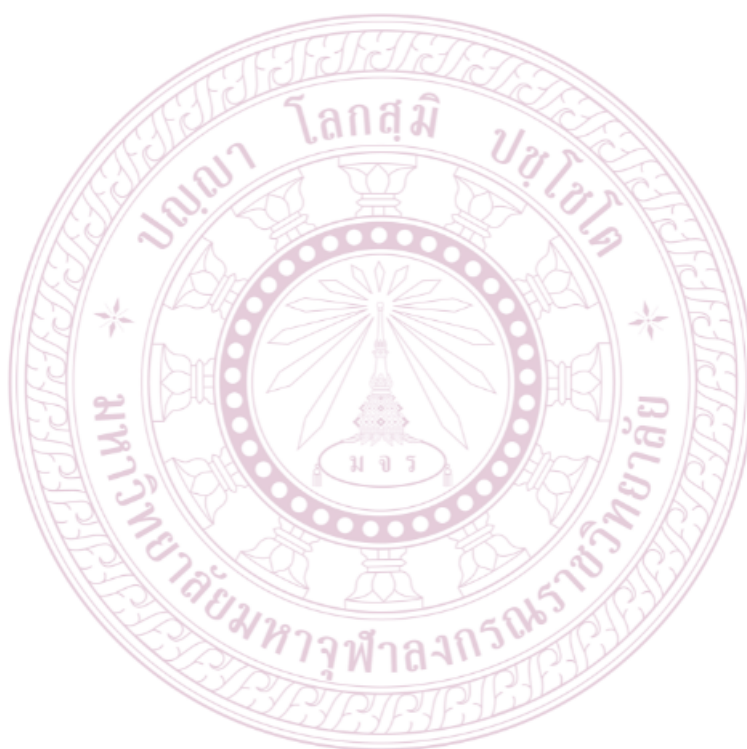
Sponsor

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the guidelines for developing a web portal for Buddhist tourism at an International Level; 2) to develop a web portal for Buddhist tourism at an International Level; and 3) to publicize and evaluate the results of a web portal for Buddhist tourism at an International Level. This research is action research and mixed methods research consisting of qualitative research and quantitative research. The qualitative research collected information by means of in-depth interviewing 90 key informants who engage in emerging-city tourism and 5 experts participating in a specific group discussion. The quantitative research collected data from a sample of 628 participants.

The results showed that 1) From studying the guidelines for developing a web portal for Buddhist tourism at a global scale, it has been discovered that the presentation must have an appealing style as well as relevant content. While a web portal for Buddhist tourism at a global scale should be accessible at any time and from any location for learning; 2) As a result of developing a web portal for Buddhist tourism at a global scale, the learning media has been arranged into two languages to present information in the areas of 15 tourist temples and 15 meditation temples, in a total of 30 sites, and separated into two routes, each of which includes 3 tourist temples and 3 meditation temples; and 3) Publicity and evaluation of the web portal for promoting

Buddhist tourism at international level showed (1) highest satisfaction on Webpage with the average 4.42 and (2) highest satisfaction on video clips with the average 4.48.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” เป็นโครงการย่อยที่ 3 ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ทุนสนับสนุนทั้ง 2 แห่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ. ดร. อธิการบดี มจร. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและรักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มจร. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร. และพระมหาชุตีภัก อภินนโท ผู้อำนวยการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มจร.

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร. ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบโครงการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยทั้ง 90 คน ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัด/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม และนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม ที่เดินทางมายังวัดและสถานปฏิบัติธรรม รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจงทั้ง 5 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และตัวแทนจากสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย และสุดท้าย ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ ผลงานวิจัย และเอกสารทางวิชาการ ที่ได้นำมาใช้อ้างอิงในงานวิจัย และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้

ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน และคณะ

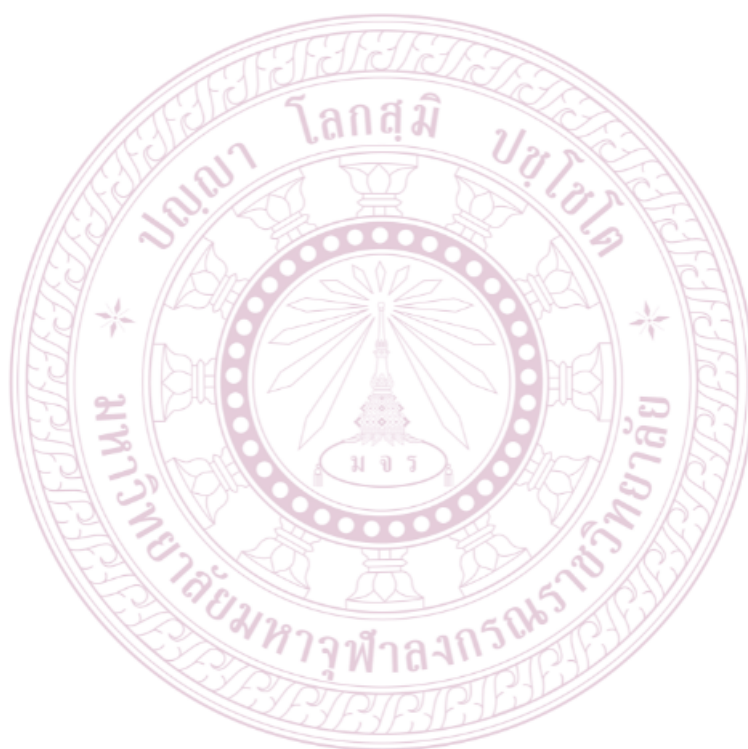
30 พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดการพัฒนาเว็บไซต์	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเงื่อนไขเรชันกับการใช้ช่องทางโซเชียล	15
2.3 แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ	22
2.4 องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)	35
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม	38
2.6 โซเชียลมีเดียเพื่อการท่องเที่ยว	43
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
3.1 รูปแบบการวิจัย	71
3.2 พื้นที่ในการศึกษาวิจัย	72
3.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	74

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
3.5 การขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	87
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	88
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	90
3.8 สรุปกระบวนการวิจัย	92
บทที่ 4 ผลการศึกษา	93
4.1 แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ	93
4.2 การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ	134
4.3 การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย	161
4.4 การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)	164
4.5 องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย	168
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	170
5.1 สรุปผลการวิจัย	170
5.2 อภิปรายผล	179
5.3 ข้อเสนอแนะ	181
บรรณานุกรม	184
ภาคผนวก	189
ภาคผนวก ก. หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	190
ภาคผนวก ข. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	192
ภาคผนวก ค. หนังสือเชิญและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และกิจกรรมการสนทนา กลุ่มแบบเจาะจง	195
ภาคผนวก ง. หนังสือขอสัมภาษณ์ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และแนวคำถามสัมภาษณ์	197
ภาคผนวก จ. รายชื่อนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรมที่ร่วมกิจกรรมในพื้นที่วิจัย	202
ภาคผนวก ฉ. ภาพกิจกรรมภาคสนาม	205
ภาคผนวก ช. หนังสือขออนุญาตตั้งบูธและการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ผลผลิตจากงานวิจัย	209

ภาคผนวก ข. หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย	211
ภาคผนวก ฉ. หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสาร	213
ประวัติผู้วิจัย	214

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 ตัวอย่างเว็บไซต์	137
ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	165

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 ช่วงเวลาในการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ภาพที่ 2 สรุปกระบวนการพัฒนานวัตกรรมตามแนวของพระสุธีรัตนบัณฑิต	40
ภาพที่ 3 แนวคิดแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ภาพที่ 4 แนวคิด BEST: ท่องเที่ยวไทยวิถีใหม่	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดนวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ	70
ภาพที่ 6 กระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอนสำหรับพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัด ในระดับนานาชาติ	92
ภาพที่ 7 ตัวแบบระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (WEB PORTAL) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว วิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ (AB2D MODEL)	169

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีและบริบททางเศรษฐกิจและสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลต่อวิถีชีวิต รูปแบบกิจกรรมของปัจเจกชนและองค์กร ระบบเศรษฐกิจและสังคม ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้มีการลงทุน พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางความคิดรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม การปฏิรูปกระบวนการทางธุรกิจซึ่งรวมถึงการผลิต การค้า การบริการ การท่องเที่ยว อันนำมาสู่พัฒนาทางเศรษฐกิจการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อมุ่งหวังปฏิรูปประเทศไทยให้ทันต่อการสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพที่สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่า และขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีการท่องเที่ยวอัจฉริยะ เช่น สมาร์ทโฟน โซเชียลมีเดีย เพื่อวางแผนการเดินทางได้เติบโตและแพร่หลาย การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการพัฒนาดิจิทัลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของสถานที่ต่างๆ ได้อย่างเต็มที่¹ การท่องเที่ยวอัจฉริยะใช้ IoT เพื่อเชื่อมต่อสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริการ รวมถึงให้บริการการ

¹ C. D. Huang et al., “Smart Tourism Technologies in Travel Planning: The Role of Exploration and Exploitation”, *Information & Management*, vol. 54, no. 6, 2017, pp. 757–770.

เดินทางส่วนบุคคลตามความต้องการของผู้ใช้เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การท่องเที่ยว² เทคโนโลยี AI ได้กลายเป็นวิธีการสำคัญในวัตรกรรมผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยวอัจฉริยะด้วยข้อได้เปรียบทางเทคนิคที่โดดเด่นด้วยคุณลักษณะทางเทคนิคเฉพาะสี่ด้าน ได้แก่ การรับรู้ที่ชาญฉลาด การเรียนรู้ของเครื่อง การให้เหตุผลอย่างชาญฉลาด และการตัดสินใจที่ชาญฉลาด³

ต้นปี 2022 การระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์โอมิครอนส่งผลต่อความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยว เอเชียและแปซิฟิกยังคงเป็นภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุดโดยมีส่วนแบ่งสถานที่ท่องเที่ยวแบบปิดมากที่สุด ขณะที่ยุโรปและทวีปอเมริกาเริ่มมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง⁴ ผู้เชี่ยวชาญยังคงเห็นการฟื้นตัวที่เป็นไปได้ในปี 2022 และคาดการณ์ว่าปี 2023 จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้น⁵ สำหรับการท่องเที่ยวของไทย คาดว่าในปี 2022 อาจมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 6 ล้านคน คิดเป็น 15% ของระดับก่อนการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และอาจต้องใช้เวลาอีกกว่า 4 ปีจึงจะกลับไปสู่ระดับก่อนการแพร่ระบาดที่ 40 ล้านคน โดยสรุป การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวยังคงเปราะบาง ธุรกิจบางส่วนยังไม่สามารถกลับมาดำเนินงานได้ตามปกติ รวมถึงแรงงานบางกลุ่มที่อาจยังต้องตกงานหรือว่างงานแฝงไปอีกระยะหนึ่ง⁶

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านดิจิทัล โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของไวรัสโคโรนา รวมถึงการส่งเสริมการฟื้นตัวของทุกภาคส่วน ดังจะเห็นได้จากภาคการท่องเที่ยวได้มีการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ เช่น การ

² D. Buhalis, "Technology in Tourism-From Information Communication Technologies to Etourism and Smart Tourism Towards Ambient Intelligence Tourism: A Perspective Article", *Tourism Review*, vol. 75, no. 1, 2017, pp. 267-272..

³ Liu et al., "Artificial Intelligence in the 21st Century," *IEEEAccess*, vol. 6, 2018, pp. 34403-34421.

⁴ UNWTO, *UNWTO WORLD TOURISM BAROMETER*, [online], source: https://web.unwto.org/s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-01/220118-Barometersmall.pdf?_PBIQdr4u_qM0w56.l0NpfGPzylGu6Md [5 กุมภาพันธ์ 2565].

⁵ UNWTO, *When do you expect international tourism to return to pre-pandemic 2019 levels in your country?*, [online], source: <https://www.unwto.org/news/tourism-grows-4-in-2021-but-remains-far-below-pre-pandemic-levels> [5 กุมภาพันธ์ 2565].

⁶ ธนาคารแห่งประเทศไทย, *มองเศรษฐกิจปี 65 ฝ่าหลังฝนโควิด 19?*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_7Dec2021.aspx [8 มกราคม 2565].

ใช้ใบรับรองโควิดแบบดิจิทัลของยุโรป (EU Digital COVID Certificate)⁷ สำหรับประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี Augmented Reality (AR) เข้ามาประยุกต์ใช้สำหรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ เพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของเชื้อจากการพูดคุย และสัมผัสกัน⁸ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มความสะดวกสบายตลอดการเดินทาง ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานและกลไกการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐที่เป็นเอกภาพ โครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบคมนาคมและแพลตฟอร์มด้านการท่องเที่ยว และมาตรการสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้⁹

การท่องเที่ยววิถีพุทธมีความพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวจะเน้นที่การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นผลเกี่ยวเนื่องกับองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และประเทศผ่านทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ โดยพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบันใช้เทคโนโลยีออนไลน์หลายช่องทาง ในการค้นหาข้อมูลเพื่อดัดสันใจเดินทางไปทัศนศึกษาท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้มีการนำการท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Tourism: E-Tourism) มาใช้ในการให้บริการ โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่มีความสามารถในการให้ข้อมูล กระแสดิจิทัลและการเติบโตของอินเทอร์เน็ตส่งผลให้คนทั่วโลกสามารถเชื่อมต่อถึงกันได้โดยสะดวก และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย แนวโน้มของเทคโนโลยีและโลกดิจิทัลส่งผลกระทบด้านบวกต่อการท่องเที่ยว สามารถทำได้ง่ายขึ้นเนื่องจากความสะดวกและความง่ายในการเข้าถึงผู้บริโภค การพัฒนาระบบนวัตกรรมเพื่อจึงมีความสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยวจากในและต่างประเทศในอนาคต

⁷ UNWTO, **WORLD TOURISM BAROMETER**, [online], source: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-01/UNWTO_Barom22_01_January_Excerpt.pdf?XWPdWS pA0FBYCLC_xMHRlyarzbNArV [5 กุมภาพันธ์ 2565].

⁸ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa), **AR Technology เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอัจฉริยะอย่างปลอดภัย**, [online], source: <https://www.depa.or.th/th/article-view/ar-technology> [2 กุมภาพันธ์ 2565].

⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, **Tourism at a crossroad: อนาคตภาคการท่องเที่ยวไทย เดินต่ออย่างไรในพหุหลังฝน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_18Aug2021.aspx [8 มกราคม 2565].

การประชุมสมัชชาใหญ่สมัยสามัญขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 24 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน - 3 ธันวาคม 2564 ณ กรุงมาดริด ราชอาณาจักรสเปน โดยการประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมผู้นำการท่องเที่ยวของโลกที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งมีการประชุมทุก 2 ปี เพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการท่องเที่ยวของโลก ตลอดจนอนุมัติงบประมาณ เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการ UNWTO ใช้ดำเนินการในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ได้แก่ 1) ให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา 2) พัฒนาทรัพยากรบุคคล 3) พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4) พัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว 5) รวบรวมข้อมูลด้านสถิติการท่องเที่ยว 6) ส่งเสริมและประเมินสถานการณ์ด้านการตลาด 7) พัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ และ 8) สนับสนุนการสื่อสารและการจัดทำข้อมูล¹⁰

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งเมืองหลักและเมืองรอง ทั้งนี้ ได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้เกิดการพัฒนาในเรื่องของ Local Economy ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าเกษตร วิสาหกิจชุมชน และเรื่องต่างๆ เพื่อป้อนเข้าสู่การท่องเที่ยว ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งเมืองหลักและเมืองรอง จึงส่งผลให้ความเจริญไม่กระจุกอยู่แค่ผู้ประกอบการไม่กี่แห่ง รวมถึง ให้มีการกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้จากเมืองหลักไปสู่เมืองรองอย่างต่อเนื่อง¹¹

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองหลัก โดยการพัฒนา Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดท่องเที่ยวหลักและจังหวัดท่องเที่ยวรองอื่นๆ ในตลาดการท่องเที่ยวของประเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองหลัก เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม

¹⁰ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, การประชุมสมัชชาใหญ่สมัยสามัญขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 24, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=13692> [24 มกราคม 2565].

¹¹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, รองฯ สมคิด เร่งหน่วยงานจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พร้อมเดินหน้าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลักสู่เมืองรองต่อเนื่อง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=10155> [14 มกราคม 2565].

1.2 คำถามวิจัย

1. แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ มีลักษณะอย่างไร
2. การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ มีกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาอย่างไร
3. การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ
2. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ
3. เพื่อการประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่ของวัด 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 30 สถานที่ ประกอบด้วย (1) ภาคเหนือ จำนวน 1 จังหวัด (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 จังหวัด (3) ภาคกลาง จำนวน 1 จังหวัด (4) ภาคตะวันออก จำนวน 3 จังหวัด (5) ภาคตะวันตก จำนวน 3 จังหวัด และ (6) ภาคใต้ จำนวน 5 จังหวัด

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในงานวิจัยนี้ ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ของวัด 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 สถานที่ เนื้อหาของแต่ละสถานที่ ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ 9 สารสนเทศ คือ

1. ที่ตั้ง/การเดินทาง
2. ช่องทางประชาสัมพันธ์และติดต่อ
3. ประวัติความเป็นมา
4. เส้นทางท่องเที่ยววิถีพุทธ (ROUTE)

5. สิ่งสำคัญภายในวัด
6. กิจกรรมสำคัญของวัด
7. คุณค่าทางพระพุทธศาสนา
8. สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการที่อยู่ใกล้เคียง

โดยเว็บไซต์นำเสนอเนื้อหา 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม ทั้ง 30 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด จำนวน 90 คน ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัด/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 30 คน และ นักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม ที่เดินทางมาวัดและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 60 คน

2) ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 3 คน ตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 1 คน และตัวแทนจากสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

Web Portal หมายถึง เว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นแหล่งข้อมูลกลางเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม นำเสนอข้อมูลแบบ 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถใช้งานผ่านทางสมาร์ทโฟนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์แบบออนไลน์ซึ่งนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์แบบดิจิทัลหลายประเภท ได้แก่ 1) โปสเตอร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว 2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2 ภาษา 3) เว็บเพจมีเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว 2 ภาษา และ 4) วิดีโอคลิป 2 ภาษา

เมืองหลัก หมายถึง เมืองท่องเที่ยวหลัก หรือเมืองที่สถิตินักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมักจะกระจุกอยู่บริเวณหัวเมืองใหญ่ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้าไปด้วยจำนวนจะยิ่งทวีคูณมากขึ้น ในงานวิจัยนี้ เมืองหลักประกอบด้วย 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่, สรรบุรี, ภูเก็ต, กระบี่, พังงา, สงขลา, สุราษฎร์ธานี, กาญจนบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี, ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, ระยอง, ขอนแก่น และนครราชสีมา

การท่องเที่ยววิถีพุทธ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเพื่อนันทนาการควบคู่ไปกับการแสวงหาความรู้ การศึกษาข้อปฏิบัติอันเป็นหลักการในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามหลัก

พระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ คือ 1) มิติเชิงนันทนาการ หรือความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และ 2) มิติเชิงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม

เส้นทางการท่องเที่ยว หมายถึง แนวทางการสัญจรที่กำหนดขึ้นสำหรับการเดินทางหรือการตัดสินใจเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถพบเห็นหรือเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ได้รับความรู้ และความเพลิดเพลินจากการใช้เส้นทางที่กำหนดขึ้นสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว ในงานวิจัยนี้มี 4 เส้นทาง คือ (1) สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ (4) สายสถานที่ปฏิบัติธรรม

สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัล หมายถึง วิดีโอคลิปที่น่าเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และมีคู่เทศน์ สามารถสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์เพื่อนำไปใช้ด้านการท่องเที่ยว
2. นักศึกษา นักวิชาการ สามารถสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์เพื่อนำไปใช้ด้านวิชาการ
3. หน่วยงานภาครัฐ สามารถสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ ในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารโดยการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ และสุดท้ายจึงสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอไปตามลำดับ

2.1 แนวคิดการพัฒนาเว็บไซต์

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์สื่อสารพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน โทรศัพท์มือถือที่เดิมเคยใช้งานหลัก ๆ เป็นการเพียงโทรเข้า โทรออก มีการเพิ่มการใช้งานใหม่โดยระบบปฏิบัติการของโทรศัพท์มือถือร่วมกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ในปัจจุบันต้องรองรับการใช้ อุปกรณ์สื่อสารในรูปแบบใหม่ เพื่อการเข้าถึงข้อมูล ที่ง่ายและรองรับการใช้งานได้ทุกรูปแบบ การออกแบบเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมและถือเป็นประสิทธิภาพอย่างมากที่สุดในปัจจุบัน คือ Responsive Web Design หรือที่เรียกว่า การออกแบบเว็บไซต์ให้ใช้ได้กับทุกอุปกรณ์ สามารถแสดงผลบนอุปกรณ์ที่มีความแตกต่างกัน เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟนรุ่นต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการแสดงผลและการใช้งานมากที่สุดและมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

2.1.1 ความหมายของเว็บไซต์

การค้นหาข้อมูล และบริการข้อมูล มัลติมีเดีย เช่น เวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web) หรือ เว็บไซต์ (Website) ซึ่งล้วนเป็น ที่นิยมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวิลด์ไวด์เว็บ เป็นบริการที่ได้รับความนิยมอย่างมาก และเป็น ชื่อ ที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์ เพื่อการประชาสัมพันธ์มากที่สุด เวิลด์ไวด์เว็บ เป็นการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในลักษณะหน้ากระดาษ อิเล็กทรอนิกส์ ที่เรียกว่าเว็บเพจ (Web Page) ซึ่งสามารถบรรจุข้อความ รูปภาพ และเสียงไว้ร่วมกันได้ โดยมีการออกแบบและตกแต่ง สวยงาม หน้าแรกของเว็บเพจเรียกว่า โฮมเพจ (Home Page) เมื่อหน้าเว็บเพจหลาย ๆ หน้า มารวมกันจะเรียกว่า “เว็บไซต์” ซึ่งเป็นคำที่ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่คุ้นเคย และนำมาใช้แทนคำว่า เวิลด์ไวด์เว็บ การใช้งานเว็บไซต์ ผู้ใช้จะต้องอาศัยโปรแกรม ที่เรียกว่า

เว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) เป็น ตัวเชื่อมเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ ที่นิยมได้รับในปัจจุบัน เช่น Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla, Firefox, Opera เป็นต้น¹

2.1.2 ประเภทของเว็บไซต์

เว็บไซต์ได้ถูกสร้างเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน นอกจากสถาบันการศึกษาธุรกิจ การค้าแล้ว ยังมีเว็บไซต์เพื่อการบันเทิง สืบค้นข้อมูลข่าวสาร จึงได้มีการแบ่งเว็บไซต์ออกเป็น 8 ประเภท² ดังนี้

1. เว็บท่า (Portal Site) เว็บท่าคือเว็บไซต์ ที่รวบรวมข้อมูลข่าวสาร และบันเทิง เช่น ฟังเพลง ดูดวง รวมไปถึงการท่องเที่ยว สามารถรองรับกลุ่มผู้ใช้ บริการได้ทุกระดับ สามารถที่จะแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็น ผ่านเว็บบอร์ด ภายในเว็บไซต์ได้

2. เว็บข่าว (News Site) ส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ ฉบับต่าง ๆ สถานีโทรทัศน์ที่น่าเสนอ ข่าวทุกประเภท เช่น ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา ข่าวเศรษฐกิจ บันเทิง และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

3. เว็บข้อมูล (Information Site) เป็นเว็บที่บริการเฉพาะ ข้อมูล เช่น เว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูล เกี่ยวกับโทรศัพท์มือถือ www.siamphone.com เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับโทรศัพท์มือถือทุกยี่ห้อทุกรุ่น www.klongdigital.com เป็นเว็บไซต์ ที่บริการข้อมูล เกี่ยวกับกล้องดิจิตอล ของทุกค่ายและทุกรุ่น รวมทั้งมีบทความ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกล้องดิจิทัล รวมถึงการทดสอบอุปกรณ์กล้องในรุ่นต่าง ๆ ซึ่งผู้เข้าใช้บริการสามารถแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกล้องดิจิตอล ผ่านเว็บบอร์ดได้ ดังนั้น เว็บไซต์ ประเภทนี้จึงมีกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจเฉพาะด้าน

4. เว็บธุรกิจหรือการตลาด (Business/Marketing Site) มีวัตถุประสงค์เพื่อ โฆษณาสินค้า เพื่อเป็นการกระตุ้นตลาด หรือเป็นการเพิ่มยอดขาย ซึ่งอาจจะพัฒนาเป็นเว็บไซต์ซื้อขายสินค้าแบบออนไลน์ เช่น www.mybaghome.com เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมสินค้าประเภทกระเป๋า หรือ www.siamtime.com ที่รวบรวมสินค้าประเภทนาฬิกา นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ ประเภทให้บริการ เช่น www.noomsaotours.com หนุ่มสาวทัวร์ ที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวลูกค้า หรือนักท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า เว็บไซต์ประเภทนี้สร้างความสะดวกสบายให้ทางผู้ให้บริการ และเจ้าของธุรกิจ เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทาง

¹ สมชัย อักษรารักษ์, โฉมหน้าบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐเพื่อคนไทย, กรุงเทพมหานคร: ซีเ็ด ยูเคชั่น, 2549).

² ธวัชชัย ศรีสุเทพ, Beginning Web design, (กรุงเทพมหานคร: มาร์คมายเว็บ, 2548).

5. เว็บการศึกษา (Education Site) มีทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา และแนะแนวทางในการศึกษาต่อ หรือให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ความรู้ด้านดนตรี ถ่ายภาพ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น www.rmutt.ac.th เป็นเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี ซึ่งเนื้อหาภายในเว็บไซต์ จะประกอบ ด้วยส่วนของการแนะนำมหาวิทยาลัย หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย หลักสูตร ระบบ ข้อมูลของนักศึกษา เช่น ระบบการลงทะเบียน ตารางเรียน เป็นต้น

6. เว็บบันเทิง (Entertainment Site) มุ่งเน้นบริการด้านการบันเทิง เช่น ดนตรี กีฬา ดารา เกมส์ และภาพยนตร์ เป็นต้น มีรูปแบบที่ดึงดูดใจทั้งภาพและเสียง เช่น เว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับกีฬาโดยเฉพาะ ฟุตบอลเป็นเกมกีฬายอดนิยมอย่าง www.siamsport.co.th เป็นต้น

7. เว็บองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organization Site) จัดทำขึ้นโดยไม่แสวงหาผลกำไร เน้นเพื่อทำความดี สร้างสรรค์สังคม พัฒนาสังคมฯ เช่น www.thaichildnights.org เว็บไซต์ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก www.unicef.org องค์กรยูนิเซฟ ทำงานเพื่อคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากการถูกระงับการกระทำทารุณ การทอดทิ้ง การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก รวมทั้งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาและโรคเอดส์ เป็นต้น

8. เว็บส่วนตัว (Personal Site) ที่พบเห็นส่วนใหญ่ เป็นเว็บไซต์ของคนดังในสังคม หรือเป็น Portfolio นำเสนอผลงานต่าง ๆ เช่น www.suratosathanugrah.com เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมผลงานการถ่ายภาพ ของคุณสุรรัตน์ โอสุกานะเคราะห์ ช่างภาพระดับแนวหน้าของเมืองไทยที่ล่วงลับไปแล้ว ภายในเว็บไซต์จะประกอบด้วยภาพถ่ายแนวต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลอุปกรณ์ที่ใช้ถ่ายภาพ มีประโยชน์สำหรับคนรุ่นหลังที่ชื่นชอบในการถ่ายภาพ

2.1.3 ข้อดีของสื่อเว็บไซต์

รพีภัทร มานะสุนทร (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเว็บไซต์และการสร้างสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ ชุมชน ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และกล่าวถึงข้อดีของเว็บไซต์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ผลิตง่ายและรวดเร็ว การผลิตเนื้อหาของสื่อเว็บไซต์ไม่ซับซ้อนยุ่งยากเหมือนสื่อเดิมโดยสามารถประมวลข้อมูลรูปแบบต่าง ๆ นำมารวมและจัดเป็นเว็บเพจ แล้วส่งข้อมูลเครื่องแสดงบนเวปต์ไวต์เว็บ ได้ด้วยเหมือนเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียว มีการพัฒนาและปรับปรุง (update) เนื้อหาจึงทำได้ง่ายและสามารถสื่อสารกับผู้รับได้รวดเร็ว

2. เลือกกลุ่มเป้าหมายได้ หมายถึง สื่อเว็บไซต์สามารถ กำหนดกลุ่มเป้าหมายได้หลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับกลุ่มกว้าง ๆ ที่กำหนดด้วยอายุเป็นเกณฑ์ เช่น เว็บพอร์ทัล (Web Portal)

ที่รองรับกลุ่มผู้ใช้งานขนาดใหญ่ด้วยบริการอันหลากหลายในเว็บเดียว กลุ่มที่สนใจเฉพาะด้าน เช่น เว็บข่าว เว็บไอที และแคลงจนถึงเว็บเฉพาะกลุ่ม เช่น เว็บของกลุ่มผู้ใช้สินค้ารถยนต์ยี่ห้อหนึ่ง เป็นต้น

3. สื่อสารโต้ตอบได้ สื่อเดิมส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะ สื่อสารทางเดียว (One-way Communication) จึงวัดผลการตอบรับได้ยาก แต่สื่อเว็บไซต์มีลักษณะสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) จึงมีช่องทางให้ผู้รับสารสามารถสื่อสารกลับมาได้ (Interact) เนี่ยทำให้ผู้รับสารตอบรับ หรือ การวัดผลสะท้อนกลับ (Impact) ได้รวดเร็ว

4. เชื่อมโยงข้อมูลกันได้ ข่าวสารข้อมูลที่ปรากฏ ในเว็บเพจใดเว็บเพจหนึ่งสามารถกำหนดให้เชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่น ๆ เพื่อดูรายละเอียดเพิ่มเติม หรือดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ โดยการกำหนด Hyperlink ที่ข้อความนั้นสามารถ เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันแบบนี้ทำให้สื่อเว็บไซต์แตกต่างจากสื่อเดิมอย่างสิ้นเชิง

5. เรียกดูซ้ำได้ ข้อมูลที่แสดงบนสื่อเว็บไซต์จะ ถูกจัดเก็บไว้ที่เซิร์ฟเวอร์ เพื่อเรียกดูซ้ำได้อีกทั้งสามารถสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็วทันใจด้วยเครื่องมือสืบค้น เช่น เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) ที่มีให้เลือกใช้ได้ตามความพอใจ

6. ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สื่อเว็บไซต์ให้บริการ 24 ชั่วโมง ไม่มีวันหยุด

กล่าวได้ว่า เว็บไซต์เป็นการบริการข้อมูลมัลติมีเดียในลักษณะหน้ากระดาษอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการสืบค้นข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น การพัฒนาของเทคโนโลยีที่มีการแสดงผลแบบ Responsive Web Design สามารถปรับการแสดงผลให้เหมาะสมกับอุปกรณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเว็บไซต์ในยุคปัจจุบัน

2.1.4 การออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน

การออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน มีหลายปัจจัยที่ต้องสอดคล้องซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็น ความสวยงามด้านของดีไซน์ที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งาน และเนื้อหาที่ตรงใจ สิ่งที่ขาดไม่ได้เลยคือ องค์ประกอบที่ถูกต้องของการออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน เว็บแอปที่ดีต้องมีคุณสมบัติดังนี้³

1. User Friendly ในแง่ของการออกแบบระบบ หมายถึง มีการตอบสนองอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม

2. Team Friendly มีโครงสร้างที่ทำให้สามารถทำงานกันเป็นทีมได้อย่างสะดวก

³ ออกแบบเว็บแอปพลิเคชันอย่างไรดีที่สุด? ออนไลน์ แหล่งที่มา <https://www.ko.in.th/วิธีออกแบบเว็บแอปพลิเคชันให้ได้ผล/>

3. High Maintainability บำรุงรักษาได้ง่าย
4. Flexible ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงง่าย
5. Scalable สามารถปรับขยายให้รองรับปริมาณผู้ใช้ที่เติบโตขึ้นได้ง่าย

โครงสร้างการออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน ที่ควรจะเป็นการออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน ภาระอยู่ที่ฝั่ง Front-end ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ที่เหลือไปไว้ที่ฝั่ง Server โดยคุยกันผ่าน API เนื่องจากปัจจุบันงานหลายๆ อย่างสามารถทำที่ฝั่ง Client ได้ทันที เพราะการเข้ามาของเทคโนโลยี HTML5 และพลังประมวลผลของ Device ที่เพิ่มขึ้น ปัจจุบันมี Tools ช่วยทำ Front-end Application อยู่เป็นจำนวนมาก ที่รู้จักเป็นอย่างดีคือ ReactJS, AngularJS และที่มาแรงสุดไม่อยู่อีกตัว VueJS แนวทางการออกแบบโครงสร้างเว็บแบบนี้ อย่าง ReactJS ของ Facebook มาที่ AngularJS ของ Google อย่าง LinkedIn ก็มี DustJS เหมือนกัน เว็บระดับโลกมาแนวทางนี้กันหมด ดังนั้นงานแรกหลังจากที่ต้องทำคือเก็บ Requirements มาแล้ว ให้ Front-end Developer เข้ามาช่วยประเมินดูว่าอะไรที่ทำบนฝั่ง Client ได้ แล้วที่เหลือก็ไปทำฝั่ง server ตัวอย่างงานที่ต้องทำที่ฝั่ง Server เท่านั้น เช่น การลือคอิน เรื่องง่ายๆ อย่างการลือคอินก็เป็นงานของฝั่ง Server เช่นกัน

สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักไว้ข้อหนึ่งคือ อย่าไวใจ Input จากฝั่ง Front-end ควรวางแผนให้ดีกว่าอะไรที่ API ต้อง Validate ก่อน เช่น ทำเว็บขายของ ถึงเวลาจะตัดเงินแล้วก็ไม่ควรรับค่าจำนวนเงินจากฝั่ง Front-end เพราะ user สามารถแก้ไขค่าเหล่านี้ได้เองเสมอ Front-end Application มีไว้อำนวยความสะดวกให้ User ใช้ API ได้ง่ายขึ้นเท่านั้น ทางด้าน API หลังจากที่ได้ตัดสินใจแล้วว่าอะไรที่ต้องมี API ก็มาทำการแยกกันเลยว่า อะไร Cache ได้ ซึ่งตรงนี้สำคัญมาก ไม่ว่าเว็บจะเล็กหรือใหญ่เราก็ควรทำ Cache ไว้ เพราะไม่สามารถรู้ได้ว่าวันไหนเว็บจะเป็น Viral ขึ้นมา อย่างน้อยถ้ามันจะดับไป ก่อนดับก็ควรรับ Traffic ได้มากๆ ก่อน ไม่ใช่เข้าแค่ 30 คนก็ดับ ประเด็นต่อมา มี API อะไรต้อง Authen บ้าง ในส่วนนี้ควรศึกษา อย่างไรก็ตามต้องทำตามคุณสมบัติ 5 ข้อในเบื้องต้น คือ

1. User Friendly ออกแบบเว็บแอปพลิเคชัน พอเมื่อเว็บคุยกันผ่าน API แล้ว นั่นแปลว่าหลังจากที่ Document Ready ต่อไปเมื่อมีการเปลี่ยนหน้า ตัว Front-end Application มันก็จะทำการ ajax เอาแค่เนื้อหาส่วนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่จำเป็นต้องไปโหลดทั้ง index.html ไฟล์ css ทุกไฟล์ ไฟล์ javascript ทุกไฟล์กันใหม่อีกรอบ เหมือนเว็บยุคเก่า ผลก็คือเว็บดูเหมือนจะโหลดไวขึ้นมาก เหตุผลแรก เพราะจำนวน request น้อยลง เหตุผลที่สอง สามารถทำ loading indicator มาเบี่ยงเบนความสนใจ user ได้ ทำให้ไม่รู้สึกรอกำลังรอ เพราะมีอะไรให้ดูคั่นเวลาในขณะที่โหลด

2. Team Friendly จะเห็นได้ว่า มีการแบ่งเว็บออกเป็นสองส่วนหลักๆ อย่างชัดเจน คือ ฝั่ง Front-end กับฝั่ง API ดังนั้นการแบ่งงานจึงสามารถทำได้ง่าย ไม่ต้องกังวลกับการแก้ Conflict ใน git กันอีกต่อไป

3. High Maintainability ปัญหาฝั่ง Front-end ก็ถูกจำกัดไว้อยู่ที่ฝั่ง Front-end ในขณะที่ปัญหาฝั่ง API ก็ถูกจำกัดไว้ที่ฝั่ง API เช่นเดียวกัน ในทางซอฟต์แวร์นั้น การแบ่ง Layer ออกมาหลายๆ ทำให้การบำรุงรักษานั้นทำงานง่ายขึ้น เนื่องจากสาเหตุหลักที่ทำให้การบำรุงรักษาเกิดความยากนั้นเกิดจากการแก้ไขแล้วไปกระทบกับส่วนอื่น การแบ่งเว็บออกเป็นสองส่วนจึงช่วยป้องกันการแก้ไขแล้วไปกระทบกันได้อย่างดี

4. Flexible หากเป็นการทำเว็บแบบเดิม เกือบจะต้องรี้อทำใหม่ แม้จะเป็น MVC ก็ตาม ก็กระทบ C ไม่มากนักน้อยเพราะอาจต้องมี action ใหม่ๆ เพิ่มมา แต่หลังจากที่ได้ออกแบบเว็บเป็นสองฝั่งแบบนี้ ฝั่ง API ก็ไม่ต้องทำอะไร มาปรับแก้ฝั่ง Front-end ก็พอ

5. Scalable เป็นข้อที่สำคัญที่สุด สมมุติตอนแรกเป็นโปรเจกเล็กๆ เราจึงเลือกใช้ภาษา PHP, MySQL ทำ API เนื่องจากคุ้นมืองานจะได้เสร็จเร็ว แต่ต่อมาเว็บเป็นที่นิยม มีคนเข้าชมเยอะขึ้นมากๆ จน PHP เริ่มจะไม่ไหวแล้ว ก็สามารถทำ API ขึ้นมาใหม่ด้วยเทคโนโลยีที่ Lean กว่า Scale ได้ง่ายกว่าได้ทันที (เช่น ใช้ NoSQL แทน หรือใช้ Golang แทน) พอทำเสร็จก็สลับ DNS ชี้ไปที่เซิร์ฟเวอร์ใหม่ได้แบบเนียนๆ User ไม่รู้สึกด้วย โค้ดฝั่ง Front-end ก็ไม่ต้องปรับ

2.1.5 พัฒนาการของเว็บเซิร์ฟเวอร์

ในยุคแรกของเทคโนโลยีเว็บหรือยุคเว็บ 1.0 การนำเสนอข้อมูลบนเว็บจะเป็นลักษณะการนำเสนอ ข้อมูลทางเดียวหรือเรียกดูได้เพียงอย่างเดียว เรียกว่า สเตติกเว็บ (Static Web) ซึ่งตัวเว็บจะไม่มีโต้ตอบกับผู้ใช้และไม่ต้องการการประมวลผลมากนัก การประมวลผลตัวเว็บจะอยู่ในฝั่งเครื่องลูกข่าย (Client Server) เพียงฝั่งเดียวโดยใช้ภาษาเอชทีเอ็มแอล (Hyper Text Markup Language : HTML) เป็นภาษาหลัก ในการพัฒนา ต่อมาในยุคเว็บ 2.0 ได้มีการพัฒนารูปแบบของเว็บไซต์ให้สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้มากขึ้น สามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล และประมวลผลการทำงานในฝั่งเครื่องแม่ข่าย (Server) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการข้อมูลและการประมวลผล การแสดงผลข้อมูลบนบราวเซอร์ของเครื่องลูกข่ายมีรูปแบบการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ฟอรัม อิเล็กทรอนิกส์ เว็บบอร์ด บล็อก (blog) เป็นต้น การทำงานใน ลักษณะนี้เรียกว่า เว็บพลวัต หรือไดนามิกเว็บ (Dynamic Web) ปัจจุบันระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์หรือแพลตฟอร์ม (Platform) มีให้เลือกใช้งานอย่าง หลากหลาย อาทิเช่น Windows Linux หรือ Mac เป็นต้น ซึ่งแต่ละแพลตฟอร์มมีรูปแบบการประมวลผล และโครงสร้างข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือประมวลผลข้อมูลข้าม แพลตฟอร์ม อีกทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาโดยภาษาคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ (เช่น Java, C++, PHP, .NET เป็นต้น) ทำให้ข้อมูลหรือฟังก์ชันที่พัฒนาขึ้นเฉพาะสำหรับโปรแกรมหนึ่งๆ ไม่สามารถใช้ร่วมกับ โปรแกรมอื่นได้

จากปัญหาดังกล่าวทำให้องค์กรต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาแนวคิดเว็บเซอร์วิส (Web Services) เพื่อมุ่งเน้นการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันหรือฟังก์ชันผ่าน ระบบเครือข่าย โดยภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารคือ ภาษาเอกซ์เอ็มแอล (Extensible Markup Language : XML) รูปแบบในการพัฒนาเว็บเซอร์วิสมี 2 รูปแบบหลัก คือ Simple Object Access Protocol (SOAP) และ Representation State Transfer (REST) โดย SOAP เป็นวิธีการที่ทำให้แอปพลิเคชันหรือฟังก์ชันที่อยู่

บนแพลตฟอร์มหนึ่ง ๆ สามารถสื่อสารกับแอปพลิเคชันที่ทำงานอยู่บนแพลตฟอร์มอื่น ๆ หรือแพลตฟอร์ม เดียวกันได้ โดยใช้โปรโตคอลเอชทีทีพี (Hyper Text Transfer Protocol : HTTP) และใช้ XML เป็นตัวกลางในการสื่อสารกันระหว่างเว็บเซอร์วิสกับผู้ให้บริการ ในการสื่อสาร SOAP จะทำการเข้ารหัสข้อความที่ส่งไว้ที่ส่วนหัว (Header Encoding) ทั้งในส่วนของ HTTP และ XML ซึ่งข้อความที่ใช้ติดต่อกับเว็บเซอร์วิสจะมี เอกสารอธิบายประกอบการเรียกใช้เว็บเซอร์วิสซึ่งเผยแพร่โดยใช้ภาษา WSDL จุดแข็งของ SOAP คือการใช้โปรโตคอล HTTP ที่มีเพียงวิธี GET และ POST ในการรับ - ส่งข้อมูล จึงทำให้ไม่ค่อยพบปัญหาในการรับส่ง ข้อมูลเนื่องจากไฟร์วอลล์ (Firewall) ของระบบ มักอนุญาตให้โปรโตคอล HTTP ผ่านเข้าออกได้อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามไฟร์วอลล์ไม่มีมาตรการตรวจสอบภายในข้อมูลที่ทำการรับ - ส่ง ซึ่งอาจทำให้ระบบมีความ เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยสูงขึ้น REST เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาเว็บเซอร์วิส โดย REST จะมองว่าองค์ประกอบต่างๆ ภายในเว็บไซต์เป็นทรัพยากร (Resource) ที่สามารถเรียกใช้งานผ่านโปรโตคอล HTTP โดยการระบุ URL ของเว็บเซอร์วิส ข้อมูลที่ถูกส่งกลับมาจากเว็บเซอร์วิสจะอยู่ในรูปแบบ XML หรือ JSON ซึ่งจะไม่มีการ เข้ารหัสส่วนหัวของข้อความทำให้ขนาดของข้อมูลที่ส่งมีปริมาณน้อยกว่าวิธีการของ SOAP แต่จุดอ่อนของ REST คือ เป็นเพียงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ยังไม่มีมาตรฐานรองรับที่แน่นอนและข้อมูลที่ส่งระหว่างเว็บเซอร์วิสมีความไม่ปลอดภัยสูงเนื่องจากไม่มีการเข้ารหัส อย่างไรก็ตาม REST ได้รับการยอมรับในวงกว้างและ ถูกใช้งานอย่างแพร่หลาย เนื่องจากความง่ายในการพัฒนาและการเรียกใช้งาน การสร้างและพัฒนาเว็บเซอร์วิส ประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 4 มาตรฐาน ดังนี้

1) Extensible Markup Language (XML) – เป็นภาษามาตรฐานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดย XML เป็นภาษามาร์คอัพที่มีโครงสร้างซึ่งง่ายต่อการนำไปประมวลผล ต่ออย่างอัตโนมัติ

2) Simple Object Access Protocol (SOAP) - เป็นมาตรฐานของเทคโนโลยีโปรโตคอล ที่ เรียกใช้งานผ่าน HTTP สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ส่งข้อมูลระหว่างแอปพลิเคชันหรือฟังก์ชันใน รูปแบบ XML

3) Web Service Description Language (WSDL) – เป็นภาษามาตรฐานในการอธิบายการให้บริการของแต่ละเว็บเซอร์วิส โดยจะเขียนในรูปแบบ XML

4) Universal Description Discovery and Integration (UDDI) – เป็นมาตรฐานกลางในการอธิบายและค้นหาเว็บเซอร์วิสต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้ผู้ให้บริการมาลงทะเบียน และประกาศเว็บเซอร์วิสที่ให้บริการ และเป็นพื้นที่ที่ให้ผู้ขอใช้บริการสามารถค้นหาบริการ ที่ต้องการได้อย่างสะดวก

ดังนั้น UDDI เปรียบเสมือนสมุดหน้าเหลืองสำหรับเว็บเซอร์วิส ประโยชน์ของการใช้งานเว็บเซอร์วิส พอสรุปได้ดังนี้

- 1) ช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากต่างแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันทำได้ง่ายขึ้น
- 2) สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สามารถใช้บริการเว็บเซอร์วิสผ่านไฟร์วอลล์ได้
- 4) สามารถใช้งานร่วมกับเว็บแอปพลิเคชันโดยส่งผ่านข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้งาน
- 5) การทำงานสามารถทำได้อัตโนมัติในระดับ application-to-application กล่าวคือ ให้แอปพลิเคชันติดต่อสื่อสารกันเอง โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเว็บเซอร์วิส
- 6) ลดต้นทุนในด้านพัฒนาระบบโดยไม่จำเป็น หากสามารถขอบริการจากเว็บเซอร์วิสอื่น
- 7) ง่ายต่อการนำไปใช้งานเนื่องจากปัจจุบันมีเครื่องมือมากมายในการช่วยพัฒนาเว็บเซอร์วิส ในงานวิจัยนี้ได้พัฒนาระบบแนะนำข้อมูลส่วนบุคคล ระบบวางแผนการเดินทางอัตโนมัติ และระบบฐานข้อมูลท่องเที่ยวเป็นเว็บเซอร์วิสในรูปแบบ REST โดยใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบ JSON

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจเนอเรชันกับการใช้ช่องทางโซเชียล

2.2.1 การจัดแบ่งกลุ่มของเจเนอเรชัน

เนื่องจากการจัดแบ่งกลุ่มคนตามช่วงอายุนั้นมีหลากหลายแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งมีการทับซ้อนกันในบางช่วงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่ใช้เกี่ยวกับการจัดแบ่งช่วงอายุต่างๆ เพื่อสรุปหาข้อมูลที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

Zemke R. (2000) ได้ให้แนวคิดไว้เกี่ยวกับ เจเนอเรชัน ตามมุมมองในเชิงสังคมวิทยา โดยจัดแบ่งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. Veterans หมายถึง ผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ 1922 -1943 โดยเฉพาะผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ 1920 - 1930 เป็นช่วงเวลาแห่งความทุกข์ยากลำบากอย่างแสนสาหัส จึงเป็นกลุ่มคนแรกสุดที่ซึมซับความทรงจำและรับอิทธิพลจากเหตุการณ์ต่างๆของโลกเอาไว้ ทำให้เป็นผู้เคารพในกฎเกณฑ์ มีวินัย เชื่อในสิ่งที่เป็ความจริงเท่านั้น จงรักภักดีต่อองค์กร เป็นที่พึ่งพาได้ ยึดติดกับจรรยาบรรณ รักงาน และมองการทำงานเป็นสิ่งที่ทำให้มีเกียรติ เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง แต่ให้ความเคารพผู้นำและสถาบันยอมปฏิบัติตามคำสั่งหรือการควบคุมโดยผู้นำที่มีอำนาจเพียงคนเดียวเหมือนดังทหาร เชื่อมั่นในความสำเร็จด้วยการทำงานเป็นทีม เป็นคนหัวแข็ง เชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ยินดีทำงานหนักโดยแยกชีวิตการทำงานกับครอบครัวออกจากกัน ต้องการร่วมงานกับองค์กรที่มีความมั่นคง เช่น บริษัทใหญ่ๆหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีแต่สามารถเรียนรู้ได้ และชอบการสนทนาแบบตัวต่อตัว

2. Baby Boomers หมายถึง ผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ 1943 -1960 เป็นผู้ที่เกิดในระหว่างหรือหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 หรือคนรุ่นเก่า ซึ่งเติบโตขึ้นมาในยุคที่เต็มไปด้วยโอกาสและความเจริญก้าวหน้า จึงเป็นผู้มองโลกในแง่ดี พ่อเป็นผู้ที่ออกไปทำงานนอกบ้านเพียงคนเดียวโดยมีแม่อยู่บ้านคอยเลี้ยงดู ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะคนรุ่นนี้จะเป็นที่รักและเป็นสิ่งทดแทนการสูญเสียสมาชิกคนอื่น ๆ ไปในระหว่างสงครามโลก ทำให้รับรู้ว่ตนเองเป็นบุคคลสำคัญของทั้งครอบครัวและสังคม มีความเป็นตัวของตัวเอง เรียนรู้การทำงานเป็นทีม เห็นงานเป็นสิ่งที่มีความค่าต้องการพิสูจน์ตนเองด้วยผลงาน ร่วมงานได้กับองค์กรทุกประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรมไม่ว่าขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ แต่ขอให้มีความเป็นประชาธิปไตย มีความปลอดภัย มีโอกาสในการศึกษาต่อได้ เป็นคนบ้างาน และให้ความสำคัญกับงานมาก่อนครอบครัว มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีไม่มากแต่มีความสามารถในการพัฒนาได้ งานยึดถือความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุกคน ปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม นิยมการแบ่งความรับผิดชอบให้ผู้นำหลาย ๆ คนร่วมกันบริหารงาน เป็นผู้ร่วมทีมงานที่ดี

3. Xers หมายถึง ผู้ที่เกิดระหว่างปี ค.ศ 1960-1980 เป็นผู้ที่เกิดหลังความยากลำบากของกลุ่ม Baby Boomers ผ่านไป หรือคนรุ่นกลางที่อยู่ภายใต้ร่มเงาของ Baby Boomers เป็นระยะเวลายาวนาน จึงไม่มีใครสนใจหรือคำนึงถึงความสำคัญจนมีบางคนเรียกกลุ่มนี้ว่าเป็น Lost Generation อัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากการคุมกำเนิด อัตราการหย่าร้างพุ่งสูงขึ้น พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้ง 2 คน เพราะรายได้จากพ่อคนเดียวไม่เพียงพอค่าใช้จ่าย เด็กที่เล็กเรียนกลับบ้านมาจึงไม่มีคนดูแลเพราะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น แม้แต่บริษัทใหญ่ต่าง ๆ ต้องประกาศให้มีการปลดพนักงาน ลดจำนวนพนักงาน หรือแม้แต่ลดเวลาการทำงานต่อวันลง ทำให้คนกลุ่มนี้มีความรู้สึกถูกละทิ้ง แล้วโยยหาความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องพึ่งพาตนเอง ชี้

ระวาง ช่างสงสัย มองโลกในแง่ร้าย ในการทำงานมีความคิดว่างานก็คืองานเท่านั้น ไม่จรรู้รักกดีหรือผูกพันกับองค์กร ต้องการความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวไม่ชอบทำงานเกินเวลาหรือมากกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นคนหัวแข็ง ไม่ค่อยสุภาพ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่ชอบทำงานในองค์กรที่กำหนดเวลาเข้างานและการเลิกงานตายตัว ชอบการแต่งกายตามสบายไม่ชอบการใช้อำนาจหรือทำงานตามคำสั่ง แต่จะเลือกทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าใช่หรือถูกต้องโดยใช้เหตุผลและยึดประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง ไม่ให้ความเคารพผู้อาวุโสหรือผู้นำเหมือนที่ veterans และ Baby Boomers ให้ความสำคัญไม่ชอบการทำงานแบบมีระเบียบพิธีรีตองตามลำดับชั้นสายการบังคับบัญชา เพราะเห็นว่าอึดอัดเสียเวลารอคอยการตัดสินใจ มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ชอบใช้การติดต่อสื่อสารผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ต้องการร่วมงานกับองค์กรที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ชอบการทำงานเป็นทีม หากมีความจำเป็นต้องทำงานเป็นทีม พอใจที่จะให้มีสมาชิกไม่เกิน 3 คน โดยขอเป็นผู้เลือกทีมงานเองแบบไม่มีผู้นำ แต่ร่วมการออกความเห็นและช่วยกันทำงาน ต้องการสวัสดิการพิเศษนอกเหนือจากเงินเดือน เช่น รถรับส่ง การรับเลี้ยงเด็กการอบรมทักษะด้านภาษา และกู้เงิน เป็นต้น

4. Nexters หมายถึง ผู้ที่เกิดระหว่างปีค.ศ 1980-2000 หรือคนรุ่นใหม่ที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็น Baby Boomers และ Xers ช่วงต้นๆที่มีอายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งก็คือช่วงเวลาในปัจจุบันที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งถือกันว่าเป็นช่วงเวลาที่มียุคทองของการมองโลกในแง่ดียุคใหม่ คนรุ่นนี้จึงเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างประคบประหงม มีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าคนรุ่นก่อนหน้านี้ ประมาณ 1 ใน 3 เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว มีผู้กล่าวว่าถ้า Xers ถูกเปรียบให้เป็น Lost generation แล้ว Nexters ก็คงเป็น Found Generation เพราะพ่อแม่ทุ่มเทให้ทั้งการศึกษาการสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถพิเศษทุกอย่าง มีความรู้ความสามารถมากมายทั้ง การอ่าน การเขียน การคำนวณ การร้องเพลง การเต้นรำ การกีฬา และ internet มีการศึกษาสูงมากกว่ารุ่นพ่อแม่ พ่อแม่ในรุ่น Boomers และ Xers ต่างได้รับการเลี้ยงดูมาในแบบที่ตนเองคิดว่าไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และให้อิสระเท่าที่ควร จึงต้องการชดเชยให้กับ Nexters ที่เป็นลูกของตนเองอย่างเต็มที่ บางคนกล่าวว่าพ่อแม่ของคนรุ่นนี้เลี้ยงลูกแบบตามใจ ให้อิสระแล้วปกป้องคุ้มครองมากเกินไป คนรุ่นนี้เกิดมาพร้อมกับเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่างจนมีความรู้สึกลัวเทคโนโลยีเป็นเรื่องธรรมชาติที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทำให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสูง เป็นพวกวัตถุนิยม และเกิดมาในยุคที่มีการผสมผสานของวัฒนธรรมจากคนหลายเชื้อชาติ ทำให้เป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากกว่าคนทุกรุ่นที่ผ่านมา มีจิตใจในการทำงานเป็นทีม เพราะคิดว่าที่หมายถึงทุกคน มีความรู้สึกกับ Boomers ดีกว่า Zers มี แต่ชอบ Veterans มากกว่า โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของความซื่อสัตย์และความซื่อตรงเป็นอย่างมากมีความสามารถในการปรับตัวหรือมีความยืดหยุ่นเป็นจุดแข็งที่สุด มีทัศนคติในการ

ทำงานที่ดีเพราะคิดว่าทุกอย่างสามารถทำได้ ต้องการร่วมงานกับองค์กรธุรกิจ การศึกษา การแพทย์ คอมพิวเตอร์ กฎหมาย และ จิตวิทยา เป็นต้น คนรุ่นนี้มีบุคลิกภาพที่คล้าย Veterans หลายอย่างคือเชื่อมั่นในความสำเร็จด้วยการทำงานเป็นทีม มองอนาคตในแง่ดีเชื่อถือในอำนาจส่วนกลางมีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ยินดีทำงานหนัก และยอมเสียสละความสุขส่วนตัว

Andrew Schaff (2013) ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากเกณฑ์การจัดกลุ่มของ Mannheim (1952) เนื่องจากตรงกับสำนักสถิติประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งกลุ่ม generation ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเกิดก่อนสงครามโลกหรือกลุ่มเงียบ กลุ่มเกิดหลังสงครามโลก กลุ่ม เอ็กซ์ และกลุ่ม วาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คิววาร์ตน์ (คิววาร์ตน์ ณ ปทุม, 2552) ให้แนวคิดเกี่ยวกับเจนเนอเรชันตามมุมมองในเชิงการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยแบ่งได้ 4 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มเงียบ เกิดระหว่างปี พ.ศ 2468-2488 มีลักษณะพฤติกรรมที่รักความถูกต้องและปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ชอบการปฏิบัติงานแบบการออกคำสั่งและความคุมในการดำเนินงาน จึงต้องการผู้บังคับบัญชาที่มีความแข็งแกร่งในการดำเนินงาน และมีประสบการณ์ในสายงานที่เป็นที่ประจักษ์ โดยจะตั้งใจเรียนรู้สิ่งใหม่หรือประสิทธิผลในการดำเนินการปฏิบัติที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มเกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดระหว่างปี พ.ศ 2489 - 2507 มีลักษณะพฤติกรรมการใช้ชีวิตอยู่กับงานชอบช่วยเหลืองานผู้อื่น ต้องการได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาโดยให้มีส่วนในการตัดสินใจ ขับถ่ายความรับผิดชอบในงาน การได้รับมอบหมาย การปฏิบัติงานที่ท้าทาย ทำให้มีการเติบโตในการทำงาน และคำนึงถึงความมั่นคง ความปลอดภัย และบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้การทำงานเกิดความมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานช่วยเหลืองานเช่นกันและกัน

3. กลุ่มเอ็กซ์ เกิดระหว่างปี พ.ศ 2508-2520 มีลักษณะพฤติกรรมการทำงานเพื่ออยู่เท่านั้น เพราะให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสมดุลของการจัดซื้อและครอบครัวมากกว่ากลุ่มอื่น ต้องการเป็นผู้รับอิสระ หรือการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากกว่าการเป็นพนักงานประจำ มีความคิดสร้างสรรค์ในทางเทคโนโลยี ต้องการงานที่แปลกใหม่ล่าโปร่งใส ต้องการรางวัลการตอบแทนทางด้านการเงินและผลประโยชน์จากการทำงานอย่างรวดเร็ว ต้องการบรรยากาศในการทำงานที่ยืดหยุ่นไม่เคร่งครัดเป็นผู้ชอบแสวงหาสิ่งที่ใหญ่และดีกว่าในเรื่องงาน จึงต้องการการเติบโตและต้องการย้ายงานเพื่อสร้างทักษะมีความรักดีในงานต่อระดับบริหาร

4. กลุ่มวาย เกิดระหว่างปี พ.ศ 2521-2538 มีลักษณะพฤติกรรมการทำงานหนักเพื่อหวังผลตอบแทน และมีความทะเยอทะยานสูงและมีความคาดหวังที่จะเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน

อย่างรวดเร็ว ต้องการความประสบความสำเร็จทางการเงิน แสวงหาความท้าทายในงาน มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ มีความรักดีต่อองค์กร

2.2.2 กลุ่มของเจนเอเรชันกับพฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีพุทธ

การศึกษาถึงความแตกต่างของเจนเอเรชันว่าส่งผลถึงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยววิถีพุทธ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ข้อมูลจากการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ คือคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ 2489- 2507 หรือในยุคสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุที่เรียกว่า "Baby Boomer" เพราะหลังจากผ่านสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชากรที่ยังเหลืออยู่ในแต่ละประเทศมีน้อย คนในยุคนั้นจึงมีค่านิยมที่จะต้องมียุทธหลาย ๆ คน เพื่อสร้างแรงงานขึ้นมาพัฒนา ปัจจุบันคนยุค Baby Boomers เริ่มเข้าสู่วัยชรา คนกลุ่มนี้จึงเป็นคนที่ใช้ชีวิตเพื่อการทำงาน เคารพในกฎระเบียบ ให้ความสำคัญกับสายการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่ ขบวนการในการทำงาน ชอบการทำงานที่มั่นคงและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง Rath (1999) มีความอดทนสูง อดทนพยายามคิดและทำอะไรด้วยตนเอง เป็นเจ้าคนนายคน ถูกครอบครัวยุติธรรมให้เป็นคนประหยัดอดออม จึงมีการใช้งานอย่างรอบคอบ และระมัดระวังคน มีแนวคิดที่จะทำงานเพื่อสร้างเนื้อสร้างตัว มีความทุ่มเทกับการทำงานและองค์กรมาก คนกลุ่มนี้จะไม่เปลี่ยนงานบ่อยเนื่องจากมีความจงรักภักดีต่อองค์กรอย่างมาก

จากพฤติกรรมสามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวของกลุ่ม เบบี้บูมเมอร์ ซึ่งมีความมั่นคงในเรื่องการเงินและยังเป็นช่วงอายุที่มีความกังวลด้านการเงินสำหรับการท่องเที่ยวน้อยที่สุด โดยมีการคิดวางแผนเรื่องของการท่องเที่ยวช่วงก่อนเดินทาง โดยอุปกรณ์ที่เป็นที่นิยมของผู้คนในช่วงอายุนี้อีกคือคอมพิวเตอร์ มีความคาดหวังในการเดินทางท่องเที่ยวสูง ให้ความสำคัญกับกิจกรรมระหว่างเข้าพักประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม และการบริการที่น่าประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ⁴ ดังนั้น กลุ่มเบบี้บูมเมอร์จะคำนึงถึงเรื่องความสะดวกสบายการบริการที่ดีเยี่ยมในสถานที่ท่องเที่ยวเนื่องจากมีอายุมากและมีกำลังเงินสูงต้องการเรียนรู้วัฒนธรรม ศาสนาเพื่อหาความสงบในชีวิต

กลุ่มเอ็กซ์ หมายถึงคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ 2508-2523 ประชากรกลุ่มนี้เกิดมาในช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแห่งยุคสมัยค่อนข้างมาก จึงทำให้คนกลุ่มนี้สามารถปรับตัวให้

⁴ พิมพ์ปวีณ์ นพกิจกำจร. (2560). “European Travelers: Gen ไหน? เที่ยวแบบไหน?”. ออนไลน์ สืบค้นวันที่ 9 ธันวาคม 2564) จาก <https://marketeeronline.co/archives/4340>

เหมาะกับยุคสมัยได้ดี จากการขยายตัวทางการค้าอุตสาหกรรม และวิทยาการเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกมากมายที่ช่วยยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิต สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งในการทำงานและชีวิตส่วนตัว การมองว่างานเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตเท่านั้นทำให้คนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถในการทำงานควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางสังคม ครอบครัว และความเป็นส่วนตัว จนกระทั่งสามารถสร้างความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว (เดชา เดชะวัฒนไพศาล ,2551)ได้โดยการเรียนรู้ปัญหาของคนรุ่นพ่อแม่ที่เป็นเบบี้บูมเมอร์ ซึ่งทุ่มเทให้กับการทำงานจนไม่มีเวลาส่วนตัวและให้เวลากับครอบครัวอุปนิสัยส่วนมีนิสัยชอบเสี่ยง ชอบทำอะไรใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดี มีความยืดหยุ่น ชอบความเป็นอิสระเป็นรุ่นที่เติบโตมาจากการดูแลตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ความเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นกลุ่มที่หาแสงสว่างอำนาจด้วยตนเอง และเป็นกลุ่มที่ต้องการความเป็นอิสระและการยอมรับ

จากพฤติการณ์สามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวของกลุ่มเอ็กซ์ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มครอบครัวที่มีโดยในการเดินทางท่องเที่ยวจะพิจารณาจาก ความปลอดภัย และเหมาะสมกับครอบครัวในการเดินทางท่องเที่ยว โดยกลุ่มเอ็กซ์ นิยมอ่านรีวิว และคำบรรยายบนเว็บไซต์เกี่ยวกับที่พักและสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อประกอบการใช้เวลาในการหาข้อมูลมากกว่าคน เจเนอเรชั่นอื่น โดยคำนึงถึงรายละเอียด สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว (พิมพ์วิมล นพกิจจักร ,2560) ดังนั้นกลุ่มเอ็กซ์เป็นกลุ่มที่คำนึงถึงครอบครัวเป็นหลักในการเดินทางก่อนเดินทางหาข้อมูลมากก่อนการตัดสินใจและต้องการความสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว

กลุ่มวาย คือคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ 2524-2537 เป็นคนยุคใหม่ที่ต้องการเหตุผลในทุกเรื่อง Gen Y ถูกปลูกฝังและผลักดันด้านการศึกษาและเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของคนกลุ่มนี้เป็นผู้มีความรู้สูง คนรุ่นนี้จะมีความคิดเป็นของตนเองค่อนข้างสูง ไม่ชอบทำตามกฎระเบียบ ฉลาดยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มีความก้าวหน้า มุ่งผลสำเร็จเป็นหลักแต่ไม่กว้างแผนระยะยาว ไม่มีความอดทนแต่มีความคาดหวังสูง มีโลกส่วนตัวสูงแต่ไม่ได้แสดงออกถึงความต้องการเป็นอิสระ มักมีความอดทนต่ำทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เก็บอารมณ์ไม่อยู่ หากเกิดปัญหาหรือไม่พอใจเรื่องใด

จากพฤติกรรมความสามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวของกลุ่มวายโดยกลุ่มนี้เป็นวัยที่มีงานประจำ บางส่วนเพิ่งเริ่มมีครอบครัวคนกลุ่มนี้จึงเดินทางท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยกลุ่มนี้จะหาข้อเสนอที่ดีที่สุดเมื่อจองการเดินทาง โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ชอบกิจกรรมกลางแจ้งจึงชอบเดินสำรวจวิถีชีวิตของผู้คนรอบ ๆ โดยคนกลุ่มนี้ออกเดินทางไปสถานที่ที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักซึ่งบางครั้งได้รับคำแนะนำจากคนในท้องถิ่น ด้วยต้องการประสบการณ์

เพื่อนำไปบอกต่อในโลกโซเชียล⁵ ดังนั้น กลุ่มวัยจึงเป็นกลุ่มที่ไม่เน้นการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลานาน แต่เน้นในการเดินทางค่อนข้างบ่อย โดยต้องการทางเลือกที่ดีที่สุดในการเลือกเดินทางท่องเที่ยว

กลุ่มเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ หรือช่วงวัยสูงอายุให้ความสนใจกับการใช้ช่องทางโซเชียลเพิ่มมากขึ้น โดยที่ในประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ระบบ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ (Aged Society) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 จากการที่ประชากรชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นมาถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ประมาณปี พ.ศ. 2564 หรืออีกราว ๆ 10 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุ เพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 20 และจะเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” (Super Aged Society) เมื่อผู้สูงอายุเพิ่มสูงมากขึ้นถึง ร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ประมาณปี พ.ศ. 2578⁶ การใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ ในสหรัฐอเมริกาได้นำข้อเท็จจริงมานำเสนอผ่านแผนภาพ (Infographic) เพื่อให้เข้าใจการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มผู้สูงอายุพบว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 55 – 65 ปี ซึ่งเป็นการใช้งานผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือเป็นหลัก โดยการใช้งานผ่านคอมพิวเตอร์มีจำนวนอยู่ที่ 90 % และการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือมีจำนวน 34 % การสำรวจช่วงปี ค.ศ. 2004 – 2009 เป็นช่วงที่อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากในกลุ่มผู้สูงอายุอเมริกัน ทำให้มีผู้ใช้งานเพิ่มขึ้นถึง 55 % และในระหว่าง ที่เริ่มมีการใช้งานสังคมออนไลน์ มากขึ้น ผู้สูงอายุชาวอเมริกันได้ใช้ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตของส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ที่ 2 ชั่วโมงต่อวันหรือประมาณ 58 ชั่วโมงต่อเดือน และยังมีผู้สูงอายุที่ออนไลน์เป็นประจำทุกวันอยู่กว่า 70 % กิจกรรมที่ผู้สูงอายุชอบทำกันมากที่สุดคือ การรับส่งอีเมล คิดเป็น 55 % รองจากการติดตามข่าวสาร คิดเป็น 34 % การใช้ twitter คิดเป็น 3 % หากพิจารณาเฉพาะการใช้งานอีเมล ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 จะพบว่าผู้ที่ใช้งานส่วนใหญ่ 89 % มีอายุมากกว่า 65 ปีและอีก 55 % มีการใช้งานอีเมลทุกวัน กลุ่มผู้สูงอายุในสหรัฐอเมริกา นิยมการใช้งาน Facebook มีจำนวนมากถึง 16 ล้านคน เนี่ยโดยส่วนใหญ่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป และเมื่อปี ค.ศ. 2012 ผ่านมาจากพบว่า มีผู้สูงอายุที่ใช้งาน Social Media เพิ่มขึ้นเป็น 34 % มากกว่าในปี ค.ศ. 2010 ประมาณ 8 % ซึ่งจากสถิติพบว่า มีผู้สูงอายุอีก 18 % ที่เข้าใช้งานเป็นประจำทุกวัน ข้อมูล

⁵ พิมพ์วิมล นพกิจกำจร. (2560). “European Travelers: Gen ไหน? เที่ยวแบบไหน?”. ออนไลน์ สืบค้นวันที่ 9 ธันวาคม 2564) จาก <https://marketeeronline.co/archives/4340>

⁶ Thaiseniormarket. (2560). การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ . สืบค้นจาก www.thaiseniormarket.com/article-detail/104.

ทั้งหมดนี้นอกจากจะช่วยทำให้เข้าใจ พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตในกลุ่มผู้สูงอายุ เน้นและช่วยปรับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุด้านการใช้เทคโนโลยีอีกด้วย⁷

ในประเทศไทยทางสำนักงานสถิติแห่งชาติ⁸ (2562) ได้ระบุเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุโดยแบ่งตามพฤติกรรมต่างๆของผู้ใช้ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการทำงาน 48.8 % เล่นเกมส์ ดูหนัง มีจำนวน 31.5 % การศึกษา 16.9 % และ อื่น ๆ อีก 2.9 % เมื่อจำแนกการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและทุกภาค ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการทำงาน เพื่อเล่นเกม เพื่อดูหนัง รวมถึงเพื่อการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคอมพิวเตอร์เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำงานของผู้สูงอายุ หากจำแนกผู้สูงอายุตามภาคที่อยู่อาศัยจะพบว่า ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่จะค้นหาข้อมูล ส่วนใหญ่จะค้นหาข้อมูล รองลงมาเพื่อติดตามข่าวสาร และรับส่งอีเมล สำหรับภาคเหนือและภาคใต้ ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามข่าวสาร รองลงมาเพื่อค้นหาข้อมูล

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุไทยจำนวนหนึ่งมีความสนใจในการศึกษาและเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีการปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับความปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อความสามารถสื่อสารกับบุคคลในครอบครัวและสังคมได้อย่างเข้าใจและทันโลก

2.3 แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยววิถีพุทธ

มีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธไว้ใกล้เคียงกัน โดยมีการใช้คำว่า การท่องเที่ยววิถีพุทธ คู่ขนานเทียบเคียงกับการใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา หรือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ศุภลักษณ์ อัครางกูร⁹ ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ว่า เป็นการเดินทางโดยมีเหตุผลทางศาสนาเป็นหลัก โดยผู้ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ จะมีความเชื่อในการทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนา การไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ การไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งในยุคแรก ๆ ไม่มีการเดินทางท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ในปัจจุบัน

⁷ Social Media.(2556). จัปตาไลฟ์สไตล์การใช้งานออนไลน์ของผู้สูงอายุ น่าสนใจไม่แพ้วัยทีน. สืบค้นจาก <http://thumbsup.in.th>.

⁸ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2562).การสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครัวเรือน ไตรมาส 1.สืบค้นจาก <http://www.popterms.mahidol.ac.th/newsletter/showarticle.php?articleid=15>.

⁹ ศุภลักษณ์ อัครางกูร, **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**, (ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา, 2555).

การเดินทางลักษณะนี้มักจะมีกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมทางพุทธศาสนาเข้ามาร่วมด้วย เนื่องจากจำนวนผู้นับถือศาสนาและความเชื่อลดลงประกอบกับสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาไม่ได้มีเพียงผู้นับถือศาสนาเท่านั้นที่เข้าไปเยี่ยมชม หากแต่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่สนใจเข้าไปเยี่ยมชมความงามหรือเข้าไปพักผ่อน

ภัทรสุภา สีสานภาพรณ์¹⁰ ได้กล่าวถึง ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง การเดินทางไปยังพุทธศาสนสถานใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ดังนี้ 1) เป็นการเดินทางไปเพื่อการบำเพ็ญบุญกุศล 10 อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ (1.1) ทานมัย = ทำบุญด้วยการให้ (1.2) ศีลมัย = ทำบุญด้วยการรักษาศีลประพฤติดี (1.3) ภาวนามัย = ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา (1.4) อปจายนมัย = ทำบุญด้วยการประพุดต่อน้ำอม (1.5) เวยยาวัจจมัย = ทำบุญด้วยการช่วยขนขวายรับใช้ (1.6) ปัตติทานมัย = ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น (1.7) ปัตตานุโมทนามัย = ทำบุญด้วยความยินดีของผู้อื่น (1.8) ธัมมัสสวนมัย = ทำบุญด้วยการฟังธรรม (1.9) ธัมมเทศนามัย = ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม (1.10) ทิฏฐุชุกัมม = ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง 2) เป็นการเดินทางไปเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และปฏิบัติธรรม ณ พุทธศาสนสถานแห่งใดแห่งหนึ่ง 3) เป็นการเดินทางไปเพื่อเข้าร่วมศาสนพิธี งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น การไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตักบาตรดอกไม้ แห่เทียนพรรษา เป็นต้น

สายชล ปัญญชิต และ ภูเบศ วนิชชานนท์¹¹ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ว่าหมายถึง รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการเป็นแนวทางที่มี การดำเนินการอยู่และเหมาะสมต่อการพัฒนามากที่สุด กล่าวคือ เป็นรูปแบบที่สามารถพัฒนา องค์ความรู้พระพุทธศาสนาประจำวัดและท้องถิ่น คุณค่าของพุทธศิลป์ประเพณีตลอดจนการวาง ระบบการบริหารจัดการได้อย่างสมดุล สร้างให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัด ที่มีความพร้อมรองรับในระดับสากล สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นที่ยอมรับ โดยกลยุทธ์ของกระบวนการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ ได้มาตรฐานตามหลักการสากลของการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม อีกทั้งยังคำนึงถึงการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับคุณค่าทาง

¹⁰ ภัทรสุภา สีสานภาพรณ์, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมใน กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551), หน้า 25.

¹¹ สายชล ปัญญชิต และ ภูเบศ วนิชชานนท์, “การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของภาคใต้: การพัฒนาเส้นทางและผลกระทบ”, *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18: (2558), 247-262.

พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย การดำเนินกระบวนการจัดการท่องเที่ยวที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการนั้นจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบและปัจจัยสู่ความสำเร็จสำคัญดังนี้ (1) มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ของวัด (2) มีการพัฒนาระบบการจัดการผลประโยชน์และศักยภาพบุคลากร (3) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ (4) มุ่งเน้นการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของวัดและท้องถิ่นในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังศาสนาสถาน เพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาสนสถานและครูบาอาจารย์ รวมถึงการทำกิจกรรมด้านศาสนา เช่น การปฏิบัติกรรมฐาน การศึกษาประวัติความเป็นมาของศาสนสถานต่างๆ และสามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวประเภท ศาสนสถาน หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ตลอดจนที่พำนักของนักบวชตามศาสนานั้นๆ ซึ่งประเภทของศาสนสถานอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ได้แก่ วัด เจดีย์ สถูป ปรางค์ พระธาตุ ศาสนาอิสลาม ได้แก่ มัสยิดหรือ สุเหร่า ศาสนาคริสต์ ได้แก่ โบสถ์คริสต์ (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานปฏิบัติธรรม หมายถึง สถานที่สำหรับปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐานให้เกิดความสงบตามแนวทางพระพุทธศาสนา เช่น เสถียรธรรมสถาน สำนักปฏิบัติวิปัสสนาวิถีดอมน้อย

ประเมษฐ์ พิชญพันธ์เดชา (2561) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นการท่องเที่ยวที่แบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ การท่องเที่ยวเพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ได้ใช้เวลาาน และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความสบายใจของตนเอง ส่วนในลักษณะที่สองคือ การเดินทางไปปฏิบัติธรรมเนื่องจากเลื่อมใสในเหตุของพุทธศาสนาและซาบซึ้งถึงสถาปัตยกรรมของซากปรักหักพัง นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะเดินทางไปอย่างน้อยครั้ง 1 เดือนและเดินทางเป็นประจำไม่ต่ำกว่าปีละ 4 ครั้ง อาจเรียกได้ว่าเป็นการแสวงบุญก็ว่าได้ ซึ่งจากการศึกษาความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาจะสามารถแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ โดยลักษณะการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลย่อมมีการจัดประเภทตามพฤติกรรมและโปรแกรมของทัวร์ที่นักท่องเที่ยวเลือกไปด้วยความสมัครใจ แต่อย่างไรก็ตามยังพบการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ในสังคมที่น่าสนใจเช่นกัน

การท่องเที่ยววิถีพุทธมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป คือ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวไม่ใช่เพื่อชื่นชมความงดงามของศาสนสถานเท่านั้น หากแต่เป็นการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาและแสวงหาความรู้การพัฒนาจิตใจหรือการเข้าถึงนามธรรมที่เป็นองค์รวมของสรรพสิ่งทั้งปวง

และการปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งพระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุน) และคณะ (2556) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อการศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจของผู้เดินทางให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง
- 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างเพื่อนมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 4) เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์ ความสงบสุข สันติภาพ ต่อมวลมนุษยชาติและต่อสรรพสิ่งอย่างเกื้อกูล

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา¹² ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ครอบคลุมขยายความรวมไปถึงการท่องเที่ยวเชิงจิตใจ โดยถือว่าการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) กล่าวคือเป็นการท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วยศรัทธา เพื่อไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาสนา สำหรับพระพุทธศาสนาเป็นการเดินทางไปยังสถานที่สำคัญทางศาสนาพุทธของพุทธศาสนิกชน มิใช่เป็นเพียงการไปเยือนเท่านั้น หากเป็นการปฏิบัติธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนกายใจ จากสิ่งที่ได้เห็นและเป็นสิ่งบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้แล้วเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการภายในที่นำสู่ความตื่นและตระหนักรู้ผ่านการปฏิบัติมากกว่าเพียงการได้ผ่านพบ โดยจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) การเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับที่ไม่ลึกซึ้งเท่ากับในอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้เดินทางท่องเที่ยวพึงพอใจเพียงแค่ได้ไปถึง ได้สักการะบูชา ในสถานที่อันศรัทธา ในบางครั้งมีการเน้นจำนวนโดยไปให้ได้จำนวน สถานที่มาก ๆ อาจจะใช้เวลาภายใน 1 วัน เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นถึงความสบายใจ การแก้ไขความไม่สบายใจ ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความรื่นเริงบันเทิงใจในประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา เช่น ทัวโร้วพระ 9 วัด ทัวโร้ว เดินทางสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งในและต่างประเทศ การแสวงบุญ ไหว้พระทำบุญ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น แสวงบุญเขาคิชฌกูฏ งานบุญบั้งไฟพญานาค งานแห่เทียนพรรษา งานชักพระ เป็นต้น
- 2) การเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อยกระดับจิตใจ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ลึกซึ้งไม่ฉาบฉวย มากกว่าการไปกราบไหว้บูชาเพื่อพบเห็นหรือขอพร มีความใฝ่รู้ ศึกษา แสวงหาความรู้

¹² สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ไตรมาส 2, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2559), หน้า 46-49.

เกิดแค้นคิด เกิดข้อธรรม เพื่อพัฒนาและยกระดับจิตใจให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป หรือในระดับที่ลึกซึ้งมาก คือ การเดินทางไปเพื่อเรียนรู้ ปฏิบัติ ในสถานที่ ที่ใดที่หนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง อาจเป็นระยะเวลาช่วงสั้น 3-5 วัน หรือ 7 วัน หรือยาวนานกว่านั้น เป็นการส่งสมปัญญาทางศาสนา เพื่อทุกข์ที่ลดลง เช่น การเดินทางทัศนศึกษาเที่ยวไปในสถานที่ทางศาสนาต่าง ๆ การเดินทางไปปฏิบัติธรรมในสถานที่ต่าง ๆ

พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น¹³ กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธในแต่ละนิกายล้วนมีความหมายเพื่อการแสวงหาความรู้ ศึกษาข้อปฏิบัติอันเป็นหลักการในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งหมายถึงเป็นการเดินทางที่ก่อประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่เดินทางและเจ้าของท้องถิ่นผู้ให้การต้อนรับ อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขสันติภาพแก่มวลมนุษยทุกหมู่เหล่า มิได้เป็นการเดินทางเพื่อบังเบียดผู้อื่นหรือเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเดินทางที่ควบคู่กับการศึกษาการพัฒนาจิตใจของผู้เดินทางและการปฏิบัติในหนทางที่ถูกต้องเพื่อมนุษย์ หมูสัตว์ และสิ่งแวดล้อม ส่วนศูนย์บริการวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹⁴ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า หมายถึงการเดินทางไปท่องเที่ยวยังศาสนสถาน เพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาสนสถานและกราบไหว้ พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ครอบคลุมถึงสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ สถานที่ตั้งของอาคารที่ประดิษฐานรูปเคารพ สถานที่สำหรับบรรดาศาสนิกชนมาประชุมกันเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนที่พักของนักบวชตามศาสนานั้น ๆ โดยมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วน ๆ ตามกิจกรรมการใช้งานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงศาสนายังหมายถึงการเดินทางเพื่อการบำบัตจิตใจตามหลักพระพุทธศาสนา หรือการบำบัตจิตใจโดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อการผ่อนคลายและลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน ซึ่งการฝึกตนนี้จะต้องเข้าไปฝึกปฏิบัติตนภายในพุทธสถานโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

¹³ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และคณะ, “การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในประเทศไทย”, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สกว. (2555), หน้า 23.

¹⁴ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557, สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), หน้า 33-43.

ในขณะที่ภัทรสุภา สีสานภาพรรณ¹⁵ ได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวเชิงพุทธไว้ว่า หมายถึง การเดินทางไปยังพุทธศาสนสถานใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการดังนี้ 1) เป็นการเดินทางไปเพื่อการบำเพ็ญบุญกุศล 10 อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ (1.1) ทานมัย = ทำบุญด้วยการให้ (1.2) ศีลมัย = ทำบุญด้วยการรักษาศีลประพฤติดี (1.3) ภาวนามัย = ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา (1.4) อปจายนมัย = ทำบุญด้วยการประพุดิอ่อนน้อม (1.5) เวยยาวัจจมัย = ทำบุญด้วยการช่วยชวนช่วยรับใช้ (1.6) ปัตติทานมัย = ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น (1.7) ปัตตนาโมทนา มัย = ทำบุญด้วยความยินดีของผู้อื่น (1.8) ธัมมัสสวนมัย = ทำบุญด้วยการฟังธรรม (1.9) ธัมมเทศนามัย = ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม (1.10) ทิฏฐุชุกัมม = ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง 2) เป็นการเดินทางไปเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และปฏิบัติธรรม ณ พุทธศาสนสถานแห่งใดแห่งหนึ่ง 3) เป็นการเดินทางไปเพื่อเข้าร่วมศาสนพิธี งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น การไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตักบาตรดอกไม้ แห่เทียนพรรษา เป็นต้น ส่วนธนิต บุตรทิพย์สกุล¹⁶ กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และป็นผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งชุมชนต่าง ๆ ที่วัดตั้งอยู่ทำให้เกิดธุรกิจข้างเคียง เช่น ร้านค้าขายของ ขายอาหารปลา ตลอดถึงขายสินค้าผลิตภัณฑ์พื้นเมืองในท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยววิถีพุทธหรือการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา หมายถึงการเดินทางไปท่องเที่ยวยังศาสนสถาน เพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาสนสถานและพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทำบุญ ทำทาน และการสาธารณกุศลต่าง ๆ รวมถึงการเดินทางเพื่อการบำบัตจิตใจโดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิ และการทำวิปัสสนากรรมฐานเพื่อผ่อนคลายและลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน รวมถึงเพื่อชมความงาม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของศาสนสถาน เป็นการเดินทางเพื่อการศึกษา พัฒนาจิตใจ และปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องแก่เพื่อนมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมในลักษณะก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและสรรพสิ่ง

¹⁵ ภัทรสุภา สีสานภาพรรณ, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551), หน้า 25.

¹⁶ ธนิต บุตรทิพย์สกุล, “พฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของนักท่องเที่ยววัดในจังหวัดน่าน, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 68.

2.3.2 รูปแบบของการท่องเที่ยววิถีพุทธ

พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ¹⁷ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยพบว่า รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวของวัดจะปรากฏตามอัตลักษณ์ที่สำคัญตามคติความเชื่อของพระพุทธศาสนาและความเชื่อของท้องถิ่นแต่ละภูมิภาค และมีกระบวนการจัดการที่แตกต่างกันไปตามอัตลักษณ์ของวัดนั้น ๆ เช่น ภาคใต้ มีรูปแบบกิจกรรมและอัตลักษณ์ที่มีความเป็นมาของด้านประวัติศาสตร์ศรีวิชัย การปฏิบัติธรรมของสายสวนโมกข์ และการเชื่อมโยงกับความเชื่อที่มีต่อเจ้าแม่กวนอิม หรือศาลเจ้าตามคติพุทธศาสนาแบบมหายาน และวิถีชีวิตในท้องถิ่น เป็นต้น จากการศึกษาารูปแบบกิจกรรม กระบวนการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม และอัตลักษณ์พบว่าวัดใน 4 ภูมิภาค มีความคล้ายคลึงกัน 5 ด้าน คือ 1) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามศรัทธาความเชื่อในพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ 2) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามคติความเชื่อทางพระพุทธรูปและวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความงดงามของแหล่งพุทธศิลปกรรม 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแหล่งประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง 5) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ในขณะที่กรมการศาสนา¹⁸ กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) กลายเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในขณะนี้ โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวัด กับแหล่งโบราณสถาน เนื่องจากวัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นไปตามคติความเชื่อที่ถือว่าการได้มาสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมทำบุญ บริจาคทาน จะนำความเป็นสิริมงคลมาสู่ชีวิตและครอบครัวของผู้ที่ได้ไปสักการะขอพร และยังสามารถสร้างเสริมกำลังใจให้เกิดขึ้นทำให้จิตใจผ่องใส โดยจะเห็นได้ว่า วัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมและยังสะท้อนไปถึงร่องรอยวิถีชีวิตในอดีตที่มีลักษณะกลมกลืน มีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเชื่อของท้องถิ่นและยังเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา

¹⁷ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ, “การพัฒนาารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2555. บทสรุป ฎ-ฐ.

¹⁸ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557, สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), บทนำ.

ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ล้วนมีคุณค่าต่อจิตใจและความงดงามเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวไทยวัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง คือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ถึงแม้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ก็มีแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นประเภทอื่น ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก กระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศและมีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญในด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มุ่งหวังที่จะได้รับความเพลิดเพลินและได้บุญกุศลไปพร้อม ๆ

จากการทบทวนแนวคิดดังกล่าวมา คณะผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนามีหลายรูปแบบ เช่น การเดินทางไปวัดก็เพื่อทำบุญ ไหว้พระ ชมโบราณสถาน ปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา พัฒนาจิตใจ ชมโบราณสถาน โบราณวัตถุและงานพุทธศิลป์ต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติธรรม ในแต่ละภูมิภาคของไทยจะมีรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวไปตามความเชื่อ และวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของตนเองซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญ ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้ในการเสริมสร้างแนวคิดทางการท่องเที่ยววิถีพุทธสำหรับการสร้างนวัตกรรมฐานข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ

2.3.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยววิถีพุทธ

การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนามีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ซึ่งนอกจากจะมีเรื่องของวัด พระสงฆ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดจัดขึ้นแล้ว ยังมีเรื่องของการบริหาร การจัดการ และอื่น ๆ อีกหลายประการ ดังที่นักวิชาการได้จัดองค์ประกอบเอาไว้ ดังนี้

กรมการศาสนา¹⁹ จัดให้การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนด้วยกัน เช่น 1) ในส่วนของวัดที่ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว : วัดต้องจัดการด้านสถานที่ ด้านบุคลากรของวัด การจัดกิจกรรมภายในวัด จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวในวัด จัดการเรื่องของการโฆษณาประชาสัมพันธ์ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานพัฒนาอื่น ๆ และจัดให้มีการประเมินผล 2) ในส่วนของวัฒนธรรมจังหวัดต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาภายในจังหวัด 3) ในส่วนของหน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วน

¹⁹ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557, สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), หน้า 33-43.

ชุมชน เช่น หน่วยงานรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ต้องให้การสนับสนุนปัจจัยและกำลังคน 4) ในส่วนของกรมการศาสนา จัดทำกรอบแนวทางการดำเนินโครงการนำร่องต่าง ๆ จัดทำเอกสารคู่มือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ขอความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนโครงการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เป็นต้น

งานวิจัยของ อารีย์ นัยพินิจ และคณะ²⁰ ได้อธิบายถึงศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาว่ามียุทธศาสตร์ประกอบหลายอย่าง คือ 1) องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ มี ศาสนสถาน โบราณสถาน การมีชื่อเสียงของพระเกจิอาจารย์ วัดให้ความรู้สึทางจิตใจในด้านบวก เช่น ความสงบ ความสบายใจ 2) องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกทั้งทางอากาศ ทางรถไฟ และรถยนต์ส่วนบุคคล 3) องค์ประกอบด้านที่พัก มีกระจายอยู่ทุกพื้นที่หลายระดับ หลายราคาให้เลือกใช้บริการ 4) องค์ประกอบด้านความปลอดภัยนับว่ามีความปลอดภัยค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ 5) องค์ประกอบด้านกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว การสนับสนุนของภาครัฐ เอกชน ประชาชน จะมีมากในช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา 6) องค์ประกอบด้านรายการนำเที่ยว มีบริษัททัวร์หลายแห่งบรรจุรายการไหว้พระ และจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนามากมาย เป็นแรงเสริมกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้น 7) องค์ประกอบทางด้านสังคม ชุมชนเริ่มตระหนักถึงระบบเศรษฐกิจที่ดีขึ้นที่นำรายได้มาสู่ชุมชนจากการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวเริ่มมีการพัฒนาตนเองเพื่อตอบสนองกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา²¹ กล่าวว่า ปัจจัย 3 ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้วัดมีความแตกต่างไปจากสถานที่อื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้รวมขึ้นมาเป็นวัด ส่งผลให้วัดกลายเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนได้มาศึกษาหาความรู้จากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัด อีกบทบาทหนึ่งของวัดคือ การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับศึกษาถึงสถาปัตยกรรมและพุทธศิลป์ต่าง ๆ ของคนในชาติและชาวต่างชาติ ส่งผลให้วัดสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่างศาสนา เดินทางมาเที่ยวชมศิลปะความงามต่าง ๆ ซึ่งการที่วัดจะได้รับความนิยมจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ขึ้นอยู่กับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมต่าง ๆ และชื่อเสียงของวัด เช่น วัดเบญจมบพิตรฯ เป็นต้น และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดได้

²⁰ อารีย์ นัยพินิจ และคณะ, “การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์”, วารสารปัญญาภิวัฒน์, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556): 36-37.

²¹ สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา, “การท่องเที่ยวและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาบทบาทของวัดในเขตกรุงเทพมหานครกรณีศึกษา วัดบวรนิเวศวิหารและวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550), หน้า 2-5.

จัดขึ้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยเผยแผ่พุทธศาสนาให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์มาวัดมิใช่เพียงเพื่อการทำบุญเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มาวัดเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์ การเวียนเทียน และการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมถึงการนำพระพุทธศาสนาไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับและซึมซับสิ่งต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา แต่การที่นักท่องเที่ยวจะได้รับและซึมซับความเป็นพระพุทธศาสนา มากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ด้วย เช่น เอกสารเชิญชวน พระสงฆ์ มัคคุเทศก์ และกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น เป็นต้น

ดังนั้น จากแนวคิดที่กล่าวมา สามารถกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อันส่งผลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจเป็นสำคัญ และยังเป็นการจูงใจในการแสวงบุญในมิติทางศาสนาและความเชื่อ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาว่าเมืองประกอบหลายอย่าง เช่น องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ มีศาสนสถาน โบราณสถาน การมีชื่อเสียงของพระเกจิอาจารย์ วัดให้ความรู้สึทางจิตใจในด้านบวก เช่น ความสงบ ความสบายใจ องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกทั้งทางอากาศ ทางรถไฟ และรถยนต์ส่วนบุคคล องค์ประกอบด้านที่พัก เป็นต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยจะรวมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมาเหล่านั้น ซึ่งนอกจากจะมีเรื่องของงานด้านสถาปัตยกรรม งานพุทธศิลป์ และกิจกรรมตามประเพณี ยังรวมถึงองค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย และด้านการสนับสนุน ถือเป็นส่งเสริมให้แต่ละวัดมีศักยภาพและเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมในพื้นที่และที่สำคัญคือเป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต่อไปในอนาคต

2.3.4 ประโยชน์ของการท่องเที่ยววิถีพุทธ

กรมการศาสนา²² ได้มีการกล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นการใช้จ่ายทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน ทำให้วัดและศาสนสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชีวิตและมีศักยภาพ

²² กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557, สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), หน้า 12.

2. เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยให้เกิดทางเลือกตามรสนิยมใหม่ที่นักท่องเที่ยวต้องการความสุขทั้งทางกายและใจไปพร้อมกัน
3. ได้มีระบบการบริหารจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ รองรับความต้องการของการท่องเที่ยวเชิงธรรมะของสังคม
4. เกิดการบูรณาการความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสืบสานสร้างสรรค์ต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติทางศาสนา
5. วัดและชุมชนมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ
6. ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและทั่วโลก
7. ทำให้วัดมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางตรงคือเพื่อบริการนักท่องเที่ยว และเกิดประโยชน์ทางอ้อมคือเพื่อบริการชุมชน
8. เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาซึ่งเป็นพื้นฐานที่ศาสนิกชนต้องการ และเป็น การสร้างความเข้าใจ อันดีและสัมพันธภาพระหว่างมนุษยชาติ

การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาทำให้เกิดประโยชน์และคุณค่าต่อนักท่องเที่ยว คือ ได้ประกอบศาสนกิจที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ได้พบบุคคลต้นแบบที่ดีงาม ได้พบบัณฑิตผู้มีความรู้ทางธรรม ได้บูชาคนที่ควรบูชา ได้ฝึกจิตให้มั่นคงทำให้จิตไม่เศร้าโศก ไม่มัวหมอง มีจิตที่อัมเอบส่องใส สามารถเข้าถึงพระนิพพาน ได้พบความสุขที่แท้จริง เป็นการเปิดโลกทัศน์ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้แสวงบุญมีทัศนคติที่ดี รวมทั้งได้ผ่อนคลายความเครียดเกิดความสุขสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขทางใจ

วริยา ภักธวิญญูพงศ์ และ ชีโรชิตี เกิดแก้ว (2549) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยววิถีพุทธ ดังต่อไปนี้

1.คุณค่าด้านความงาม นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมความงดงามของศิลปะภายในวัดตามยุคตามสมัย โดยขึ้นอยู่กับฝีมือและความเชี่ยวชาญของช่างศิลป์ รวมถึงค่านิยมท้องถิ่นที่มักแฝงแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของตน หรือท้องถิ่นไว้ด้วย การที่จะชี้ให้เห็นถึงพุทธศิลป์ในแขนงต่าง ๆ มีความงดงามอย่างไรรั้น เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากประสบการณ์ทางสุนทรียะของคนมีแตกต่างกัน นั้นหมายถึง ศิลปะทุกแขนงในวัดจะมีความงดงามหรือสุนทรียะในตัว จัดเป็นคุณค่าแรกที่นักท่องเที่ยวจะได้จากการเที่ยววัด

2. คุณค่าด้านเรื่องราว โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมา และเนื้อหาที่สอดแทรกสาระสำคัญที่บ่งบอกถึงจุดเริ่มต้นของสิ่งนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น จิตรกรรมภายในวัด มีใช้สะท้อนเรื่องราวในพระพุทธศาสนาเท่านั้นแต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวต่าง ๆ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย วรรณคดีที่สำคัญของไทย ความเชื่อที่เป็นวิถีชาวบ้าน คำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นต้น

3. คุณค่าทางคติธรรม แนวคิด แบบอย่างแห่งการดำเนินชีวิต นับว่าเป็นคุณค่าที่สำคัญยิ่งของศิลปะที่อยู่ในวัด ที่ช่างศิลป์ไทยได้พยายามแฝงคติที่เป็นนามธรรม ผ่านศิลปะที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้มาชื่นชมได้ซึมซับเอาเรื่องเหล่านี้เข้าไปด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่คนจำนวนมากที่เข้าไปชื่นชมศิลปะภายในวัดไม่ได้เข้าถึงคุณค่าด้านนี้เลย เนื่องจากผู้คนเหล่านั้นต้องการเพียงชื่นชมความงามของศิลปะแขนงต่าง ๆ เท่านั้น โดยเฉพาะค่านิยมด้านการทำบุญเพื่อต้องการสิ่งตอบแทนจากการทำบุญ หรือการไปวัดเพื่อแสวงหาวัตถุมงคลจากพระสงฆ์

พระมหาบุญพิเศษ จันทรเมือง (2553) ได้แบ่งเป็นกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- 1) กิจกรรมการเข้าร่วมพิธีกรรม เป็นกิจกรรมการเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา
- 2) กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการ เพื่อ การพักผ่อนหย่อนใจ โดยเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในบริเวณวัดเป็นสำคัญ เช่น งานประจำปี งานวัดในเทศกาลต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่
- 3) กิจกรรมการปฏิบัติธรรม เป็นการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเป็น กิจกรรมที่ดำเนินการขึ้นภายในวัดอาจจะจัดในรูปของโปรแกรมการปฏิบัติธรรมซึ่งจะมีการ เปลี่ยนแปลงไปตามวิธีการของผู้จัด เช่น การสมาทานศีล 5 การฟังธรรมเทศนา
- 4) กิจกรรมการสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นกิจกรรมที่ จัดขึ้นเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา เช่น งานเกี่ยวกับการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานต่างๆ ของวัด งานกฐิน งาน ผ้าป่า งานบวชนาค
- 5) กิจกรรมการเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความประสงค์ส่วนตัว โดยในประเทศไทยนั้นประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การดำเนินกิจกรรมทางศาสนาจึงนับว่าเป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชนโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การถวายดอกไม้ธูปเทียนเพื่อใช้บูชาพระและการทำบุญตักบาตร
- 6) กิจกรรมการเข้าวัดอุ้มงคล เป็นกิจกรรมที่วัดได้จัดทำขึ้นเพื่อหาเงินรายได้เข้าวัด เพื่อนำไปทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา หรือปฏิสังขรณ์ภายในบริเวณวัด และจัดให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ เข้าไปบูชาตามกำลังศรัทธา

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอ่น) (2552) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า รูปแบบและกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้น มีรูปแบบและกิจกรรมที่เหมาะสม 4 ประการ คือ

1) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้น การเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และการเที่ยวชมบริเวณวัดที่อาศัยความ งาม ทางด้านศิลปกรรม ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความเป็นเอกลักษณ์และความมีชื่อเสียง ของแหล่ง ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

2) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ เป็นกิจกรรมการ ท่องเที่ยว ที่เป็นลักษณะของการไหว้พระ การท่องเที่ยวตามเทศกาลและวันสำคัญของวัฒนธรรม ประเพณีของ ไทย และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความ เกี่ยวข้องกับศิลปกรรม ที่มีอยู่ภายในวัด ที่อาศัยความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความ ต่อเนื่องของการสืบสานประเพณี ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องเป็นเครื่องดึงดูดใจในการ เที่ยวชม

3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาความรู้ เป็นการท่องเที่ยวของผู้ที่ สนใจ ในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของ บุคคลและสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรมที่อาศัย ประวัติศาสตร์ ความเป็น เอกลักษณ์ องค์ความรู้ และกระบวนการสร้างสรรค์ที่อยู่ภายในวัดหรือ ศิลปกรรมนั้นๆ เป็นเครื่อง ดึงดูดใจ

4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยว และ การศึกษาเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในเชิงลึก โดยเป็นการศึกษาถึงหลักพุทธธรรม การปฏิบัติ สมาธิ วิปัสสนา การไหว้พระ สวดมนต์ ที่อาศัยความสนใจเฉพาะของนักท่องเที่ยวในด้าน พระพุทธศาสนา และวิถีชีวิตของชาวพุทธเป็นเครื่องดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

ดังนั้น รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในปัจจุบันมีความ เกี่ยวข้องกับ พิธีกรรม การพักผ่อนหย่อนใจ การปฏิบัติธรรม การสืบทอดพระพุทธศาสนา การมีที่ พึ่งทางใจ และ การเข้าร่วมชมกมล เป็นต้น การท่องเที่ยววิถีพุทธ ความมุ่งหวังในด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นการ ท่องเที่ยวเพื่อสร้างความดีงามให้กับนักท่องเที่ยว และผู้อื่นโดยนักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจกับ สถานที่ พร้อมทั้งได้รับการขัดเกลาจิตใจให้อ่อนละมุนลง ประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยววิถีพุทธ คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีสติ และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อมนุษย์ด้วยกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยววิถีพุทธหรือการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เป็นการมอง สรรพสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ และปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมนั้น ๆ อีกทั้งยังสามารถสืบสานอนุรักษ์คุณค่าของศิลปะไทย เป็นการ

เรียนรู้ในด้านประเพณี วัฒนธรรม กิจกรรม และความเชื่อทางพระพุทธศาสนาตลอดจนการพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้สูงขึ้น

2.4 องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)

การท่องเที่ยวต้องอาศัยองค์ประกอบหลายปัจจัยจึงจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จไปพร้อมๆ กับการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจจัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่างๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง โดยทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมี สิ่งดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง²³

ปีเก้ (Pike Steven)²⁴ กล่าวถึงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่นๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

มิดเดิลตัน (Middleton)²⁵ กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นคือองค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ

ดิกแมน (Dickman)²⁶ แบ่งองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 องค์ประกอบ (5A) คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) การบริการที่

²³ Dickman, C.R., **Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna**, (Australian Nature Conservation Agency, Canberra, 1996).

²⁴ Pike, Steven, **Destination marketing: An integrated marketing communication approach**, (Oxford, U.K.: Butterworth-Heinemann, 2008).

²⁵ Middleton ,V.T.C., **Marketing in Travel Tourism**, (Oxford: Butterworth Heineman, 1994).

²⁶ Dickman,S., **Tourism:AnIntroductory Text**, 2nded., (Australia:HodderEducation, 1996).

พัก (Accommodation) 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

พยอม ธรรมบุตร²⁷ ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง เช่น การขนส่ง ทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่างๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนส เซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก 3) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist activities และ Recreational activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวไม่ได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน วัด อนุสาวรีย์ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และ 5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่สำคัญมี 5 องค์ประกอบ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activity) การเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และที่พัก (Accommodation) สรุปได้ดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting,

²⁷ พยอม ธรรมบุตร, เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549).

Incentive, Exhibition, Convention (MICE)) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attractions) และสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social attractions)

2) กิจกรรม (Activity) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้เมื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น

3) การเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น เทียบบิน รถยนต์ รถโดยสารสาธารณะ สภาพถนนหนทาง เรือ หรือการเดินเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกกรง หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลอง ต้องใช้เรือหรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้า สภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยว ยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น ได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว นั้นที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป และถ้าหากในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด สิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination amenities) เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก การบริการอื่นๆ เช่น ร้านตัดผม การบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ ระบบสาธารณูปโภค ตู้เอทีเอ็ม สถานีตำรวจ โรงพยาบาล

5) ที่พัก (Accommodation) ที่พักควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอและมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ และควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ได้ง่ายและมีความปลอดภัย เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโลเกสต์เฮาส์ อพาร์ทเมนต์

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม

2.5.1 ความหมายของนวัตกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า การกระทำหรือสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแตกต่างจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น²⁸ ในขณะที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงบริการ กระบวนการ และแผนการ ปฏิบัติการของส่วนราชการ รวมทั้งการสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย²⁹

ส่วนสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่หรือกระบวนการใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม³⁰ เนาวนิตย์ สงคราม ให้ความหมายว่า การทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นโดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (Change) ที่เกิดขึ้นรอบตัวให้กลายมาเป็นโอกาส (Opportunity) และถ่ายทอดไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม³¹ วิจิตรา สายอ่อง (2555) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึงการคิดริเริ่มประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทางแนวความคิด การผลิต กระบวนการ และองค์กร ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรถาวรโคน หรือการพัฒนาต่อยอด³²

²⁸ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, คำศัพท์ ‘นวัตกรรม’, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [12 สิงหาคม 2564].

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2562. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.dgr.go.th/psdg/th/download/435> [12 สิงหาคม 2564].

³⁰ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ พักตร์ผจง วัฒนสินธุ์ อัจฉรา จันทรรณาย และประกอบ คุปรัตน์, “นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ”, วารสารบริหารธุรกิจ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.jba.tbs.tu.ac.th/files/Jba128/Article/JBA128Somnuk.pdf> [12 สิงหาคม 2564].

³¹ เนาวนิตย์ สงคราม, ระบบการเรียนรู้ด้วยอิเล็กทรอนิกส์บนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับนิสิตนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559).

³² วิจิตรา สายอ่อง, นวัตกรรมโปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียนอนุบาล ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 3(2) (2555): 89-110.

นอกจากนี้ การศึกษาในต่างประเทศได้กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมอย่างหลากหลาย ดังนี้ Tushman and Nadler³³ ให้ความหมายว่า เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือ กระบวนการที่เป็นของใหม่ ในขณะที่ Lemon & Singh Sahota³⁴ กล่าวว่า เป็นสิ่งต่อยอดของ สิ่งประดิษฐ์ให้เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของตลาดในลักษณะผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเป็นกระบวนการใหม่ที่มีการพัฒนาขึ้นใช้เป็นครั้งแรก และทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ Harkema³⁵ กล่าวว่า เป็นเรื่องของการนำความคิดไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่หรือกระบวนการใหม่ Pérez-Bustamante³⁶ กล่าวว่า เป็นการใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร และนวัตกรรมสามารถเป็นได้ทั้ง ผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ เดี่ยวหรือค่อยเป็นค่อยไป และสำหรับส่วน Damanpour³⁷ นวัตกรรมองค์กร หมายถึง สิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ในองค์กรและเป็นที่ยอมรับของคนในองค์กร หรือเป็นความคิด การปฏิบัติ หรือ สิ่งของที่เป็นสิ่งใหม่สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆที่นำไปใช้

โดยสรุป นวัตกรรม คือสิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้นหรือมีการต่อยอดปรับปรุงพัฒนาจากสิ่งเดิม จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งการต่อยอด ปรับปรุง และพัฒนาจะต้องทำโดยใช้ความรู้และ ความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทดลองและได้รับการยอมรับ จนทำให้นวัตกรรมสามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคมได้

2.5.2 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

พระสุริยัตนบัณฑิต³⁸ ระบุว่า กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน มี รายละเอียดและสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

³³ Tushman, M., & Nadler, D., (1986), "Organizing for Innovation". **California Management Review**, 28(3), 74-92.

³⁴ Lemon, M., & Singh Sahota, P., (2003), "Organizational Culture as A Knowledge Repository for Increased Innovation Capacity", **Technovation**, 24(6).

³⁵ Harkema, S., (2003), "A complex adaptive perspective on learning within innovation projects", **The Learning Organization**, 10(6), 340-346.

³⁶ Pérez-Bustamante, G., (1999), "Knowledge management in agile innovative organisations", **Journal of Knowledge Management**, 3(1), 6-17.

³⁷ Damanpour, F., (1987), "The Adoption of Technological, Administrative, and Ancillary Innovations: Impact of Organizational Factors", **Journal of Management**, 13(4), 675-688.

³⁸ พระสุริยัตนบัณฑิต, กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 7 ขั้นตอน, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เอกสาร เผยแพร่เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2565.

1. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ (Data and Knowledge)
2. ขั้นตอนกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ (Conceptual to Invention)
3. ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง (Creative to Prototype)
4. ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง (Development to Model)
5. ขั้นตอนพัฒนานวัตกรรม (Innovation)
6. ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้นวัตกรรม (Implement and Promotion)
7. ขั้นตอนการสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น (Creative and Learning More)

ภาพที่ 1 สรุปกระบวนการพัฒนานวัตกรรมตามแนวของพระสุธีรัตนบัณฑิต

ในขณะที่ ศิริชัย กาญจนวาสี³⁹ ระบุว่า การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย มีขั้นตอนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาสภาวะแวดล้อม วิเคราะห์สภาพปัญหา และประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.1 ศึกษาสภาวะแวดล้อม (บริบท) ของหน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาของหน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน ว่ามีปัญหาลำคัญอะไรบ้าง

³⁹ ศิริชัย กาญจนวาสี, “การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย”, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559): 10-11.

1.3 ประเมินความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน ว่ามีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงแก้ไขอะไร โดยใช้นวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมลักษณะใด

2) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

2.1 กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการพัฒนาหน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและพัฒนาว่า ต้องการสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมใด เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

3) การสังเคราะห์องค์ความรู้ ออกแบบนวัตกรรมเบื้องต้น ทดลองนำร่อง และประเมินผล

3.1 สังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและใช้ออกแบบนวัตกรรมเบื้องต้น (D1)

3.2 ทดลองนำร่อง และประเมินผลเบื้องต้น (R1)

4) ปรับปรุงการออกแบบ ทดลองซ้ำและประเมินผล

4.1 บูรณาการองค์ความรู้และใช้ปรับปรุงการออกแบบนวัตกรรมให้ได้มาตรฐาน(D2)

4.2 ทดลองซ้ำในสถานการณ์จริง และประเมินผล (R2)

5) การสรุปผลและจัดทำรายงานการวิจัย

5.1 วิเคราะห์ผลและสรุปผล

5.2 จัดทำรายงานการวิจัย

6) การเผยแพร่และขยายผล

6.1 เผยแพร่นวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์

6.2 ขยายผลสู่ผู้ใช้งาน/ผู้รับบริการ

ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ส่วน **ชัยยงค์ พรหมวงศ์**⁴⁰ ระบุว่า ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาองค์ความรู้หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับต้นแบบชิ้นงาน (Study the Body of Content) โดยวิจัยเอกสารจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้รู้/ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาดูงาน

⁴⁰ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3GzoNTY> [15 มกราคม 2565].

2) ประเมินความต้องการต้นแบบชิ้นงาน (Assess needs for the innovative prototypes) เพื่อหาองค์ประกอบ (Components) ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ (Procedure) ขั้นตอน (Logical Steps) และรายละเอียด (Specifications)

3) พัฒนารอบแนวคิดต้นแบบชิ้นงาน (Develop Conceptual Framework) โดยเขียนกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการ (Theories and Principles) องค์ประกอบ (Components) ของนวัตกรรม กระบวนการ (Process) การทำงานของนวัตกรรม ขั้นตอนตามลำดับ (Logical Steps) และรายละเอียด (Specification) ของนวัตกรรม

4) ถามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (Seek Experts' Opinions) เป็นการนำกรอบแนวคิดนวัตกรรมไปขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถาม (Via questionnaire) ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group)

5) ร่างต้นแบบชิ้นงาน (Draft the Innovative Prototype) เป็นการพัฒนาต้นแบบชิ้นงานของนวัตกรรมตามลำดับขั้นคือ การออกแบบชิ้นงาน (Design and develop the Prototype) และเขียนรายละเอียดนวัตกรรม (Write the Details of the Prototype)

6) รับรองและทดสอบต้นแบบชิ้นงาน (Verify or Test the Prototype) เป็นการนำร่างนวัตกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตาม 2 ขั้นตอน คือ (1) การทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) และทดลองใช้จริง (Trial Run) ในกรณีที่เป็นนวัตกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เวลาพัฒนาหรือลงทุนสูง ก็อาจให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3-5 คน รับรอง (Verification by Experts) หลังจากการทดลองใช้หรือรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ก็ต้องเขียนรายงานผลการทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม

7) ปรับปรุงและเขียนรายงาน (Finalize the Prototype and Write Final Reports) เป็นการเขียนรายงานผลการวิจัยให้เป็นไปตามรูปแบบ (Stylebook) ขนาดและรูปแบบอักษร

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของเนาวนิตย์ สงคราม ศึกษาเรื่อง ระบบการเรียนรู้ด้วยอิเล็กทรอนิกส์บนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับนิสิตนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า ขั้นตอนในการสร้างนวัตกรรมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และความคิดเห็น 3) การทดลองใช้นวัตกรรม และ 4) การนำเสนอผลงานนวัตกรรม⁴¹

⁴¹ เนาวนิตย์ สงคราม, ระบบการเรียนรู้ด้วยอิเล็กทรอนิกส์บนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้เป็นทีมสำหรับนิสิตนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559).

อีกทั้ง งานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย⁴² ศึกษาถึงการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า รูปแบบในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มี 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทชุมชนและสภาพพิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจร่วมกับทีมวิจัย ร่วมประสานกับทีมวิจัยและการสร้างเครือข่าย ร่วมประชุมวางแผน การออกแบบพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมและวิเคราะห์ SWOT ร่วมจัดกิจกรรมนำเสนอผลการจัดกิจกรรม ร่วมประเมินผลให้ข้อมูลย้อนกลับ และขยายผลและสร้างเครือข่าย โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า คนในชุมชนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มีผลงานที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์และเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเอง มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

โดยสรุป จำนวนขั้นตอนในการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อาจแตกต่างกันไปตามแต่วัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ แต่ยังคงมีกระบวนการที่สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนานวัตกรรม 7 ขั้นตอน ตามที่พระสุริยรัตนบัณฑิตกล่าวไว้ข้างต้น

2.6 โซเชียลมีเดียเพื่อการท่องเที่ยว

โซเชียลมีเดีย (Social Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์สำหรับเครือข่ายสังคม การแบ่งปันภาพถ่าย วิดีโอ ข้อความสั้น (Microblogging) และอื่นๆ ผู้ใช้งานจะสร้างชุมชนออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูล ความคิด ข้อความส่วนตัว รูปภาพ และเนื้อหาในรูปแบบต่าง ซึ่งกันและกัน โดยใช้สื่อต่างๆ เป็นตัวแทนในการสนทนา โซเชียลมีเดียสามารถจัดแบ่งได้หลายประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (Publish) ได้แก่ Wikipedia, Blogger สื่อแลกเปลี่ยน (Share) ได้แก่ YouTube, Flickr, SlideShare สื่อสนทนา (Discuss) ได้แก่ MSN, Skype, Google Talk และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้แก่ Facebook, LinkedIn, Google+ ผู้คนจะใช้โซเชียลมีเดียในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อความ ภาพ วิดีโอ และ เสียง ในการทำกิจกรรม การทำธุรกรรม การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม สังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน และภาคธุรกิจ จนเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในปัจจุบัน แนวโน้ม

⁴² มาเรียม นิลพันธุ์ และ ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, (2558), “การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์”, Veridian E-Journal, Silpakorn University, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(1), 48-61.

ของโซเชียลมีเดียประกอบด้วย รูปแบบที่เน้นการเข้าร่วมตามธรรมชาติมากกว่าการจัดการตามกำหนดการ ผู้บริโภคทั่วไปจะมีเครือข่ายและสนใจสังคมรอบตัว การตัดสินใจเลือกซื้อจะเป็นตามความชอบ และข้อวิจารณ์ของสมาชิกในเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และกระแสสังคม ซึ่งคนทั่วไปจะอ่านเนื้อหาผ่านโทรศัพท์มือถือมากกว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการออกแบบเนื้อหาจะต้องสั้น กระชับ ชัดเจน และใช้กราฟิกมาช่วย ทำให้การเติบโตของโซเชียลมีเดียในรูปแบบวิดีโอมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลา การเติบโตของเนื้อหาที่สร้างโดยผู้ใช้ (UGC) และผู้บริโภคมีความเชื่อถือในเนื้อหาที่ถูกสร้างโดยผู้ใช้ซึ่งมีประสบการณ์ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การวิจารณ์ หรือ รีวิว ข้อเสนอแนะ การดำเนินต่อว่ามากกว่าการโฆษณาในรูปแบบเดิม

เครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นการสร้างและการรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวและธุรกิจโดยเฉพาะในระบบออนไลน์ เครือข่ายสังคมจัดเป็นส่วนหนึ่งของโซเชียลมีเดีย ที่มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน แต่ก็ยังพบความแตกต่างในด้านรูปแบบการสื่อสาร เป้าหมาย เนื้อหาและเวลาและความพยายาม โซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันมีจำนวนมากที่ให้นักท่องเที่ยวผู้เดินทางเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม การใช้แอปพลิเคชันผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมากขึ้นโดยโซเชียลมีเดียมีผู้ใช้สูงสุดร้อยละ 97⁴³ ทำให้ตระหนักว่าการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของโซเชียลมีเดียเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะการใช้งานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้พัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง โดย Tourism Smart Data: Open Data Platform ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่⁴⁴

1. TAT API ระบบให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว สำหรับแก่นักพัฒนาทั่วไป สามารถนำข้อมูลต่างๆ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไปแสดงผลบนแอปพลิเคชัน หรือเว็บแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นเองได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้นผ่าน Application Programming Interface (API) ที่สามารถเรียกข้อมูลได้หลากหลาย เช่น การค้นหาสถานที่ รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยว รายละเอียดโรงแรมและที่พัก รายละเอียดร้านค้า รายละเอียดร้านอาหาร รายชื่อพร้อมรายละเอียดเทศกาล-ข่าวสาร

⁴³ สถิติดิจิทัล ของประเทศไทยจาก DIGITAL THAILAND ประจำปี 2020, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://blog.ourgreenfish.com/สถิติดิจิทัล-ของประเทศไทยจาก-digital-thailand-ประจำปี-2020>

⁴⁴ Tourism Smart Data : Open Data Platform แพลตฟอร์มล่าสุดจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://thailandinsidenew.com/2019/06/08/tourism-smart-data-open-data-platform/>

รายชื่อและรายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวแนะนำ และอื่นๆ โดยนักพัฒนาที่สนใจสามารถเข้าดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tourismthailand.org/developer>

2. AMAZING THAILAND Mobile Application โฉมใหม่เพื่อให้ตอบสนองความต้องการใช้งานด้านท่องเที่ยวครบถ้วนมากขึ้นในฐานะ Thailand Travel Application for Everyone ครบทั้งข้อมูล และรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ตลอดจนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่างๆ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันได้ที่ <https://amazingth.tourismthailand.org/TATMobileApp/Download>

3. Sukjai Chatbot ที่ได้นำเทคโนโลยี NLP (Natural Language Processing) มาใช้พัฒนาเป็น “Sukjai Chatbot” เพื่อให้การบริการข้อมูลข่าวสารมีความครอบคลุม และสามารถตอบสนองได้ตลอดเวลา ผ่านสังคมออนไลน์ ทั้ง Facebook “Amazing Thailand” และ “TAT Contact Center เพื่อนร่วมทาง” Twitter “@thailandfanclub” และ “@go2Thailand” รวมทั้ง Line “Amazing Thailand”

โอกาสและความท้าทายของธุรกิจท่องเที่ยว ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้งานเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งการนำเสนอ Tourism Smart Data: Open Data Platform จะเป็นการสนับสนุนข้อมูลท่องเที่ยวให้กับนักพัฒนาสามารถนำไปต่อยอดในธุรกิจ รวมทั้งเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของการพัฒนาธุรกิจดิจิทัลที่เริ่มเต็มโตแบบก้าวกระโดด นักพัฒนา (Developer) จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา Open Data Platform นี้ร่วมกันให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งกลุ่มที่ได้รับประโยชน์สูงสุดคือ “นักท่องเที่ยว” ที่ในยุคที่ Social media มีอิทธิพลกับ ทศนคติ มุมมอง การได้รับข้อมูลได้เห็นสถานที่ต่างๆ เกิดการกระตุ้นให้ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวก็สนใจและออกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ด้วยการหาข้อมูลด้วยตัวเอง หรือแพลนทริปตามรอยต่างๆ แต่ยังมีปัญหาในบางจุดที่อาจจะเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว เช่น ยังขาดข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อยากไปร่วมงานเทศกาลงานท่องเที่ยวแต่อาจจะไม่ทราบข้อมูล ไอเดียเส้นทางท่องเที่ยว รวมไปถึงการวางแผนในรูปแบบท่องเที่ยวใหม่ๆ แบบเน้นประสบการณ์ Amazing Thailand Application ที่ล่าสุดน่าจะช่วยตอบโจทย์นี้ได้เป็นอย่างดี รวมถึง Chatbot ที่อยู่ใน Application หรือที่เชื่อมโยงกับ Social Media น่าจะช่วยบริการตอบปัญหาเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวได้ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยในอนาคตจะสามารถเติบโตเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในโลก

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(1) งานวิจัยในประเทศ

บัณฑิตา สังฆะมณี⁴⁵ ศึกษาวิจัยแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ผ่าน รูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า การรับรู้สื่อที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 1) สื่อ ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 2) สื่อมวลชน 3) สื่อบุคคล เป็นสิ่งที่สามารถสร้างการรับรู้ที่ดีให้แก่ นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเปิดรับมากที่สุด เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายเร็วและต้องการ แทรกแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการใช้เทคนิคการสร้างสรรคความบันเทิง โดยการเชื่อมโยงสื่อเข้าด้วยกัน โดยการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เพื่อการส่งเสริม แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สื่อของการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึงให้ดียิ่งขึ้น การ ศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างการศึกษามี 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนักท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

พระมหากษัตริย์ นนทวงศ์⁴⁶ ได้ทำการศึกษาการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศาสนาและวัฒนธรรม และภาพลักษณ์ของวัด ที่ส่งผลต่อค่านิยมในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และวัฒนธรรม ของสาธุชนในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร การประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ศาสนาและวัฒนธรรม และภาพลักษณ์ของวัด ส่งผลต่อค่านิยมในการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและ วัฒนธรรมของสาธุชนในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร การประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์เพื่อสร้างจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑิตา สังฆะมณี (2557) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การรับรู้สื่อที่มีอิทธิพล ต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 1) สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 2) สื่อมวลชน 3) สื่อบุคคล เป็นสื่อสามารถสร้างการรับรู้ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเปิดรับมากที่สุด เพราะเป็นสื่อที่สามารถ เข้าถึงได้ง่ายเร็วและต้องการแทรกแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการใช้เทคนิคการ สร้างสรรคความบันเทิง โดยการเชื่อมโยงสื่อเข้าด้วยกันโดยการสร้างช่องทางการ

⁴⁵ บัณฑิตา สังฆะมณี, “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ผ่านรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อำเภอ ภูกระดึง จังหวัดเลย”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557).

⁴⁶ พระมหากษัตริย์ นนทวงศ์, “การประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศาสนาและวัฒนธรรม และภาพลักษณ์ของวัด ที่ส่งผลต่อค่านิยมในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และวัฒนธรรม ของสาธุชนในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2558).

ประชาสัมพันธ์ที่ หลากหลาย เพื่อการส่งเสริมแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สื่อของการท่องเที่ยวอุทยาน แห่งชาติภูกระดึงให้ดียิ่งขึ้น

ฐาปนี เพ็งสุข⁴⁷ ศึกษาเรื่อง “กระบวนการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ กรณีศึกษา: สะพานหิน ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียด้วยอินโฟกราฟิก เพื่อสนับสนุน และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสะพานหิน ได้ใช้กระบวนการในการพัฒนาจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลรวมถึงปัญหาด้านการท่องเที่ยวสะพานหินร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความต้องการของชุมชนในการเสนอเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์สรุปแนวทางในการนำเสนอออกแบบพัฒนา มัลติมีเดียในรูปแบบอินโฟกราฟิกผ่านเว็บไซต์ โดยมีกรนำเสนอประวัติความเป็นมา แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว คู่มือการท่องเที่ยว สินค้าชุมชน และช่องทางการติดต่อ จากนั้นส่งมอบให้ชุมชนและ ทำการศึกษาความพึงพอใจ จากนักท่องเที่ยว สรุปผลความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้ มีความเป็นไปได้ ในการใช้นำเสนอการท่องเที่ยว อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือด้านการออกแบบ ในเรื่องการใช้สี สีสันสวยงามเหมาะสม และด้านการสะท้อนอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีความชัดเจน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสื่อเว็บไซต์อินโฟกราฟิกช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนได้

พระครูสุนทรสังฆพินิจ ดร. และคณะ⁴⁸ “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยในฐานะประตูสู่อาเซียน” ได้พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมใช้บริการซื้อขาย ผ่านทางระบบออนไลน์ ด้วยจุดเด่นที่สำคัญคือ ความสามารถในการค้นหาข้อมูลและจัดหาสินค้าและการบริการทุกประเภทได้ในครั้งเดียว มีเนื้อหาข้อมูลที่ละเอียดและการเข้าถึงระบบการจองของบริษัทนำเที่ยวที่หลากหลาย ในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยี Augmented Reality (AR) เพื่อผสมผสานเอาโลกแห่งความเป็นจริง (Real World) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual World) และเป็นการทำงานด้วย

⁴⁷ ฐาปนี เพ็งสุข, กระบวนการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ กรณีศึกษา : สะพานหิน ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี, วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ 40 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2563): 36-51.

⁴⁸ พระครูสุนทรสังฆพินิจ ดร. และคณะ, “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยในฐานะประตูสู่อาเซียน”, รายงานวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2560.

ระบบ 3 มิติ (3DPaul) ซึ่งในอนาคต เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) จะมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ระบบแผนที่นำทาง การสื่อสาร การศึกษา และการบันเทิงในลักษณะที่หลากหลายผ่านจอคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์สมัยใหม่ และด้วยศักยภาพของเทคโนโลยี Augmented Reality (AR) จะทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป อาทิ การเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวล่วงหน้าจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ชมมีความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้น และเทคโนโลยี Augmented Reality (AR) นี้จะมีช่วยเสริมเติมแต่งข้อมูลสารสนเทศให้มีความน่าสนใจมากขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อระบบการจองโรงแรม ร้านอาหาร ระบบขนส่ง รวมไปถึงเส้นทางการเดินทางในอนาคต

ศศิธร คุณชมภู และคณะ⁴⁹ “การศึกษาแนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค EDFA” ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม มีผลแยกตามแต่ละด้านดังนี้ 1) ปัจจัยด้านหลักการและแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ประสบความสำเร็จ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ หลักการและแนวคิดด้านวัฒนธรรม หลักการและแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติร่วมกันในทุกๆ ด้าน ในระดับมาก องค์ประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ให้ประสบความสำเร็จ จัดแบ่งเป็นแต่ละด้าน ได้แก่ องค์ประกอบการบริหารจัดการ ประกอบไปด้วย โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบและการจัดการ และทีมงาน ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติร่วมกันในทุกๆ ด้าน ในระดับมาก และ 3) แนวทางการนำ/ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดแบ่งเป็นแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการนำเสนอสารสนเทศผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ด้านขอบข่ายของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านลักษณะของสื่อที่นำเสนอ และด้านการจัดทำฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติร่วมกันในทุกๆ ด้าน ในระดับมาก

บรรพต สิงห์ดี และศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย⁵⁰ “การวิจัยและพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”

⁴⁹ ศศิธร คุณชมภู และคณะ, การศึกษาแนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค EDFA, วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1(มกราคม-มิถุนายน 2560): 16-26

⁵⁰ บรรพต สิงห์ดี และศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย, การวิจัยและพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, รายงานสืบเนื่องจากการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการเรียนโดยใช้สื่อแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ มีค่าสูงกว่าเกณฑ์

อัทพล คุณเลิศ⁵¹ “เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง จ.สุรินทร์ ผ่านเทคโนโลยีโลกเสมือนผสานโลกจริง” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสื่อ 3 มิติและนำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ ในการสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาตัวแบบ 3 มิติ โดยอ้างอิงการฉาก 3 มิติ จากข้อมูลและสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์ศึกษา หมู่บ้านช้าง จากนั้นทำการพัฒนาเป็นฉาก 3 มิติ จำนวน 9 ฉาก และพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ข้อมูล เว็บไซต์สามารถแสดงภาพสถานที่ในรูปแบบ 3 มิติผ่านทางสมาร์ตโฟนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์และไอโอเอส โดยใช้แอปพลิเคชัน Hp Reveal เว็บไซต์สามารถแสดงภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์พร้อมข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวได้ จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาเว็บไซต์นำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวแบบ 3 มิติ ผ่านแอปพลิเคชัน สามารถสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ข่าวสารที่น่าสนใจมากขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่สร้างแรงดึงดูดให้ผู้รับข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น

จิตรนนท์ ศรีเจริญ และคณะ⁵² “แอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง” การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นรูปภาพ คำบรรยายสั้นๆ บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ และ Marker สำหรับใช้ส่องเพื่อแสดงวิดีโอในรูปแบบเทคโนโลยีเสมือนจริง นักท่องเที่ยวสามารถใช้งาน

ประชุมสัมมนาวิชาการ งานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, 2558. 623-634.

⁵¹ อัทพล คุณเลิศ, เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง จ.สุรินทร์ ผ่านเทคโนโลยีโลกเสมือนผสานโลกจริง, การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5, 2563, 111-120.

⁵² จิตรนนท์ ศรีเจริญ, ดวงจันทร์ สีหาราช และอนุพงษ์ สุขประเสริฐ, แอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง, วารสารโครงการงานวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 84-94.

แอปพลิเคชันโดยการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน AR8.apk ได้จาก QR Code จากนั้นดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน AR8.apk แล้วดับเบิลคลิก ที่ไอคอน AR8.apk ที่ดาวน์โหลดไว้เพื่อติดตั้งแอปพลิเคชัน เมื่อติดตั้งเรียบร้อยแล้ว เมื่อจะเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดับเบิลคลิกไอคอน AR8 เพื่อทำการเปิดแอปพลิเคชัน โดยจะแสดงอยู่ในรูปแบบของกล้องถ่ายรูป การใช้งานสามารถนำไปส่องที่ Marker จะแสดงวิดีโอ โดยจะเปลี่ยนแปลงตาม Marker โดยมีทั้งหมด 8 Marker หรือก็คือ 8 วิดีโอ

สุชาติ นกหนู และคณะ⁵³ “การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบนวัตวิถีวัดแหลมพ้อ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบนวัตวิถีวัดแหลมพ้อ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย/ด้านราคา และด้านกระบวนการให้บริการและสินค้า และด้านการส่งเสริมท่องเที่ยว ส่วนด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด เมื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบนวัตวิถีวัดแหลมพ้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางที่ต้องมีการพัฒนา เช่น ควรเพิ่มจุดถ่ายภาพที่ดีและสวยงามกว่าที่มีอยู่ ควรมีป้ายกำหนดในบริเวณวัดเกี่ยวกับการแต่งกายของนักท่องเที่ยว แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยให้เหมาะสมกับสถานที่ ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าชุมชนเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก นอกจากนี้ควรมีสวนย์ประสาธน์งานหรืออำนวยการ หรือมีสถานที่แสดงวิถีทัศน์ สถานที่น่าชม เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รู้ได้เห็น

ประภาภรณ์ รัตน์⁵⁴ “การสื่อสารเพื่อการสืบทอดและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัย พบว่า บุญผะเหวดมีบทบาทสืบเนื่องด้านศาสนา การสร้างสายสัมพันธ์ การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา บทบาทคลี่คลายด้านความงดงามของความเป็นท้องถิ่นอีสานและการคลี่คลายอันเกิดจากการปรับประยุกต์ บทบาทเพิ่มเติมใหม่ด้านการท่องเที่ยว พื้นที่ในการนำเสนอตัวตน พื้นที่นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารเพื่อการสืบทอด

⁵³ สุชาติ นกหนู และคณะ, การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบนวัตวิถีวัดแหลมพ้อ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2563): 96-108.

⁵⁴ ประภาภรณ์ รัตน์, การสื่อสารเพื่อการสืบทอดและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด, วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562):

ประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ส่งสารอยู่ในทุกระดับของสังคม เนื้อหาที่ทำการสื่อสารมีทั้ง ความหมายเดิม และการสร้างความหมายใหม่ ผ่านช่องทางการสื่อสารหลากหลายโดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ มีการปรับกิจกรรมเพื่อสร้างผู้รับสารกลุ่มเยาวชน อย่างไรก็ตามการสื่อสารจะต้องสื่อสาร รูปแบบและความหมายควบคู่กันไป การสื่อสารเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดอย่าง ยั่งยืน สามารถสื่อสารในรูปแบบ Phawet PASUK Model (ผะเหวด พาสุข) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์กิจกรรม การเล่าเรื่อง การสะท้อนเอกลักษณ์ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้ บุญผะเหวดกลายเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตและนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัทมา โกเมนทร์จำรัส⁵⁵, แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว ตลาดน้ำอัมพวา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวพบกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรูปแบบการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจคือกิจกรรม ชมวิถีตลาดน้ำอัมพวา ช่องทางการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากข้อมูลข่าวสารจากช่องทางสื่อสังคม ออนไลน์ ด้านศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวพบว่าทุก ด้าน มีระดับศักยภาพในเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ การเข้าถึงและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักกิจกรรมการดำเนินงาน และแพคเกจที่มีให้บริการ และการให้บริการอื่นๆ ด้านแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว ในตลาดน้ำอัมพวา ควรเพิ่มการเดินทางมายังตลาดน้ำอัมพวาโดยทางรถไฟ ควรมีการจัดทำแผนผังที่เป็นเวอร์ชันภาษาอังกฤษและภาษาจีน ควรมีการจัดการระบบน้ำประปาเพื่อให้มีน้ำไหลเป็นปกติ เพิ่ม ห้องสุขา ถังขยะ และจัดการระบบ Wi-Fi ให้ดีขึ้น คุณภาพและความเหมาะสมของที่พักและอาหาร ควรมีมาตรฐานที่เหมาะสมกับราคา และเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการนันทนาการเส้นทางริมคลอง เพื่อชมธรรมชาติ ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ กิจกรรมการชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน ควรจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของหิ่งห้อย รูปแบบ และราคาแพคเกจการให้บริการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ควรมีความเหมาะสม ควรจัดหาข้อมูล การท่องเที่ยว ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม แก่นักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ คุณภาพและราคาของอาหาร ห้อง สุขาสาธารณะและจัดหาถังขยะเพิ่มขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน

พระสุภาพร เตชธโร⁵⁶ “กระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของโครงการไหว้พระ 9 วัด จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โครงการจัด

⁵⁵ ปัทมา โกเมนทร์จำรัส, แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว ตลาดน้ำอัมพวา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม, วารสารช่อพะยอม, ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน – ตุลาคม 2562): 249-258.

⁵⁶ พระสุภาพร เตชธโร, กระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของโครงการไหว้พระ 9 วัด จังหวัดอุบลราชธานี, วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 9-18.

ไหว้พระ 9 วัดเป็นโครงการหนึ่งที่ถูกจัดขึ้นโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เดิมชื่อโครงการไหว้พระขอพร 9 วัดพระอารามหลวง ที่จัดขึ้นในปี 2545 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงพุทธศาสนา แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจ จนประสบผลสำเร็จจึงมีผู้ร่วมโครงการอย่างมาก ต่อมาจังหวัดอุบลราชธานีได้นำโครงการไหว้พระ 9 วัดนี้มาจัดในเขตเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดของตน กระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของโครงการไหว้พระ 9 วัดในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่าเมืองคณาภิบาลบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี และเทศบาลนครอุบลราชธานีได้ร่วมกับพระภิกษุในวัดที่เลือกเข้าร่วมโครงการจำนวน 9 วัด จัดอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้วยการจัดการรถทัวร์พาเที่ยว การจัดวิทยากรประจำรถให้ ออกป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ รวมทั้งร่วมเสนอในการจัดภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว โดยจัดดูแลในเรื่องความสะดวก สถานที่ที่เอื้อต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธของโครงการไหว้พระ 9 วัดจังหวัดอุบลราชธานีปรากฏในแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การตลาดท่องเที่ยวภูมิภาคแม่น้ำโขง พ.ศ. 2558-2563 เป็นแผนการท่องเที่ยวที่พยายามเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปสู่ในระดับต่างๆ เพิ่มศักยภาพด้วยการพัฒนาเส้นทางเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมีมาตรฐานภายใต้ขีดความสามารถของการรองรับด้านเศรษฐกิจ พื้นที่สิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญทั้งนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศในอนาคต

นภารัตน์ อยู่ประเสริฐ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง⁵⁷ “แนวทางการพัฒนาการสื่อความหมายในอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยววันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ใช้ระยะเวลาในแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 1 ชั่วโมง โดยนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการมัคคุเทศก์มีแนวโน้มที่จะใช้เวลาอยู่นานขึ้นส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ภาษาเข้าใจง่ายทันสมัยและใช้นวัตกรรมการสื่อสารเป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและต้องการมากที่สุดขณะที่ศักยภาพด้านแหล่งสารหรือผู้ส่งสาร ด้านสาร ด้านช่องทางการสื่อความหมาย และด้านผู้รับสารอยู่ในระดับมาก แต่มัคคุเทศก์ในอุทยานฯ ไม่เพียงพอ เนื้อหาเข้าใจยาก เครื่องมือสื่อความหมายไม่เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวบางท่านขาดความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ขณะที่นักท่องเที่ยวรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในระดับน้อยที่สุดจึงนำมาสู่การนำเสนอแนวทาง 4 แนวทาง ได้แก่ การจัดการเนื้อหาสำหรับการสื่อความหมายใน

⁵⁷ นภารัตน์ อยู่ประเสริฐ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง, แนวทางการพัฒนาการสื่อความหมายในอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์, วารสาร Veridian E Journal ๓ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 12 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2562): 1630-1638.

อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง การพัฒนาสื่อบุคคลและเครื่องมือสื่อความหมายในอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสื่อบุคคลและเครื่องมือสื่อความหมายที่มีในอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งและการสร้างการรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

จุฑาภรณ์ หินซุย ศึกษาเรื่อง “แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด”⁵⁸ ผลการศึกษาพบว่า 1) วัดมีการปกครองภายในวัดมีองค์กรในการดูแลการปกครอง โดยเรียงจากเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เรื่อยไปตามลำดับ มีเจ้าหน้าที่ของวัดทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และประสานงานสำหรับผู้ที่เข้ามาติดต่อปฏิบัติธรรม มีคณะกรรมการวัดซึ่งคัดเลือกจากคณะสงฆ์ จำนวน 20 รูป และคณะกรรมการวัดซึ่งเป็นบุคลากรภายนอกคัดเลือกจากผู้แทนหน่วยงานราชการและลูกศิษย์ ทำหน้าที่ติดต่อและประสานงานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการแยกเขตพื้นที่ฝ่ายคณะสงฆ์และแม่ชีอย่างชัดเจน 2) วัดขาดกิจกรรมในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ดขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการวางแผนการตัดสินใจและการดำเนินการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่องซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคมยังไม่สามารถสนองต่อความสะดวกนักท่องเที่ยวได้ 3) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ คือ สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงพุทธระหว่างหน่วยงานภาครัฐ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมในทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา ระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้รู้จักมากขึ้น

⁵⁸ จุฑาภรณ์ หินซุย “ศึกษาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด” **รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557) หน้า ก.

ภัทร์สุภา ลีลานภาพรรณ ศึกษาเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร”⁵⁹ ผลการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวยังพุทธสถานใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบำเพ็ญบุญกุญญาวัตถุ 10 หรืออย่างใดอย่างหนึ่งตามคติทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการเดินทางไปเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปฏิบัติธรรมและเข้าร่วมศาสนพิธี งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญได้แก่ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นต้นแบบในการเสด็จประพาสไปสู่พุทธศาสนสถาน พระพุทธศาสนาผสมผสานอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยมาแต่โบราณ และกระแสสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ประชาชนนิยมหาทางออกจากความรีบเร่ง สับสน วุ่นวาย ด้วยการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ จากการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในแหล่งวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครทั้ง 3 แหล่ง พบว่านักท่องเที่ยวสามารถดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ได้ด้วยการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การสวดมนต์ การฟังธรรมและการบำเพ็ญภาวนา นอกจากนี้ยังสามารถเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งศิลปวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าทางการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ความสำคัญและคุณค่าของการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี ก่อให้เกิดการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทย เอกลักษณ์ของชาติและสืบทอดปรัชญาคติและศาสนคติ ด้านเศรษฐกิจช่วยลดปัญหาความยากจนและส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาชีวิตและจิตใจก่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนา

กิตติชัย เจริญชัย ศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดมหาสารคาม”⁶⁰ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง และวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการส่วนผสมทางการตลาดบริการของพระธาตุนาดูน จังหวัดมหาสารคามไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการส่วนผสม

⁵⁹ ภัทร์สุภา ลีลานภาพรรณ, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร”, สารนิพนธ์ (ศน.ม) พุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551), หน้า ก.

⁶⁰ กิตติชัย เจริญชัย, “การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดมหาสารคาม”, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550), หน้า ก.

ทางการตลาดบริการโดยภาพรวมของพระธาตุนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บัวผิน โตทรัพย์ และคณะ⁶¹ “การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา ชุมชนพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อสังคมออนไลน์ คือ Facebook Page โดยใช้ชื่อว่า “พุมเรียงบ้านเรา” (Phumriang My Home) มี Logo เป็นรูปปิ่นใหญ่ เป็นการนำเสนอเนื้อหาสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าร่อง จำนวน 9 แห่ง โดยมีการเข้าถึงข้อมูลด้วยเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด นักวิจัยได้จัดอบรมและมอบสิทธิ์ให้ตัวแทนชุมชนเป็นผู้ดูแลเพจ (Co-Administrator) และรับผิดชอบเนื้อหาาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวและสร้างความยั่งยืนให้กับ Facebook Page “พุมเรียงบ้านเรา” สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนพุมเรียงในสื่อสังคมออนไลน์ จัดทำในรูปแบบ Facebook Page ซึ่งสามารถเข้าถึงเชิงสาธารณะ ติดตามได้ง่ายและสะดวก เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้สื่อเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจว่าพุมเรียงคือบ้านของเราเอง โดยใช้โลโก้เป็นรูปปิ่นใหญ่ ที่ตั้งอยู่หน้าตลาดเช้าพุมเรียง ซึ่งเป็นอนุสาวรีย์สัญลักษณ์ร่องรอยประวัติศาสตร์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่พม่าปราบพระยานคร ในสื่อสังคมออนไลน์ นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ เนื้อหา การเข้าถึง และการดูแลรักษาระบบ เนื้อหาใน Facebook Page พุมเรียงบ้านเรา ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าร่อง จำนวน 9 แห่ง คือ 1) เกาะเสร็จ 2) สวนสาธารณะแหลมโพธิ์ และตลาดนัดถนนคนเดิน 3) ธนาคารปู 4) วัดอุบล (วัดนอก) 5) ผ้าไหมพุมเรียง 6) วัดตระพังจิก (สวนโมกข์เก่า) 7) มวยไชยา 8) ประเพณีชักพระบก และ 9) วิถีชาวประมง

อัทพล คุณเลิศ⁶² “การพัฒนาเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว กรณีศึกษา หมู่บ้านช้าง บ้านตากกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์” การพัฒนาระบบสารสนเทศสิ่งสำคัญอันดับแรกคือการเก็บข้อมูล โดยนักวิจัยต้องเน้นการเก็บข้อมูลให้ถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาระบบมีความถูกต้องและลดการแก้ไขระบบในขั้นตอนของการพัฒนา งานวิจัยนี้ใช้การพัฒนาระบบผ่านผู้ให้บริการในรูปแบบของ third party ซึ่งมี

⁶¹ บัวผิน โตทรัพย์ และคณะ, การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา ชุมชนพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562): 190-220.

⁶² อัทพล คุณเลิศ, การพัฒนาเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว กรณีศึกษา หมู่บ้านช้าง บ้านตากกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์, วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563): 72-80.

ข้อดีในด้านการลดค่าใช้จ่ายเกิดความรวดเร็วในการพัฒนาระบบ แต่ในระยะยาวอาจส่งผลเสียในกรณีที่ผู้ให้บริการดังกล่าวยกเลิกการให้บริการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่องานวิจัยที่ต้องมีการใช้งานในเชิงสาธารณะในระยะยาว จากการศึกษางานวิจัยและแนวโน้มของการใช้งานระบบความจริงเสริมมีการใช้งานในวงกว้างมากยิ่งขึ้น รวมถึงสิ่งสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบมีจำนวนมากยิ่งขึ้นทั้งความเร็วของการส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่สูงขึ้น สมาร์ทโฟนที่รองรับการแสดงผลแบบเทคโนโลยีความจริงเสริมมากขึ้น ราคาของอุปกรณ์ลดลงซึ่งอาจส่งผลให้มีผู้ใช้งานมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้อาจจะมีผลให้งานวิจัยในด้านของเทคโนโลยีความจริงเสริมประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น การออกแบบและนำเสนอเป็นเรื่องราวแบบการ์ตูน 3 มิติ โดยแบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 10 ฉาก จากนั้นนำการ์ตูน 3 มิติเข้าสู่แอปพลิเคชัน Zappar เพื่อนำเสนอในรูปแบบของเทคโนโลยีความจริงเสริมและนำระบบไปเผยแพร่ ณ ศูนย์ศึกษา หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ แอปพลิเคชันสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลจากการประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่าระดับความพึงพอใจของการใช้งานแอปพลิเคชัน ซึ่งแอปพลิเคชันสามารถสร้างแรงจูงใจและมีผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้

หทัยรัตน์ บุญเนตร และคณะ⁶³ “การวิจัยและออกแบบเพื่อสร้างสื่อมัลติมีเดียในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง” การสร้างสื่อมัลติมีเดียที่ผสมผสานระหว่างสื่อวิดีโอและสื่อแอนิเมชัน 2 มิติที่เป็นตัวการ์ตูนแนะนำการท่องเที่ยว สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกทางหนึ่งและเป็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และมีประโยชน์อย่างมากสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจแก่ผู้รับชม เพราะสื่อมัลติมีเดียเป็นสื่อที่สามารถทำให้ผู้ที่สนใจรับชมได้เห็นภาพชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย สื่อมัลติมีเดียสามารถใช้เพื่อการแสดงรูปแบบในการนำเสนออย่างได้ผล เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้รับชมสามารถเห็นภาพและบรรยากาศตามความเป็นจริงได้อย่างชัดเจนและรู้สึกอยากสัมผัสบรรยากาศนี้ด้วยตัวเอง เพื่อหาคุณภาพของสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลบ่อหิน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับชมที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพด้านสื่อมัลติมีเดียจากผู้เชี่ยวชาญ ผลที่ได้คืออยู่ในเกณฑ์คุณภาพดีมาก สื่อมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพด้านสื่อมัลติมีเดียเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ดีมาก 2) สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นสื่อที่มี

⁶³ หทัยรัตน์ บุญเนตร และคณะ, การวิจัยและออกแบบเพื่อสร้างสื่อมัลติมีเดียในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง, วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ 2ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561): 27-40.

คุณภาพดีมาก สามารถนำไปใช้ป็นสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมและสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสื่อเป็นอีกช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เข้ามาเก็บเกี่ยวประสบการณ์เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยที่นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถเข้ามาเข้าชมสื่อได้ตลอดเวลา เพื่อศึกษาข้อมูลก่อนการเดินทาง

กลชาญ อนันตสมบุรณ์ และคณะ⁶⁴ “ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยสื่อมัลติมีเดีย” จากการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อเผยแพร่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตตำบลนางแล อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย และหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดียสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตตำบลนางแล พบว่า ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยรวมพบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในระดับมาก

วัชร ชัยเขต และคณะ⁶⁵ “ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนคลองแดนภายใต้แคมเปญ “ชุมชนวิถีพุทธ คลองแดน” มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามหลักการและรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ตลาดน้ำคลองแดน ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงองค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการถ่ายทอดประสบการณ์การท่องเที่ยว และปัจจัยด้านการใช้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในสื่อสังคมออนไลน์ ผลทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

⁶⁴ กลชาญ อนันตสมบุรณ์ และคณะ, ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยสื่อมัลติมีเดีย, วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560): 196-207.

⁶⁵ วัชร ชัยเขต และคณะ, ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา, วารสารหาดใหญ่วิชาการ, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561):

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพ แตกต่างกัน มีปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในตัวแปรด้านอื่นๆ

ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ⁶⁶ “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่” นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ในอดีตนักท่องเที่ยวเดินทางเป็นแบบกรุ๊ปทัวร์ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีอายุมาก แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวจีนยุคใหม่มีอายุเฉลี่ยน้อยลง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มักพบเห็น นักท่องเที่ยวเป็นคู่หรือคนเดียว เช่ารถจักรยานหรือจักรยานยนต์เดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ด้วยตนเองมากขึ้น นักท่องเที่ยวชาวจีนมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้นโดยเรียงลำดับ ได้แก่ ใช้ในระหว่างการเดินทางมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีการแชร์รูปภาพหรือวิดีโอในการท่องเที่ยวให้กับผู้อื่นผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้แอปพลิเคชัน เพื่อช่วยในการนำทาง เป็นต้น รองลงมาคือใช้ก่อนเดินทาง โดยนักท่องเที่ยวใช้การสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ เพื่อการวางแผนท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านเครือข่าย การจองห้องพักแบบออนไลน์ การชำระเงินแบบออนไลน์ การสืบค้นข้อมูลการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และใช้เมื่อเสร็จสิ้นการเดินทาง โดยนักท่องเที่ยวมีการใช้ปฏิทินแบบออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต การใช้การติดต่อสื่อสารเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวด้วยอีเมล การเดินทางท่านติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ก็มีพฤติกรรมการใช้พื้นฐานอยู่แล้ว เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อดูข้อมูลที่ต้องการ การใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน เพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวันเพื่อความบันเทิง

รักชนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ⁶⁷ “การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยทางด้านการ

⁶⁶ ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ, พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561): 101-113.

⁶⁷ รักชนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ, การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์, ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 103-111.

พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มโฮมสเตย์ พบว่า มีการบริหารจัดการตนเองภายใต้งบประมาณที่มีค่อนข้างน้อยในลักษณะที่ใช้งบแบบประหยัด มีสื่อประชาสัมพันธ์เป็นของตนเองได้ จึงเลือกพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ ได้แก่ สื่อแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายหลัก อาทิ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนที่สนใจ สื่อป้ายกลางแจ้ง ติดตั้งในจุดทำเลที่น่าสนใจในพื้นที่ สื่อวัสดุสินค้าที่พัฒนาขึ้นจากชุมชนเพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ของฝากของที่ระลึกจากชุมชน สามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนอีกทางหนึ่ง และสื่อสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบสองทางสามารถสื่อสารได้ทั้งข้อความตัวอักษร ข้อความเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ให้กับผู้ที่เข้ามาชมที่หน้าเพจสามารถเห็นข้อความนั้นได้ทันที รวมถึงการโต้ตอบระหว่างกันได้อย่างกว้างไกลและรวดเร็ว โดยพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่ สื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ หรือเพจ (Facebook Fanpage) เพื่อเป็นพื้นที่สื่อสาร หรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์บ้านหนองแม่นาบนสื่ออินเทอร์เน็ต สำหรับการแสดงความคิดเห็น แจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก ซึ่งในหน้าเพจนี้ สามารถโพสต์ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความตัวอักษร ข้อความเสียง ให้กับผู้ที่เข้ามาชมที่หน้าเพจสามารถเห็นข้อความนั้นได้ทันที เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ที่สามารถสื่อสารได้กว้างไกลและรวดเร็ว เมื่อเพจมีจำนวนของผู้ใช้งานมากเพิ่มขึ้นจะกลายเป็นแรงดึงดูดที่ทำให้คนอีกมากมายเข้ามาติดตามมากขึ้น

(2) งานวิจัยต่างประเทศ

Hakseung Shin และ Juhyun Kang⁶⁸ “Reducing perceived health risk to attract hotel customers in the COVID-19 pandemic era: Focused on technology innovation for social distancing and cleanliness” ในฐานะกลยุทธ์การลดความเสี่ยงที่สำคัญนวัตกรรมเทคโนโลยีจึงมีส่วนสำคัญในการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมโรงแรมจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ในปี 2563 อย่างไรก็ตามยังไม่ทราบผลกระทบต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของลูกค้า มุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อลดปฏิสัมพันธ์ของแขกกับพนักงานและเพิ่มความสะดวกการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ที่คาดหวังและความสะอาดที่คาดหวังต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพและความตั้งใจในการจองโรงแรม การศึกษาทดลองสามครั้งดำเนินการโดยใช้

⁶⁸ Hakseung Shin and Juhyun Kang, Reducing perceived health risk to attract hotel customers in the COVID-19 pandemic era: Focused on technology innovation for social distancing and cleanliness, *International Journal of Hospitality Management*, Vol 91 (October 2020) 102664

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคออนไลน์ การศึกษาพบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ที่คาดหวังในระดับต่ำผ่านระบบที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางนำไปสู่การรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพในระดับต่ำ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่คาดหวังและความตั้งใจในการจองโรงแรม นอกจากนี้ความสะอาดที่คาดหวังในระดับสูงผ่านเทคโนโลยีการทำความสะอาดขั้นสูงช่วยลดผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ที่คาดหวังต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพ ที่สำคัญกลไกการรับรู้ความเสี่ยงที่นำเสนอมีประสิทธิภาพในสถานการณ์หลังการแพร่ระบาด มีการกล่าวถึงผลกระทบทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ซึ่งพบว่าผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าผลกระทบของนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อลดปฏิสัมพันธ์ของพนักงานและเพิ่มความสะอาดต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพของลูกค้าและความตั้งใจในการจองห้องพักมีความสำคัญในบริบทหลังการระบาด

John Tribe and Muchazondida Mkono⁶⁹ “Not such smart tourism? The concept of e-lienation” แนวคิดเรื่องความแปลกแยกถูกปรับให้เข้ากับการท่องเที่ยวโดย Mac Cannell ซึ่งระบุว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของความทันสมัยและเป็นตัวขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ดี ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการเชื่อมต่อกับสถานที่และตัวตนที่แท้จริง ในขณะเดียวกันได้เห็นการปฏิวัติของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขอบเขตของการท่องเที่ยวอัจฉริยะ ความคาดหวังที่เพิ่มมากขึ้น ช่องว่างที่สำคัญโดยการกำหนดแนวความคิดเรื่องการเลียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นรูปแบบเฉพาะของความแปลกแยกในการท่องเที่ยวที่ใช้ ICT มักรวมคำถามเชิงปรัชญาเกี่ยวกับความหมายทฤษฎีทางสังคมวิทยาและการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความหมายของ e-lienation มิติสาเหตุผลที่ตามมาและกลยุทธ์ของการต่อต้าน

Antonio Loureiro⁷⁰ “How technology is successfully transforming travel to better serve the ever-connected digital consumer” แพลตฟอร์มการเดินทางของ Travelport ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้าการเดินทางโดยเชื่อมโยงผู้ให้บริการการเดินทางชั้นนำของโลกกับผู้ซื้อการเดินทางออนไลน์และออฟไลน์ในตลาดการเดินทางแบบธุรกิจกับธุรกิจที่เป็นกรรมสิทธิ์การออกแบบ/วิธีการ/แนวทาง การค้นพบเทคโนโลยีที่สำคัญในการเล่นคือ อินเทอร์เน็ต การเขียนโปรแกรมแอปพลิเคชัน (API) การขับเคลื่อนประสิทธิภาพการเดินทางถือเป็นหัวใจสำคัญของพันธกิจ

⁶⁹ John Tribe and Muchazondida Mkono, Not such smart tourism? The concept of e-lienation, *Annals of Tourism Research*, Vol 66 (September 2017): 105-115.

⁷⁰ Antonio Loureiro, How technology is successfully transforming travel to better serve the ever-connected digital consumer, *Worldwide Hospitality and Tourism .emes*, Vol. 9 No 6 (2017): 675-678.

ของ Travelport และ API ที่เน้นอุปกรณ์เคลื่อนที่เป็นศูนย์กลางครอบคลุมความเร็วในการค้นหา ความเกี่ยวข้องของการตอบสนองและความแม่นยำของข้อมูล ความคิดริเริ่ม/คุณค่า ช่วยให้มุมมองของผู้ให้บริการระบบกระจายสินค้าทั่วโลก (GDS) เกี่ยวกับแนวโน้มและความท้าทายที่มีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการเปลี่ยนแปลงของ GDS แบบดั้งเดิมไปสู่แพลตฟอร์มการค้าการเดินทาง

Dimitrios Buhalisa and Ramona Wagner⁷¹ “E-destinations: Global best practice in tourism technologies and applications” การเกิดขึ้นของ ICT ช่วยให้ผู้บริโภคค้นหาจุดหมายปลายทางทั่วโลกได้ง่ายขึ้นทำให้จำเป็นต้องปรับปรุงสถานะของเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียที่ใช้โดยปลายทางอยู่เสมอ การศึกษารั้งแรกนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบจุดหมายปลายทางทั่วโลกเกี่ยวกับระดับของการนำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันไปใช้ ประการที่สองแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดระดับโลกสำหรับจุดหมายปลายทางจะถูกระบุด้วยความช่วยเหลือของการวิเคราะห์เนื้อหาโดยละเอียดของจุดหมายปลายทาง การปรากฏตัวของเว็บไซต์และแอปพลิเคชันโซเชียลมีเดีย ในเวลาเดียวกันมุมมองของอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ e-destination จะถูกนำมาพิจารณาเพื่อให้เข้าใจถึงอนาคตและวิสัยทัศน์สำหรับระบบการจัดการปลายทางและสถานะของเว็บไซต์ ด้วยวิธีนี้จะมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคในการค้นหาเว็บไซต์ของปลายทางก่อนระหว่างและหลังวันหยุด การศึกษานี้มีคำแนะนำแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการนำเสนอเว็บไซต์ของจุดหมายปลายทางที่ควรนำไปใช้เพื่อรักษาความสำเร็จและความสามารถในการแข่งขันทางออนไลน์ในอนาคต การพัฒนาการลดงบประมาณสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องปกติทั่วโลกทำให้ DMO มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจลงทุนที่ได้รับการพิจารณาอย่างดี ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าจุดหมายปลายทางทั้งหมดภายในเกณฑ์มาตรฐานยังคงใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันที่หลากหลาย จุดหมายปลายทางบางแห่งสามารถระบุเป็นตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดีได้เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันบางอย่าง ยังมีส่วนอื่น ๆ ที่จุดหมายปลายทางเหล่านี้สามารถปรับปรุงเพื่อรักษาความสำเร็จในอนาคตของการแสดงตนบนเว็บ ไม่สามารถระบุจุดหมายปลายทางได้ว่าใช้ศักยภาพ ICT อย่างเต็มที่ซึ่งแสดงถึงความต้องการทั่วไปของ DMO ในการทบทวนการใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่และกำหนดลำดับความสำคัญในแง่ของพื้นที่ที่สามารถปรับปรุงได้ จากนั้นจะช่วยให้จุดหมายปลายทางกลายเป็นจุดหมายปลายทางชั้นนำในแง่ของเครื่องมือแบบโต้ตอบต่างๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในแง่ของการแสดงเว็บและเทคโนโลยีที่นำไปใช้

⁷¹ Dimitrios Buhalisa and Ramona Wagner, E-destinations: Global best practice in tourism technologies and applications, 1-12

Ugljesa Stankov and Ulrike Gretzel⁷² “Tourism 4.0 technologies and tourist experiences: a human-centered design perspective” จากโมเมนตัมของการพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0 ในด้านการผลิตและการผลิตแนวคิดเฉพาะด้านการท่องเที่ยวของ Tourism 4.0 ในปัจจุบันขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงที่ใช้เทคโนโลยีที่คล้ายคลึงกันไปสู่ระบบที่เชื่อมโยงกันและระบบ phygical ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของการท่องเที่ยว 4.0 ทำงานได้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามแม้แต่เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว มักจะขาดการออกแบบที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางอย่างมาก ความเร็วที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนของการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีการท่องเที่ยว 4.0 มาใช้ยิ่งเพิ่มการละเลยนี้ นอกจากนี้แนวทางดั้งเดิมในการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ของระบบอินเทอร์เน็ตออฟธิงส์ ยังถูกท้าทายอย่างมากจากการหยุดชะงักของมุมมองแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับเป้าหมายของการใช้ระบบบทบาทของผู้ใช้ที่ซับซ้อนมากขึ้น บริบทแบบไดนามิกและไฮบริดของการใช้งาน ความสามารถอันทรงพลังของเทคโนโลยีการท่องเที่ยว 4.0 ช่วยให้สามารถเพิ่มปฏิสัมพันธ์กับระบบและเสริมสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวด้วยวิธีการใหม่ๆ ในการช่วยเหลือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแม้กระทั่งในการเปลี่ยนแปลงที่ยาวนานของผู้ใช้ โอกาสที่จะเกิดอันตรายได้มากขึ้น ผลกระทบที่แตกต่างกันสามประการของการใช้ระบบโต้ตอบกับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางนอกเหนือจากความสำเร็จตามเป้าหมายที่ส่งผลต่อความพึงพอใจผลกระทบอาจเป็นการจำกัดเป้าหมาย (ตั้งแต่การเบี่ยงเบนความสนใจไปจนถึงการสร้างความเสี่ยง) หรือการบรรลุเป้าหมาย จากนั้นจึงใช้แนวความคิดนี้เพื่อกำหนดกรอบความสำคัญของการออกแบบโดยให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางสำหรับเทคโนโลยีการท่องเที่ยว 4.0 ที่เกิดขึ้นใหม่

Marwa Magdy Ghanem⁷³ “The Adoption of Web1.0 and Web 2.0 Technologies: A Comparative Analysis of the Top Ten Destinations in Africa and the Middle East” บทบาทสำคัญของนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตในการตลาดและการส่งเสริมการขายของปลายทางได้รับการระบุไว้อย่างดี ในการวิจัยก่อนหน้านี้ เป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

⁷² Ugljesa Stankov and Ulrike Gretzel, Tourism 4.0 technologies and tourist experiences: a human-centered design perspective, **Information Technology & Tourism**, (July 2020)

⁷³ Marwa Magdy Ghanem, The Adoption of Web1.0 and Web2.0 Technologies: A Comparative Analysis of the Top Ten Destinations in Africa and the Middle East, Conference: Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends and Indicators, At: Konya/TurkeyVolume: 1 May 2015, pp. 181-197.

สามารถช่วยให้องค์กรจัดการปลายทาง (DMO) สร้างแรงบันดาลใจมีส่วนร่วมและแก่นักท่องเที่ยว ในช่วงก่อนและหลังวันหยุดได้ อย่างไรก็ตามการวิจัยเพียงเล็กน้อยได้ตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตของ DMO และขอบเขตที่กิจกรรมออนไลน์ของ DMO ตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทาง การศึกษานี้เพื่อตอบคำถามว่า DMO 10 อันดับแรกของแอฟริกา และตะวันออกกลาง (AME) รวมความก้าวหน้าของ Web1.0 และ Web2.0 เพื่อรองรับการเดินทาง ของนักท่องเที่ยว (ก่อนระหว่างและหลังวันหยุด) จากการรอบการประเมินผล มีการดำเนินการตามแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อรวบรวมหาปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าจุดหมาย ปลายทางของ AME ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการนำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันที่มีอยู่ ซึ่งสามารถ สร้างแรงบันดาลใจแก่นักท่องเที่ยว และดึงดูดผู้เยี่ยมชมจริงและผู้ที่มีโอกาสเป็นไปได้ ใน ระหว่างและหลังช่วงวันหยุดจะถูกกลืนโดยเฉพาะ เว็บไซต์ DMO หลายแห่งให้ความสำคัญกับ รูปลักษณะอินเทอร์เน็ตเฟส และการออกแบบการนำทาง แต่ส่วนใหญ่แล้วขาดการบูรณาการกับเครื่องมือ ในการมีส่วนร่วม และการโต้ตอบ เช่น ฟอรัมเนื้อหาที่ผู้ใช้สร้างขึ้น (UGC) แอปพลิเคชันส่วนบุคคล และการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ซับซ้อน

Suhail Razeeth et al.⁷⁴ “Influence of smart devices and IOT applications in tourism: A survey analysis” การท่องเที่ยวคือการปฏิบัติของบุคคลที่เดินทางไปยังสถานที่ที่ เฉพาะเจาะจงจากสถานที่เกิดของตนเพื่อการพักผ่อนธุรกิจ การศึกษา หรือวัตถุประสงค์อื่นใด แม้ว่า อุปกรณ์อัจฉริยะและอุปกรณ์สวมใส่ที่ใช้ในการท่องเที่ยวจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น แต่การตรวจสอบ เชิงประจักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวอัจฉริยะ (STA) จากมุมมองของนักท่องเที่ยวยังมีข้อจำกัด ความ ต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวคือที่พักที่สะดวกสบายการจองและบริการออนไลน์อื่นๆ อาหาร มัคคุเทศก์/ไกด์ภาษา ไปยังสถานที่ที่เกี่ยวข้องแผนที่และมาตรการรักษาความปลอดภัย กิจกรรม เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยใช้อุปกรณ์มือถืออัจฉริยะ อุปกรณ์สวมใส่อัจฉริยะ และอุปกรณ์ IoT อุปกรณ์สวมใส่ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ เนื่องจากอุปกรณ์ประเภทนี้มีประโยชน์ในการท่องเที่ยวในสถานการณ์ ต่างๆ ในแบบของตัวเองโดยมีข้อบกพร่องเล็กน้อย เมื่อรวมฟังก์ชันการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้เข้า ด้วยกันข้อเสียจะลดลงได้ นักท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์หลักจากการใช้ สมาร์ทโฟนอุปกรณ์สวมใส่และแอปพลิเคชัน IoT อุปกรณ์แต่ละชิ้นให้บริการในอุตสาหกรรม

⁷⁴ Suhail Razeeth et al, Influence of smart devices and IOT applications in tourism: A survey analysis, Proceedings of the 8th Annual International Research Conference, 25 November 2019 Faculty of Management and Commerce, South Eastern University of Sri Lanka

ท่องเที่ยวในแบบของตัวเอง แม้ว่าอุปกรณ์ทั้งหมดจะถูกใช้ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งดังนั้นอุปกรณ์เคลื่อนที่จึงเหมาะสมที่สุด แม้ว่าสมาร์ตโฟนจะเป็นอุปกรณ์ประเภทมือถือ แต่ในแง่ของประสิทธิภาพของแบตเตอรี่ อุปกรณ์ที่สวมใส่นั้นมีอายุการใช้งานแบตเตอรี่ที่สูง เช่นเดียวกับการชาร์จแบตเตอรี่จะลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสาเหตุสองประการ เช่น สมาร์ตโฟนมีความสว่างสูงและความซับซ้อน จอกว้างและแอปพลิเคชันอื่นๆ จะดำเนินการเป็นกระบวนการพื้นหลัง เนื่องจากอุปกรณ์ประเภทนี้มีประโยชน์ในการท่องเที่ยวในสถานการณ์ต่างๆ ในแบบของตัวเองโดยมีข้อบกพร่องเล็กน้อย เมื่อรวมฟังก์ชันการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้เข้าด้วยกันข้อเสียจะลดลงได้

Malgorzata Januszewska และคณะ⁷⁵ “The effects of the use of ICT by tourism enterprises” ปัจจุบันเศรษฐกิจการท่องเที่ยวขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และโทรคมนาคม บริษัท ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวทั้งหมด เช่น บริษัททัวร์ บริษัทนำเที่ยว บริษัทให้เช่าเรือและโรงแรม ต่างได้รับผลกระทบที่เพิ่มขึ้นจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ภาคการท่องเที่ยวแสดงถึงอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากโดยมีห่วงโซ่คุณค่าที่ยาวนานอย่างมีนัยสำคัญซึ่งได้รับอิทธิพลจากข้อมูลในระดับมาก การสร้างการรวบรวมการจัดเก็บการค้นคืนและการถ่ายโอนยังคงอยู่ในกิจกรรมหลักขององค์กรการท่องเที่ยวทั้งหมด ทุกนวัตกรรมในภาคไอทีสามารถเปลี่ยนกลยุทธ์ ตามด้วยบริษัทท่องเที่ยวในการดำเนินธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ ขั้นตอนการซื้อบริการนักท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมผ่านช่องทางต่างๆ เช่น บริษัทนำเที่ยว โบรชัวร์ การบอกต่อปากต่อปาก หรือเว็บไซต์ที่จัดหาโดยซัพพลายเออร์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในภาคการท่องเที่ยวเปลี่ยนเป็นแบบออนไลน์ ตั้งแต่นั้นมาการจองบริการโดยตรงเป็นไปได้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นำเสนอโดยผู้ที่ค้นหาข้อมูลการเดินทางทางออนไลน์ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของนักท่องเที่ยวยังคงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการออกแบบรูปแบบธุรกิจที่ใช้ ICT ปัจจุบันดูเหมือนว่าจะเป็นความท้าทายที่สำคัญสำหรับภาคการท่องเที่ยวทั้งหมด ICT มุ่งเน้นไปที่การออกแบบกระบวนการทัศน์ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ (โดยนวัตกรรมความร่วมมือความร่วมมือกับลูกค้า) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย

⁷⁵ Malgorzata Januszewska. et al, The effects of the use of ICT by tourism enterprises, *Service Management*, Vol 16 No 2 (June 2015): 65-73.

Dobrica Z. Jovicic⁷⁶ “From the traditional understanding of tourism destination to the smart tourism destination” ภาคการท่องเที่ยวในภูมิภาค Gorenjska ซึ่งมีศักยภาพทางธรรมชาติไฮสโตรีแคลและทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่นได้รับการสนับสนุนจากนโยบายระดับประเทศและระดับภูมิภาคยังคงเผชิญกับความท้าทายมากมายในแง่ของการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นสำหรับการเดินทางระยะยาว เราแก้ไขปัญหานี้ด้วยแนวทางนวัตกรรมแบบเปิดโดยนำผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ข้อมูลและผู้ให้บริการเทคโนโลยีเฉพาะกลุ่มและผู้กำหนดนโยบาย และด้วยการจัดตั้งห้องปฏิบัติการสำหรับการท่องเที่ยวในภูมิภาคซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงที่นักวิจัยนักพัฒนาและผู้ใช้ร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ การออกแบบโดยใช้เว็บเป็นศูนย์กลางสำหรับการพัฒนาบริการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในบริบทห้องปฏิบัติการที่มีชีวิตขั้นตอนของกระบวนการออกแบบร่วมของการพัฒนาแพลตฟอร์มเว็บจะถูกยกเลิกการขีดเขียนตั้งแต่การสร้างความคิดไปจนถึงการพัฒนาต้นแบบการทดสอบและการแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ ผลลัพธ์สุดท้ายคือแพลตฟอร์มเว็บ “GoGorenjska” ถูกนำเสนอและมีการตอบรับจากผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว สรุปได้ว่าแพลตฟอร์มนี้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมแบบเปิดมากมายทำให้ผู้ใช้จำนวนมากที่สำคัญในขั้นตอนการผลิตเต็มรูปแบบในตลาด

E S Soegoto, F A Purnama and A Hidayat⁷⁷ “Role of Internet and Social Media for Promotion Tools” จุดมุ่งหมายของการวิจัย คือการตรวจสอบอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการโปรโมตและเพื่อขยายประสิทธิผลของมัน กรณีศึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างมากต่อปริมาณการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว หมายความว่าอินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพสูงในฐานะเครื่องมือส่งเสริมการขาย จำเป็นต้องทำการค้นหาซ้ำเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นจากผลการศึกษาสรุปได้ว่าบทบาทของโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างมากต่อเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยวประสิทธิภาพของต้นทุนสามารถควบคุมได้ผ่านโซเชียลมีเดีย จากนั้นบทบาทของอินเทอร์เน็ตก็ช่วยสนับสนุนความยั่งยืนของโซเชียลมีเดีย ผู้ใช้บัญชีโซเชียลมีเดียดูสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างง่ายดายด้วยโซเชียลมีเดีย และโซเชียลมีเดีย

⁷⁶ Dobrica Z. Jovicic, From the traditional understanding of tourism destination to the smart tourism destination, *Journal Current Issues in Tourism*, Vol 22, 2017 - Issue 3 276-282

⁷⁷ E S Soegoto, F A Purnama and A Hidayat, Role of Internet and Social Media for Promotion Tools, *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering* 407 (2018)

สามารถใช้เป็นสถานที่สำหรับตรวจสอบสถานที่ท่องเที่ยวที่เคยไปมาก่อนอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียเพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลล่าสุดได้

Raheleh Hassannia. et al⁷⁸ “Web-Based Recommendation System for Smart Tourism: Multiagent Technology” การออกแบบและพัฒนาระบบที่แนะนำตาม เทคโนโลยี ตัวแทนและเว็บซึ่งใช้การกรองคำแนะนำแบบผสมผสานสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอัจฉริยะ ระบบคำแนะนำแบบไฮบริดที่ใช้เทคโนโลยีตัวแทนได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงการสื่อสารออนไลน์ กับภาคส่วนอื่นๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การสื่อสารออนไลน์ระหว่างภาคส่วนผ่านตัวแทนได้รับการออกแบบและพัฒนาตามสัญญาณ นอกจากนี้ระบบการออกแบบยังได้รับการพัฒนาบนกรอบการพัฒนาเอเจนต์ java และนำไปใช้เป็น เว็บแอปพลิเคชัน ผลการศึกษาพบว่า เว็บแอปพลิเคชันที่เสนอช่วยเพิ่มอัตราการเสนอแนะสำหรับ ลูกค้า ในสถานการณ์แรกที่ไม่มียอดการจองออนไลน์ได้รับการปรับปรุง 20% และสถานการณ์ที่สองที่มี สิ่งรบกวนให้อัตรา 30% ของคำแนะนำที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ตามสถานการณ์ที่สองการสื่อสารข้อมูล แบบเรียลไทม์เกิดขึ้นบนระบบดังนั้นระบบที่เสนอจึงรองรับการสื่อสารข้อมูลแบบเรียลไทม์

Elton Noti⁷⁹ “Web 2.0 and the its influence in the tourism sector” การใช้ อินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและการท่องเที่ยว แต่โดยเฉพาะอย่างยิ่งแอปพลิเคชันที่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี Web 2.0 เช่นโซเชียลเน็ตเวิร์ก (facebook, twitter) podcasting, RSS เป็นต้น ทำให้คนที่เดินทางจำนวนมากเพื่อการท่องเที่ยว รับ ข้อมูลและโต้ตอบกับผู้ให้บริการการท่องเที่ยวได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การเขียนในแชทไปจนถึงองค์ประกอบภาพและเสียงที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์และอุปทานของการ ท่องเที่ยว การใช้ Web 2.0 เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการด้าน การตลาดการท่องเที่ยวหรือไม่และเพื่อประเมินผลกระทบโดยตรงที่ Web 2.0 มีต่อการตัดสินใจของ ลูกค้า และมีผลกระทบที่สำคัญในภาคการท่องเที่ยวเนื่องจากผู้คนจำนวนมากขึ้นใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและบริการ/ผลิตภัณฑ์ โซเชียลมีเดียกำลังกลายเป็นเครื่องมือ ทางการตลาดและการสื่อสารสำหรับองค์กรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะเนื่องจากมีอิทธิพลโดยตรงต่อ กระบวนการตัดสินใจของลูกค้า แพลตฟอร์ม Web 2.0 ช่วยให้สามารถเชื่อมต่อกับผู้บริโภคได้ แต่ใน

⁷⁸ Raheleh Hassannia. et al, Web-Based Recommendation System for Smart Tourism: Multiagent Technology, *Sustainability*, Vol 11 No 323 (2019): 1-18.

⁷⁹ Elton Noti, Web 2.0 and the its influence in the tourism sector, *European Scientific Journal*, Vol 9 No 20 (July 2013): 115-123.

ขณะเดียวกันก็ยากที่จะควบคุมปฏิกิริยาของพวกเขาเกี่ยวกับไฟล์ข้อความ/ภาพถ่าย/เสียงหรือวิดีโอที่ได้รับ เมื่อผู้คนแบ่งปันประสบการณ์การเดินทางผ่านเว็บล็อกสิ่งนี้ยังสามารถสร้างความเป็นไปได้ในการเดินทางและเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันหรือผู้ให้บริการอื่นๆ ที่อ่านประสบการณ์เหล่านั้น เว็บล็อกในภาคการท่องเที่ยวอาจถือได้ว่าเป็นวิธีการตลาดแบบปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ บางครั้งการใช้เครื่องมือ web 2.0 เช่น พอดแคสต์บริการการท่องเที่ยวอาจเป็นที่น่าเชื่อถือในสายตาของลูกค้าหรือจับต้องได้มากที่สุด สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และเป็นประโยชน์สำหรับนักเดินทางที่ใช้แอปพลิเคชัน Web 2.0 เป็นคู่มือท่องเที่ยว

Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill⁸⁰, “Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry” นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการเติบโตในอัตราเฉลี่ย 4% ในตลาดการท่องเที่ยวโลกตามองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเติบโตอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนำไปสู่การสร้างการจ้างงานและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมยังช่วยให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตมากขึ้น อย่างยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยในการกำหนดแพ็คเกจทัวร์จองตั๋วและประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ความก้าวหน้าในเทคนิคสมัยใหม่ทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นมาก เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การเดินทางปลอดภัยยิ่งขึ้นและกระจายการท่องเที่ยวไปยังทุกมุมโลก ข้อมูล เทคโนโลยีช่วยให้เข้าถึงบริการทั้งหมดได้ง่ายช่วยลดช่องว่างระหว่างลูกค้าและผู้ขาย นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นมาก เทคโนโลยีสารสนเทศเร่งการดำเนินการและยังให้การเข้าถึงลูกค้าเพื่อเปลี่ยนแปลงแพ็คเกจทัวร์และผลิตภัณฑ์การเดินทางอื่น ๆ ตามความต้องการ เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียง แต่เป็นประโยชน์ต่อลูกค้าเท่านั้น แต่ยังช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถรักษาสถานที่ได้ง่ายและประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ด้วยความช่วยเหลือของเทคนิคสมัยใหม่ เช่นการเช็คอินผ่านมือถือการชำระเงินด่วนจึงไม่จำเป็นต้องรอคิวนาน ไม่เพียงแต่โรงแรมขนาดใหญ่เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ B to B และบริษัทอื่นๆ ก็ได้รับประโยชน์เช่นกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือ การเติบโตในอัตราที่รวดเร็วมากซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลหลักที่อยู่เบื้องหลังความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ลูกค้าสามารถตรวจสอบรายละเอียดเที่ยวบินห้องพักโรงแรม และจัดทำแพ็คเกจตามความต้องการได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ยังช่วยในการสร้าง

⁸⁰ Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill, Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry, *International Journal of Research and Analytical Reviews*, Special issue for 2nd International Conference on Hospitality and Tourism ICOHOST -2019, pp. 330-333.

รายได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นจะทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นและทำให้ลูกค้ามีอิสระมากขึ้น

Ashish Kumar Rathore, Umesh Chand Joshi and P. Vigneswara Ilavarasan⁸¹ “Social Media Usage for Tourism: A Case of Rajasthan Tourism”, บทบาทของโซเชียลมีเดียในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แบบจำลองทั่วไปที่ใช้เพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมีข้อจำกัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ และเนื้อหาโซเชียลมีเดีย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและความสามารถของบริษัทธุรกิจการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางหรือกรอบการทำงานก่อนที่จะเริ่มใช้โซเชียลมีเดีย ความท้าทายจากการใช้โซเชียลมีเดีย เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายและการบริหารที่ผู้ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามปกติ นอกจากนี้ยังให้ภาพรวมที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการใช้โซเชียลมีเดียของนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาปรับใช้กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ โซเชียลมีเดียประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับโดเมนการท่องเที่ยวออนไลน์ในบริบทของการวางแผนการเดินทางผ่านเครื่องมือค้นหา การใช้โซเชียลมีเดียอาจใช้ความพยายามอย่างมากในการแสวงหาทางเลือกอื่นๆ ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (เช่น นักการตลาดแผนกต่างๆ) ควรให้ความสำคัญกับโซเชียลมีเดีย เพื่อปรับปรุงความน่าเชื่อถือของข้อมูลและบริการ แผนกการท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งหมดรวมถึงกิจกรรมพิเศษจุดหมายปลายทางและเรื่องราวการเดินทาง (ทั้งข้อความและสื่อมัลติมีเดีย) โดยใช้โซเชียลมีเดีย แผนกการท่องเที่ยวยังต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าปัจจัยที่ทำนาย (ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์และการตอบสนองน้อยลง) จะถูกย่อให้เล็กที่สุดเนื่องจากจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับการตอบรับในเชิงบวกจากเว็บไซต์ บทวิจารณ์ของผู้บริโภค นอกจากนี้กระทรวงการท่องเที่ยวยังสามารถพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติที่ดีขึ้นในแง่ของโซเชียลมีเดียไปยังตลาดที่ยังหลงเหลืออยู่ อาจนำไปสู่การพัฒนาบริการที่ดีขึ้นตามตัวเลือกของนักเดินทางในลักษณะที่ไม่หยุดนิ่ง

Zahidul Karim⁸² “The impact of social media on tourism industry growth in Bangladesh” โซเชียลมีเดียมีบทบาทในการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบังกลาเทศ นี้ยัง

⁸¹ Ashish Kumar Rathore, Umesh Chand Joshi and P. Vigneswara Ilavarasan, Social Media Usage for Tourism: A Case of Rajasthan Tourism, *Procedia Computer Science*, Vol 122 (2017): 751-758.

⁸² Zahidul Karim, The impact of social media on tourism industry growth in Bangladesh, *International Journal of Economics, Commerce and Management*, Vol 6 No 8 (August 2018): 463-482.

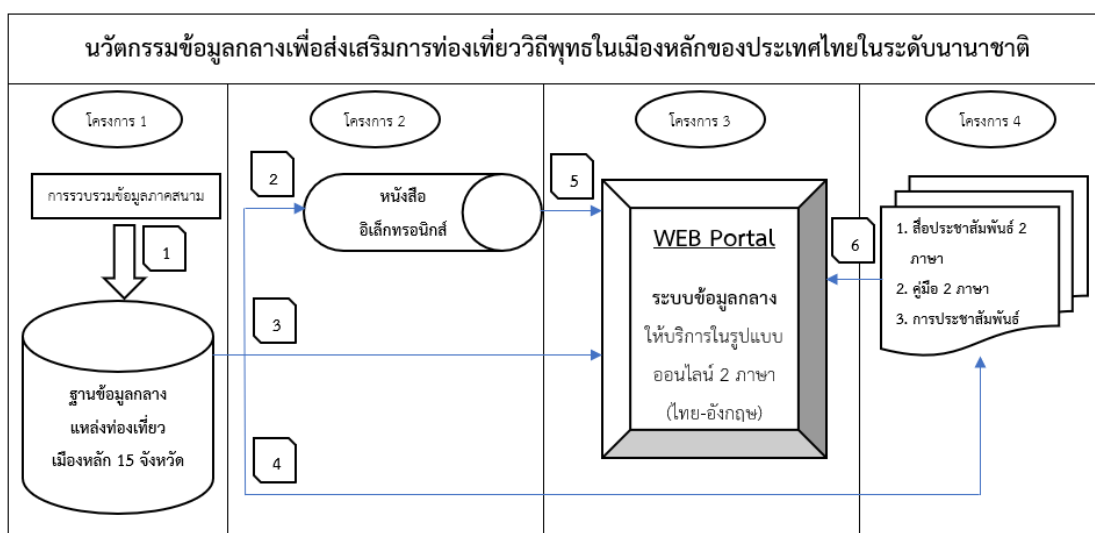
กลายเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจด้านการตลาดและกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับองค์กรการท่องเที่ยวการเติบโตอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ตได้เอื้อต่อการขยายตัวของข้อมูลและการสื่อสารเทคโนโลยี (ICT) ซึ่งมีส่วนในการเพิ่มผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ผลการวิจัยพบว่า โซเชียลมีเดียกระตุ้นการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบังกลาเทศ ในการศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 97.26 คิดว่าโซเชียลมีเดียมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบังกลาเทศ Facebook, Twitter, Instagram, YouTube และ Social Blogs เป็นแหล่งข้อมูลชั้นนำในการค้นหาข้อมูลการเดินทาง ที่เป็นส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานการเดินทางเอเจนซี่ บริษัท โฆษณาและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถใช้โซเชียลมีเดียในการแข่งขันได้ ช่วยในการโปรโมตและสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อขยายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

Panee Suanpang⁸³ Factor Analysis of Using Social Media in Tourism Enterprises for Competitiveness” โซเชียลมีเดียมีบทบาทที่สำคัญบนดิจิทัลแพลตฟอร์ม สำหรับเชื่อมต่อเข้าร่วมการสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้ใช้ ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนองค์กรการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลลัพธ์พบว่ามีปัจจัยหลายประการ ในการใช้โซเชียลมีเดียในสถานประกอบการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อาทิเช่น ข้อมูล การมีส่วนร่วมกับลูกค้า และการตลาด นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยการไหลสูงสุดของการสร้างเครือข่ายลูกค้า การมีส่วนร่วมของลูกค้า การตลาด และข้อมูล สรุปได้ว่าการใช้โซเชียลมีเดียในธุรกิจการท่องเที่ยวมีความสำคัญในด้าน การให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมกับลูกค้า และลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ

⁸³ Panee Suanpang, Factor Analysis of Using Social Media in Tourism Enterprises for Competitiveness, *International Journal of Innovation, Management and Technology*, Vol 11 No 1 (February 2020): 27-32.

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ ๒ กรอบแนวคิดนวัตกรรมการข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ เมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” มีเป้าหมายคือ พัฒนาเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธให้เป็นแหล่งข้อมูลกลางเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม โดยนำเสนอข้อมูลแบบ 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เว็บไซต์เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์แบบออนไลน์ ซึ่งนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์แบบดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และวิดีโอคลิป 2 ภาษา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยผสมผสานการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และตอบโจทย์วิจัยได้อย่างครบถ้วน แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ มีวิธีดำเนินการวิจัยและขั้นตอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระยะที่ 1: การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพมีเป้าหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ ศึกษาแนวทางพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด เริ่มด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีพุทธ และการพัฒนานวัตกรรม เช่น สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว นวัตกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงศึกษาข้อมูลจากผู้ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวภายในประเทศ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ททท. กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคเอกชน บริษัททัวร์ต่างๆ

จากนั้นเป็นการศึกษาภาคสนามโดยรวบรวมข้อมูลจากวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม ในเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม นักท่องเที่ยว และผู้ปฏิบัติธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม

สนทนากลุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วย ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และตัวแทนจากสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

การวิจัยปฏิบัติการ มีเป้าหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อสอง คือ พัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด โดยมีพื้นที่วิจัยคือ วัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด ดังได้กล่าวมาแล้ว

ระยะที่ 3: การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ มีเป้าหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อสาม คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ และประเมินผลพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผ่าน google form จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.2 พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาในเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย รวม 30 วัด ซึ่งเป็นวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) เป็นวัดที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ มีวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม มีความสวยงามของสถาปัตยกรรม/จิตรกรรม มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่โบราณ มีกิจกรรมการปฏิบัติธรรม มีสถานที่น่าสนใจภายในวัดที่เป็นสิ่งดึงดูด มีการเปิดให้สาธารณชนเข้าเยี่ยมชม มีพระวิปัสสนาจารย์ และมีความความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง

(2) เป็นวัดที่เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในให้ข้อมูลวัดสำหรับการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยว

(3) เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวแบบอื่นในเขตพื้นที่เดียวกัน

(4) เป็นวัดที่มีกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการปฏิบัติธรรมเพื่อการพัฒนาจิตใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การส่งเสริมการเรียนรู้บุคคลและสังคมโดยมีกิจกรรมทางศาสนาเป็นพื้นฐาน

สำหรับการกำหนดวัดในแต่ละจังหวัด/ภูมิภาคนั้นยึดตามเส้นทางการท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด/ภูมิภาคโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ อัตลักษณ์ การท่องเที่ยวและการปฏิบัติธรรมของวัดนั้น ๆ โดยกำหนดเป็นเส้นทางของการท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

(1) ภาคเหนือ มี 1 จังหวัด จำนวน 2 วัด ได้แก่

1. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 จังหวัด จำนวน 4 วัด ได้แก่

1. วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
4. วัดป่าศาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(3) ภาคกลาง มี 1 จังหวัด จำนวน 2 วัด ได้แก่

5. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
6. วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

(4) ภาคตะวันออก มี 3 จังหวัด จำนวน 6 วัด ได้แก่

1. วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
4. วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
5. วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
6. วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

(5) ภาคตะวันตก มี 3 จังหวัด จำนวน 6 วัด ได้แก่

1. วัดวังแก้วการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
3. วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. วัดป่าสุฤณฤตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

6. วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

(6) ภาคใต้ 5 จังหวัด จำนวน 10 วัด ได้แก่

1. วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
4. สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
5. วัดสุวรรณคูหา อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดพังงา
6. วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
7. วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. ศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิธิสัจโค อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
9. วัดมณีมาวาสวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
10. วัดป่ากัณฑ์พงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

3.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษารั้วนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนด ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม ทั้ง 30 แห่งในเมืองหลัก 15 จังหวัด จำนวน 30 รูป/คน ประกอบด้วย

1. เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เจ้าอาวาส วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. วัดพระพุทธบาทราชวรวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
4. เจ้าอาวาส วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
5. เลขาการเจ้าอาวาส วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
6. รักษาการประธานที่พักรังสรรค์ สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7. ไวยาวัจกร วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. ประธานศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิธิสัจโค (หลวงพ่อดำรง) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
9. เจ้าอาวาส วัดสุวรรณคูหา อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดพังงา
10. เจ้าอาวาส วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

11. ไวยาวัจกร คณะกรรมการ วัดมัชฌิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
12. ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากันตพงษ์ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
13. เลขานุการเจ้าอาวาส วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14. เจ้าอาวาส วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
15. ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
16. เลขานุการเจ้าอาวาส วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. เจ้าอาวาส วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
18. เจ้าอาวาส วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
19. เจ้าอาวาส วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
20. เจ้าอาวาส วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
21. เจ้าหน้าที่พระมหาธาตุแก่นนคร วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
22. ผู้อำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
23. เจ้าอาวาส วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
24. ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดป่าศาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
25. เจ้าอาวาส วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
26. เจ้าอาวาส วัดท่าเสาตั้ง อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
27. ผู้ดูแลสถานที่ วัดห้วยมกคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
28. เจ้าอาวาส วัดป่าสุญญตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
29. เจ้าอาวาส วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
30. เจ้าอาวาส วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัย คือ วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่งในเมืองหลัก 15 จังหวัด จำนวน 60 คน สามารถดูรายชื่อผู้ร่วมกิจกรรมได้จากภาคผนวก

3. การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการประเมินโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผ่าน google form จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงระบบงานให้ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในงานวิจัยนี้ มีทั้งหมด 6 ประเภท คือ

1. Checklist
2. แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก
3. แนวคำถามสนทนากลุ่มแบบเจาะจง
4. กระบวนการพัฒนารฐานข้อมูลและนวัตกรรม
5. กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ
6. แบบสอบถาม

เครื่องมือแต่ละประเภทมีเป้าหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะต่างๆ ซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ การใช้เครื่องมือวิจัยประเภทต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1: การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในระยะที่ 1 มี 3 ประเภท มีรายละเอียดกิจกรรมหรือขั้นตอนการใช้เครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

1) Checklist

Checklist นำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อกำหนดสารสนเทศด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย คือ เมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วย วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพัฒนารฐานข้อมูลและนวัตกรรม ครบถ้วน โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 30 สถานที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในขอบข่ายด้านการท่องเที่ยว สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารฐานข้อมูลและนวัตกรรม มี 9 รายการ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ประกอบด้วย ที่ตั้ง/การเดินทาง ช่องทางประชาสัมพันธ์และติดต่อ ประวัติความเป็นมา เส้นทางท่องเที่ยววิถีพุทธ (ROUTE) สิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมสำคัญของวัด คุณค่าทางพระพุทธศาสนา สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง และสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการที่อยู่ใกล้เคียง จากนั้นนำ Checklist ดังกล่าวมาเป็นแนวทางสร้างแนวคำถามสัมภาษณ์

2) แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย คือ เมืองหลัก 15 จังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบการพัฒนารฐานข้อมูลและนวัตกรรม

ทั้งนี้ การจัดทำฐานข้อมูลและนวัตกรรม จะได้ใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย 1 ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสารสนเทศทั้ง 9 รายการ ซึ่งแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมนั้น จะนำสารสนเทศจากฐานข้อมูลดังกล่าวมาใช้งาน และจะเลือกสารสนเทศเพียง 4 ข้อ มาจัดทำเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวสำหรับการจัดทำฐานข้อมูลและนวัตกรรมเพิ่มเติม ได้แก่

- (1) แนวคำถามเกี่ยวกับ ที่ตั้ง/การเดินทาง การประชาสัมพันธ์และติดต่อ
- (2) แนวคำถามเกี่ยวกับประวัติ
- (3) แนวคำถามเกี่ยวกับ ประเภทเส้นทาง (Route) ของสถานที่แห่งนั้น
- (4) แนวคำถามเกี่ยวกับ สถานที่สำคัญๆ และกิจกรรมของสถานที่แห่งนั้น
- (5) แนวคำถามเกี่ยวกับ บริบทโดยรอบ

ทั้งนี้ ในขั้นตอนการใช้เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจะขออนุญาตถ่ายภาพและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิจัย

3) แนวคำถามสนทนากลุ่มแบบเจาะจง

แนวคำถามสนทนากลุ่มแบบเจาะจง นำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อนำ Checklist สารสนเทศ 9 รายการ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจัดทำเป็นแนวคำถามสนทนากลุ่มแบบเจาะจง สำหรับการจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม อาจจะมีการปรับคำถามหรือมีคำถามอื่นๆ เพิ่มเติมอีกในระหว่างสนทนากลุ่มแบบเจาะจงตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยมีรายชื่อนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง 5 คน ดังนี้

รายชื่อนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง 5 คน

1. คุณสรวิศ อาสาสมัครกิจ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. คุณสมชาย ชมภู่น้อย ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. คุณภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
4. คุณสิทธา มูลหงษ์ ผู้ตรวจราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
5. คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์ นายกสมาคมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย

ข้อมูลความคิดเห็นเชิงวิพากษ์และการเสนอแนะนำไปใช้ประกอบในการพัฒนาเว็บไซต์ในขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 2: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในระยะที่ 2 คือ ชุดกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

ชุดกิจกรรม “พัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ” โดยอ้างอิงแนวคิดของพระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร. มีกระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ (Data and Knowledge)

การรวบรวมข้อมูลและความรู้ จากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาเว็บไซต์ จากนั้น จึงนำข้อมูลและความรู้มากำหนดเป็นประเด็นและแนวทางพัฒนา

ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะหารือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัย คือ วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่งในเมืองหลัก 15 จังหวัด โดยจะนำผลจากการสนทนากลุ่มแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน มาปรับใช้ในการลงพื้นที่แต่ละครั้ง ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน กำหนดวิธีการดำเนินการ กำหนดแหล่งข้อมูล และกำหนดเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ (Conceptual to Invention)

การกำหนดกรอบแนวคิดการประดิษฐ์ เป็นการพัฒนาพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรม ในที่นี้คือหัวข้อ กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง (Creative to Prototype)

การออกแบบแบบร่าง เป็นการนำพิมพ์เขียวมาพัฒนาให้เห็นเค้าโครงของเว็บไซต์ที่ครบทุกองค์ประกอบ แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง (Development to Model)

การพัฒนาแบบจำลอง เป็นการพัฒนาเว็บไซต์โดยใช้โปรแกรม Wix.com ซึ่งเป็นเครื่องมือพัฒนาเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยม เมื่อนักวิจัยได้แบบจำลองแล้ว จึงจัดให้มีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจงเพื่อร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นและขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงปรับปรุงเว็บไซต์เพื่อให้ได้ต้นแบบสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ในขั้นตอนต่อไป

5. ขั้นตอนพัฒนานวัตกรรม (Innovation)

การพัฒนาเว็บไซต์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ การพัฒนา การตรวจสอบ และการทดสอบ ก่อนนำออกเผยแพร่ใช้งาน มีรายละเอียด คือ

1) การพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 1 ชุด

2) การตรวจสอบฐานข้อมูลและนวัตกรรม เป็นการตรวจสอบโดยทีมนักวิจัยว่า การพัฒนาเว็บไซต์ ตรงตามโจทย์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจัดให้มีสนทนากลุ่มย่อย เพื่อร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

3) การตรวจสอบเว็บไซต์ เป็นการทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เว็บไซต์ สามารถใช้งานได้จริง

6. ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้นวัตกรรม (Implement and Promotion)

การเผยแพร่และส่งเสริมการใช้เว็บไซต์ เป็นการประชาสัมพันธ์และประเมินผล มีเป้าหมายเพื่อติดตามและตรวจสอบว่าผู้ใช้เว็บไซต์ได้รับประโยชน์และมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด รวมถึงมีคำแนะนำเพิ่มเติมในประเด็นใดบ้าง นักวิจัยจะได้นำข้อผิดพลาดไปปรับแก้ และนำคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ไปถอดบทเรียนสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ และเขียนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7. ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น (Creative and Learning More)

การสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นการถอดบทเรียนจากการพัฒนาเว็บไซต์ หลังการเผยแพร่และส่งเสริมการใช้งาน เพื่อส่งเสริมจุดแข็งและปรับแก้จุดอ่อน รวมถึงการพัฒนาต่อยอดให้เป็นเว็บไซต์ที่ทรงประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการสร้างสรรค์เป็นเว็บไซต์ในรูปแบบใหม่ๆ ต่อไป

กระบวนการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ อ้างอิงแนวทางของพระสุริรัตนบัณฑิต ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน แบ่งออกเป็น 4 ระยะ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังตารางต่อไปนี้

ระยะที่ 1 Define ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) 2 ขั้นตอน แสดงเป็นตารางกิจกรรมหรือขั้นตอนได้ดังนี้

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
1.	ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ (Data and Knowledge)				
1.1	การพัฒนาเครื่องมือวิจัย	1.1.1 การจัดทำเครื่องมือวิจัย 1.1.2 การส่งเครื่องมือวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ	โครงร่างงานวิจัย	การจัดทำเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับตอบโจทย์หรือคำถามการวิจัย	เครื่องมือวิจัย
1.2	การขอหนังสือรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	1.2.1 เตรียมเอกสารเพื่อยื่นขอหนังสือรับรอง	- โครงร่างงานวิจัย - เครื่องมือวิจัย	คณะกรรมการฯ ดำเนินการเพื่อพิจารณาและออกหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
1.3	การประสานงานกับพื้นที่วิจัย	1.3.1 การประสานงานเพื่ออนุญาตเข้าไปดำเนินการวิจัยในพื้นที่	รายชื่อสถานที่และชื่อผู้บริหารของพื้นที่วิจัย	โทรแจ้งรายละเอียดไปยังพื้นที่วิจัย	เจ้าของพื้นที่วิจัยรับทราบและให้นักวิจัยส่งหนังสือขอดำเนินเนินการในพื้นที่
		1.3.2 การส่งหนังสือถึงเจ้าของพื้นที่เพื่อขอเข้าไปดำเนินการวิจัยในพื้นที่	หนังสือออกจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอเข้าไปดำเนินการวิจัยในพื้นที่	ส่งหนังสือไปยังพื้นที่วิจัย เพื่อขออนุญาตให้นักวิจัยเข้าสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ ถ่ายคลิป (และบินโดรนในบางพื้นที่)	เจ้าของพื้นที่วิจัยได้รับหนังสือและอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการวิจัยในพื้นที่
1.4	การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย	- เครื่องมือวิจัย - ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	- การสัมภาษณ์เชิงลึก - การถ่ายภาพนิ่ง / การถ่ายคลิป / และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	- ข้อมูลเชิงคุณภาพจากภาคสนาม

					- ข้อมูลเชิงปริมาณ (ประกอบ)
		1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	- ข้อมูลจากภาคสนาม - Template สำหรับวิเคราะห์ ข้อมูล	- การวิเคราะห์ข้อมูล - การสังเคราะห์ข้อมูล	- ชุดความรู้ที่ได้จาก ภาคสนาม

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
2.	ขั้นตอนกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ (Conceptual to Invention)				
2.	การกำหนดแนวคิด การประดิษฐ์	2.1 จัดทำพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพัฒนานวัตกรรม ข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)	- ชุดความรู้ที่ได้จากภาคสนาม	จัดทำพิมพ์เขียว แสดงองค์ประกอบ และความเชื่อมโยงสิ่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบใน กระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูล กลางแบบออนไลน์ (Web Portal)	(ร่าง) พิมพ์เขียวสำหรับการ พัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง แบบออนไลน์ (Web Portal)
		2.2 การตรวจสอบพิมพ์เขียว	- (ร่าง) พิมพ์เขียวสำหรับการ พัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง แบบออนไลน์ (Web Portal) - ที่ปรึกษาโครงการวิจัย 1 คน	ที่ปรึกษาการตรวจสอบพิมพ์เขียว	พิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพัฒนานวัตกรรม ข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)

ระยะที่ 2 Design ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) 1 ขั้นตอน แสดงเป็นตารางกิจกรรมหรือขั้นตอนได้ดังนี้

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
3.	ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง (Creative to Prototype)				
3.	การออกแบบแบบร่างเว็บไซต์ และตรวจสอบ	3.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	เอกสารจากการค้นคว้า	วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแบบร่างเว็บไซต์	ชุดความรู้สำหรับจัดทำแบบร่างเว็บไซต์
		3.2 การออกแบบแบบร่างเว็บไซต์	ชุดความรู้สำหรับจัดทำแบบร่างเว็บไซต์	จัดทำแบบร่างเว็บไซต์	แบบร่างแบบร่างเว็บไซต์
		3.3 การตรวจสอบแบบร่างแบบร่างเว็บไซต์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	- แบบร่างเว็บไซต์ - ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบร่างเว็บไซต์	- ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ - คำแนะนำให้ปรับแก้
		3.4 การปรับแก้แบบร่างเว็บไซต์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (หลายครั้ง)	- คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน - แบบร่างเว็บไซต์	ปรับแก้แบบร่างแบบร่างเว็บไซต์	- ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่านำไปใช้ได้ - แบบร่างเว็บไซต์

ระยะที่ 3 Develop ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) 2 ขั้นตอน แสดงเป็นตารางกิจกรรมหรือขั้นตอนได้ดังนี้

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
4.	ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง (Development to Model)				
4.1	การออกแบบแบบจำลองเว็บไซต์และตรวจสอบ	4.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	- เอกสารจากการค้นคว้า - แบบร่างเว็บไซต์	วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำเว็บไซต์	ชุดความรู้สำหรับจัดทำเว็บไซต์
		4.2 การออกแบบแบบจำลองเว็บไซต์	- ชุดความรู้สำหรับจัดทำแบบจำลองเว็บไซต์	แบบจำลองเว็บไซต์	แบบจำลองเว็บไซต์
		4.3 การตรวจสอบแบบจำลองเว็บไซต์	- แบบจำลองแบบจำลองเว็บไซต์ - ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบจำลองเว็บไซต์	- ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ - คำแนะนำให้ปรับแก้
		4.4 การปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (หลายครั้ง)	- คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ - แบบจำลองเว็บไซต์	- ปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์	- ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่านำไปใช้ได้ - แบบจำลองเว็บไซต์
4.2	การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อขอคำแนะนำจาก	5.1 การให้คำแนะนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายสาขา 5 คนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	- แบบจำลองเว็บไซต์ - ผู้ทรงคุณวุฒิหลายสาขา 5 คนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบจำลองเว็บไซต์	- ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ - คำแนะนำให้ปรับแก้

	ผู้ทรงคุณวุฒิหลายสาขา				
		5.2 การปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (หลายครั้ง)	- คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ - แบบจำลองเว็บไซต์	- ปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์	- ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่านำไปใช้ได้ - แบบจำลองเว็บไซต์

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
5.	ขั้นตอนพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) (Innovation)				
5.1	การพัฒนาเว็บไซต์และตรวจสอบ	5.1 การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	เอกสารจากการค้นคว้า	วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเว็บไซต์	ชุดความรู้สำหรับจัดทำเว็บไซต์
		5.2 การออกแบบเว็บไซต์	ชุดความรู้สำหรับจัดทำเว็บไซต์	จัดทำเว็บไซต์	เว็บไซต์
		5.3 การตรวจสอบเว็บไซต์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	- บทภาพยนตร์ 27 รายการ - ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเว็บไซต์	- ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ - คำแนะนำให้ปรับแก้
		5.4 การปรับแก้เว็บไซต์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (หลายครั้ง)	- คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับแก้เว็บไซต์	- ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่านำไปใช้ได้ - เว็บไซต์

5.2	การทดสอบใช้เว็บไซต์ โดยอาสาสมัคร การ ประเมิน และปรับแก้	5.3.1 การทดสอบเว็บไซต์โดย อาสาสมัคร	- แบบประเมินผล - เว็บไซต์ - อาสาสมัคร	อาสาสมัคร ทดสอบเว็บไซต์	- ผลการประเมิน - คำแนะนำ/ความเห็นจาก อาสาสมัคร
		5.3.2 การปรับแก้เว็บไซต์ตาม คำแนะนำ/ความเห็นของ อาสาสมัคร (หลายครั้ง)	- แบบประเมินผล - คำแนะนำ/ความเห็นจาก อาสาสมัคร - เว็บไซต์	การปรับแก้เว็บไซต์ โดยให้ ความสำคัญกับข้อผิดพลาดเป็นหลัก	- เว็บไซต์

ระยะที่ 4 Deploy ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) 2 ขั้นตอน แสดงเป็นตารางกิจกรรมหรือขั้นตอนได้ดังนี้

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
6.	ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้นวัตกรรม (Implement and Promotion)				
6.	การประชาสัมพันธ์/ การเผยแพร่ผลงาน และการส่งเสริมการ รับชมเว็บไซต์	6.1 การประชาสัมพันธ์/การ เผยแพร่ และการส่งเสริมการ รับชมเว็บไซต์	- แบบประเมินผล - ช่องทางสื่อสารสังคมออนไลน์ - เว็บไซต์ - ช่องยูทูป - จิตอาสา/อาสาสมัคร	- การรับชมเว็บไซต์ - การเข้าถึงวิดีโอคลิปผ่านช่องยูทูป - การเข้าถึงวิดีโอคลิปผ่านเว็บไซต์	- ผลการประเมิน - คำแนะนำ/ความเห็น

		6.2 การปรับแก้เว็บไซต์ เฉพาะกรณีพบข้อผิดพลาด	- แบบประเมินผล - คำแนะนำ/ความเห็น จากจิตอาสาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ - เว็บไซต์	การปรับแก้เว็บไซต์ เฉพาะกรณีพบข้อผิดพลาด	- เว็บไซต์
		6.3 สรุปผลการประเมินและเขียนรายงานการวิจัย	- แบบประเมินผล - คำแนะนำ/ความเห็น จากจิตอาสาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ - เว็บไซต์	- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล - สรุปผลการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) - เขียนรายงานการวิจัย	- คำแนะนำ/ความเห็นนำไปเขียนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป - สรุปผลการเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมในเล่มวิจัย - เล่มรายงานการวิจัย 5 บท

ลำดับ	ขั้นตอน	กิจกรรม	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
7.	ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น (Creative and Learning More)				
7.	การถอดบทเรียนและเสนอแนวทางเพื่อการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ต่อ ยอด	- ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากการวิจัย - คำแนะนำ/ความเห็นจากการประเมิน - ผลการเผยแพร่ นวัตกรรม - ระบุความสอดคล้องกับนวัตกรรมอื่นๆ	- ประมวลความรู้ - นวัตกรรมดิจิทัล - ข้อค้นพบจากงานวิจัย - ความสอดคล้องกับนวัตกรรมอื่นๆ	- สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัย - เขียนเสนอแนวทางพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ที่ต่อยอดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ	- เขียนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป - เล่มรายงานการวิจัย 5 บท

ระยะที่ 3: การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในระยะที่ 3 คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินผลนวัตกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงระบบงานให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน ประกอบด้วยคำถาม 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านความพร้อมของเว็บไซต์ ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับเว็บไซต์ ให้ความรู้หรือสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้งาน
- 2) ด้านความง่ายและสะดวกในการใช้เว็บไซต์ ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับเว็บไซต์ ใช้งานได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน
- 3) ด้านความปลอดภัยในการใช้เว็บไซต์ ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับเว็บไซต์ไม่มีความเสี่ยงหรือเป็นอันตรายในการใช้งาน
- 4) ด้านความน่าสนใจของเว็บไซต์ ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับเว็บไซต์ดึงดูดความสนใจ และสนใจจะใช้งานอีก

ขั้นตอนการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

- 1) ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาและตรวจสอบ
- 2) ปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 3) ยื่นหนังสือขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ก่อนนำเครื่องมือวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงสิทธิและเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อผู้ให้ข้อมูล จึงได้กำหนดแนวทางด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติตาม รวมทั้งได้ดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขั้นตอนการยื่นหนังสือขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์นี้ เริ่มจากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารโครงการวิจัย และเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว นำไปยื่นขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว จึงจะเริ่มขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยแบ่งการปฏิบัติการเป็น 4 ระยะ มีขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผน

1. การจัดประชุมทีมวิจัย

การจัดประชุมทีมวิจัย เป็นขั้นตอนการชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายของโครงการวิจัย แผนปฏิบัติงาน เช่น บทบาท ความรับผิดชอบ เวลา งบประมาณ อีกทั้งการกำหนดขั้นตอนหรือกระบวนการติดต่อผู้ให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย รวมไปถึง การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ประกอบการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพและเสียง รวมถึงและพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ ได้แก่ Checklist แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามสนทนากลุ่มแบบเจาะจงแบบประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถาม ที่สำคัญคือ การยืมหนังสือขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

2. การวางแผนภาคปฏิบัติสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

การวางแผนภาคปฏิบัติสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เป็นขั้นตอนการกำหนดแนวปฏิบัติ โดยวางแผนให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ การวางแผนด้านเส้นทางและกิจกรรมในพื้นที่วิจัย การวางแผนด้านการรวบรวมเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และโจทย์วิจัย และการวางแผนด้านการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่วิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1) การวางแผนด้านเส้นทางและกิจกรรมในพื้นที่วิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่ของวัดทองเที้ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 30 สถานที่ ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดเส้นทาง กำหนดการ งบประมาณ และรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

2) การวางแผนด้านการรวบรวมเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และโจทย์วิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ประเภท คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นและประเมินผล ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องขั้นตอน และวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน

3) การวางแผนด้านการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่วิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย รวม 60 คน ดังนั้น จึงต้องประสานงานไปยังผู้ให้ข้อมูลก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นดำเนินการออกหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยทั้ง 60 คน

ระยะที่ 2 การปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มจาก ผู้วิจัยทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กับผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งระบุระยะเวลาของการดำเนินการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับการร่วมโครงการวิจัย และอธิบายว่าข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักจะถูกเก็บเป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผยชื่อ นามสกุล และการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัยและตอบข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ด้วยความสมัครใจ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีสิทธิที่จะปฏิเสธการให้ข้อมูลหรือไม่เข้าร่วมโครงการระหว่างการดำเนินการวิจัยได้ตลอดเวลา และมีสิทธิที่จะทราบผลของการวิจัยหลังจากการวิจัยได้สิ้นสุดลง หากผู้ให้ข้อมูลหลักตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยจึงให้เซ็นชื่อยินยอมในแบบฟอร์มการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกภาพ เสียง รวมถึงที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ เพื่อความสะดวกในการนัดหมายเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยระบุช่วงเวลาไว้อย่างชัดเจน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบข้อมูลและการสรุปผลการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลและการสรุปผลการวิจัย แบ่งเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยง มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเขียนรายงาน การรายงานความก้าวหน้างานวิจัย และการแก้ไขปรับปรุง

การรายงานความก้าวหน้างานวิจัย เป็นขั้นตอนการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่แหล่งทุนสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

2. การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ผลงานวิจัย และนำเสนอเอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วีดีโอ ผลงานวิจัย รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับ หนังสือสรุปองค์ความรู้ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และนำเสนอเอกสารดังกล่าวไปแนบในเล่มรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 4 การนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์ตามเป้าหมาย

การนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์ตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงประเด็นวิจัยและข้อมูลครบถ้วน มีการรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ ได้องค์ความรู้ใหม่ที่โดดเด่น และตอบโจทย์การวิจัยได้ครบถ้วน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน เพื่อนำมาปรับปรุงระบบงานให้ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน โดยนำข้อมูลจากแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 ชุด มีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบประเมินตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3) แบบประเมินตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็น ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 = มีความคิดเห็นในระดับน้อยมาก

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 = มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 = มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 = มีความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 = มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยโดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดูความสมบูรณ์ของข้อมูลนั้นว่า

สามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการบรรยาย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากเอกสารนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสาร จัดแยกประเด็นและจัดหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายในการวิจัย

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive and analytic Study) โดยการนำข้อมูลเบื้องต้นมาวิเคราะห์แยกประเภทหาข้อสรุป แล้วเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาวิเคราะห์ขั้นสุดท้าย สำหรับการสร้างข้อสรุปต่อไป

3) สรุปผลการวิจัยตามหลักอุปนัยวิธี คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีและกรอบวิจัยที่เสนอไว้ข้างต้น มาวิเคราะห์ตามหลักการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยมีหลักการดังนี้

(1) การใช้แนวคิดทฤษฎีและสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยมี 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้มีกรอบกว้างๆ และมีระบบในการศึกษาปรากฏการณ์ ระหว่างการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้สามารถสร้างสมมติฐานชั่วคราวหรือวัตถุประสงค์ได้อย่างมีทิศทาง และขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างบทสรุป เพื่อตรวจสอบว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับทฤษฎีหรือไม่

(2) การตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้มั่นใจในความเชื่อถือได้และความครบถ้วนของข้อมูลและเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลว่าอยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัยได้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม

(3) การจัดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล หลังจากการจัดบันทึกข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำดัชนีข้อมูลเพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้มา เป็นการสะสางข้อมูลพร้อมกับปูพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์โดยทำดัชนีข้อมูล 3 ชนิด คือ ดัชนีเชิงบรรยาย ดัชนีเชิงตีความ และดัชนีเชิงอธิบาย

(4) การทำข้อสรุปชั่วคราว เป็นการนำความคิดที่ได้จากการทำดัชนีข้อมูลและเชื่อมโยงดัชนีนั้นเข้าด้วยกัน โดยการเขียนประโยค หรือข้อความเชิงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของดัชนีหรือข้อมูลที่ศึกษาเชื่อมโยงกับดัชนีเหล่านี้ หรือบางครั้งอาจสร้างข้อสรุปชั่วคราวเป็นย่อหน้าหรือข้อความยาว ส่วนข้อมูลใดไม่ต้องการหลังจากทำข้อสรุปชั่วคราวแล้วก็กำจัดออกไป

(5) การสร้างข้อสรุปและพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำข้อสรุปย่อยๆ เหล่านั้นเชื่อมโยงเป็นบทสรุป โดยทำเป็นระบบและค่อยๆ ทำอย่างประณีต

จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงบูรณาการเพื่อนำเสนอในเชิงการนำไปใช้ประโยชน์และการสร้างสรรค์สืบต่อไป

3.8 สรุปกระบวนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กระบวนการวิจัยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเว็บไซต์ เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด ดำเนินการศึกษาในพื้นที่วิจัย 30 แห่ง ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง นำเสนอข้อมูลแบบสองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถสรุปเป็นกระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอน ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอนสำหรับพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัด ในระดับนานาชาติ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ เมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” ดำเนินการศึกษาในเมืองหลักของประเทศไทย 15 จังหวัด ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ผลการศึกษามีประเด็นนำเสนอ ดังนี้

1. แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ
2. การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ
3. การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ
4. องค์ความรู้จากการวิจัย

4.1 แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ

แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ เริ่มจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัดโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทัศนะจากนักวิชาการ จากนั้น นำองค์ความรู้มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดและตั้งประเด็นคำถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาออกแบบ และพัฒนาแบบจำลอง เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติในระยะต่อไป มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

4.1.1 สํารวจและรวบรวมข้อมูลวัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องเป็นสถานที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ มีแหล่งท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมที่สำคัญ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีเส้นทาง เดินทางเข้าถึงง่าย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

(2) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องมีองค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชน เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ จัดทำจดหมายและประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัยกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ลงพื้นที่คือวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด

ทั้งนี้ มีการแบ่งประเด็นคำถามไว้ 3 ประเด็น คือ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา 2. ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรม นามธรรม และ 3. ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ และสถานที่น่าสนใจอื่น ๆ ผลการสำรวจและรวบรวมข้อมูลวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 มีดังนี้

(1) ข้อมูลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา

วัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จะเป็นวัดมีชื่อเสียงของจังหวัดและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นวัดท่องเที่ยวประจำจังหวัด อีกทั้งวัดส่วนใหญ่จะได้รับการคัดเลือกเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports), สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (Office of Tourism Development), ททท. หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand : TAT) เป็นต้น เนื่องจากวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมที่คณะผู้วิจัยเลือก เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา จึงมีความสำคัญต่อการนำมาออกแบบและพัฒนาสารสนเทศเพื่อสร้างฐานข้อมูลวัดท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา ประกอบด้วย 3 สารสนเทศคือ ทำเลที่ตั้ง ข้อมูลการติดต่อ และประวัติความเป็นมา

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม

วัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติในเมืองหลักทั้ง 15 จังหวัดที่เป็นพื้นที่การวิจัย มีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดแต่ละวัดไม่ว่าจะเป็นปูชนียบุคคล และปูชนียวัตถุ เช่น พระอุโบสถ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูป เป็นต้น ธรรมชาติแวดล้อม ตลอดจนโบราณสถานที่โดดเด่นแตกต่างกันไป ทั้งมีคุณค่าที่สำคัญที่แตกต่างกันทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ หรือ ศิลปะ สถาปัตยกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ องค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชน เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่ในแต่ละวัด ได้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์แก่การจัดเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรม และคุณค่าทั้งรูปธรรมและนามธรรม เพื่อออกแบบและพัฒนาสารสนเทศฐานข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม ประกอบด้วย 3 สารสนเทศ คือ การแบ่งประเภทเส้นทาง สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมภายในวัด และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ)

การท่องเที่ยววัด หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ เช่น เรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนใน เป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี จากการลงพื้นที่ในเมืองหลัก 15 จังหวัด พบว่าแต่ละวัดเองตระหนักถึงความจำเป็น และมีความต้องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด

ผลจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากองค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชน เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่คือวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม และความเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่าฐานข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบ (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ และสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ) ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกันถือว่ามีความสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะโดยปกตินักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะไปเที่ยวลำพังวัดเพียงอย่าง

เดียว การระบุสถานที่เที่ยวใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นวัด หรือโบราณสถานเก่าแก่ หรือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่นๆ ที่น่าสนใจและสามารถเชื่อมโยงกันได้เป็นข้อมูลที่จะเอามาเพิ่มเติมเพื่อให้คนที่เข้าไปเที่ยววัดดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยววัดนั้นๆ ได้ นอกจากเที่ยววัดแล้วยังสามารถไปสถานที่ตรงอื่นๆ ได้ วัดและสถานที่โดยรอบจึงสามารถดึงดูดคนที่ไม่ได้สนใจไปไหว้พระเพียงอย่างเดียว อาจจะดึงดูดคนอื่นๆ ที่แวะไปท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกโดยรอบวัด ซึ่งเป็นเรื่องของพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นที่พัก โรงแรม เกสเฮาส์ ชุมชนท้องถิ่น และเรื่องของสินค้าชุมชน อาหารท้องถิ่นแบบโบราณ ถือว่ามีความสำคัญเพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการโปรโมทด้วย ก็จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

4.1.2 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า

(1) ที่ตั้งวัด ควรนำเสนอข้อมูลของสถานที่เกี่ยวกับที่ตั้งของวัดผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถที่จะค้นหาเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะเป็นระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางผ่านช่องทาง Google Maps

(2) การติดต่อ การติดต่อมีความสำคัญมากเนื่องจากหากนักท่องเที่ยวต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมสามารถเพิ่มช่องทางที่สามารถติดต่อวัดได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นช่องทางโทรศัพท์ Line Facebook Website โดยเฉพาะทาง Website ของวัดสามารถที่จะดึงรีวิวที่ดีในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Trip advisor มาโชว์ไว้ใน Website ของวัดได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวตามไปดูในรีวิวอื่น ๆ ได้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ช่วยในการตัดสินใจมาเที่ยววัดได้

(3) ประวัติความเป็นมาของวัด ควรนำเสนอข้อมูลของสถานที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัด ซึ่งอาจจะเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ละแวกวัด ตัววัดเองอาจจะไม่ได้มีแค่ประวัติศาสตร์ของวัดเอง แต่ยังมีประวัติศาสตร์สถานที่รอบวัดด้วย เพราะฉะนั้นตัวประวัติศาสตร์สถานที่รอบวัดสามารถอธิบายเชื่อมโยงกับมรดกพุทธท้องถิ่นได้ หรือชุมชนบวรได้ ซึ่งชุมชนอาจจะมีภาพเก่าประวัติศาสตร์ที่เขามีหรือวัตถุสิ่งของที่เขามีที่ไม่เคยปรากฏในพื้นที่อื่น ๆ มาก่อนเอามาบูรณา

การกับวัด ก็จะได้ประวัติศาสตร์สถานที่รอบวัดที่เข้มแข็ง แล้วก็เพิ่มเรื่องของเส้นทาง ภาพบรรยากาศของวัดซึ่งสามารถที่จะใช้เป็นลิงค์ให้เห็นภาพบรรยากาศโดยรวมดูว่ามีความปลอดภัย ธรรมชาติเป็นอย่างไร หรือสภาพโดยรวมเป็นอย่างไร จะช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจได้โดยง่ายและน่าจะดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

2) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทาง สถานที่ภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม

(1) การแบ่งประเภทเส้นทาง สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวจะมีอยู่ 2 มิติด้วยกัน การที่จะไปเจาะลึกหรือการศึกษา ปฏิบัติ ท่องเที่ยวในเชิงศาสนา หรือท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นเรื่องเฉพาะที่คนชื่นชอบ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญว่าในแต่ละแหล่งนั้นมีอะไรที่เป็นจุดเด่น อาจจะแบ่งเป็นประเภท เช่น เป็นโบราณสถานประเภทไหน โดยแบ่งวัดที่น่าสนใจเป็นประเภทต่าง ๆ ทั้งเรื่องของศิลปะ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละยุคแต่ละสมัย การศึกษาเรียนรู้ภูมิวัดที่เน้นผ่าน Nature หรือการฟื้นฟูพัฒนาจิตใจ วัดสายท่องเที่ยวควรดูว่าเป็นสายหรือประเภทไหน ถ้าเป็นภาคอีสานเหนือ ก็เป็นสายแนวพญานาค หรือประเภทความสวยงามในเชิงศิลปะ พิจารณาวัดที่เลือกมานั้นมีไฮไลท์อะไร เช่น ทางภาคเหนือโดดเด่นเรื่องของพระธาตุ เป็นการบูชาพระธาตุประจำปีเกิด ซึ่งนอกเหนือจากไปชมสถาปัตยกรรมที่งดงามของวัด ไปนมัสการพระเกจิอาจารย์แล้ว ยังมีอย่างอื่นอีก เช่น ทางภาคอีสานใต้ก็จะเป็นเรื่องของความเชื่อ ซึ่งเป็นความหลากหลาย เราต้องสามารถ เจาะลึกลงไปว่าจะเอาประเภทไหน แล้วจัดออกมาให้ครอบคลุม ซึ่งอาจจะต้องไปผนวกกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เป็นธรรมชาติ หรือมีความสวยงาม หรือ มีความสะดวกสบาย หรือมีชุมชนที่น่าสนใจ ต้องอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เทคโนโลยีสามารถเสริมเอ็นจินหาตัวข้อมูลให้กับวีว

(2) สถานที่ภายในวัด ความเห็นโดยสรุปคือ จุดเด่นของแต่ละวัดทั้งภายในวัดเองหรือรอบนอกวัดหรือชุมชนโดยรอบวัดอาจจะแบ่งไปตามสาย สายมูเตลู หรือว่าเป็นสายประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น หรือสถาปัตยกรรมโบราณสถานเฉพาะถิ่น แหล่งศักดิ์สิทธิ์ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่มันแปลก ๆ ให้เพิ่มเติมเข้าไปเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ เพราะการไปท่องเที่ยวไม่ใช่แค่ท่องเที่ยวอย่างเดียวแต่จะควบคู่กับการเรียนรู้ทั้งภายในวัดและรอบ ๆ วัด

(3) กิจกรรม มีความเห็นในหลายแง่มุม เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด ประเพณีโบราณที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา หรือกิจกรรมประจำปี หรือกิจกรรมพิเศษที่วัดได้จัดในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ที่มีขึ้นประจำปี กำหนดขึ้นในเดือนไหน อย่างไร ควรเป็นข้อมูลเพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการท่องเที่ยวและสามารถร่วมพิธีหรือกิจกรรมดังกล่าวได้ และหากจะมีภาคีองค์กรท้องถิ่น

ภายในวัดที่สามารถบรรยายได้ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ได้ จะเป็นประโยชน์มากขึ้น ในการตัดสินใจสำหรับคนที่ไม่ได้จะเข้าไปทำบุญเพียงอย่างเดียวจะเป็นการเติมเต็มเส้นทางท่องเที่ยว

(4) คุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือเชิงวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมวัดได้เรียนรู้วิถีพุทธในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านพุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม และพุทธพิธี ที่สืบเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัยในแต่ละท้องถิ่น และรวมไปถึงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของพระศาสดา เพื่อให้รู้ถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นให้เหล่าเวไนยสัตว์หลุดพ้นจากความทุกข์ ละบาปอกุศลทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อม และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ผุดผ่อง

3) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ)

(1) เส้นทางและการเดินทาง สรุปได้ว่าการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในเชิงศาสนานั้น คนไทยไม่ยุ่งยากไม่ลำบากเนื่องจากสามารถที่จะเดินทางไปแล้วก็เสิร์ชข้อมูลเพิ่มเติมการใช้ Google map ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงต่อไปยังเว็บไซต์ อาจจะมีการปรับเปลี่ยนได้ การโฆษณาประชาสัมพันธ์สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ปัจจุบันมีหลายช่องทาง ทั้ง Twitter หรือจะเป็น YouTube ต้องทำให้ข้อมูลที่เป็น Real Time ในสถานการณ์จริง การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปหรือค้นหาข้อมูลไม่ใช่เฉพาะภาษาไทยนักท่องเที่ยวจะเลือกพื้นที่ที่เขาจะไปคือพื้นที่จังหวัดไหน และรูปแบบของการเดินทางจะเป็นการเชื่อมโยงกับทางอากาศไปอย่างไรและทางบกไปอย่างไร การบ่งบอกการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการตัดสินใจที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

(2) สิ่งอำนวยความสะดวก สรุปได้ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกควรเป็นเรื่องของพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นที่พัก โรงแรม เกสต์เฮาส์ ชุมชนท้องถิ่น และเรื่องของสินค้าชุมชน อาหารท้องถิ่นแบบโบราณ เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการ โปรโมทด้วย ก็จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ยิ่งเป็นข้อมูลกลาง ความสำคัญต้องชี้ให้เห็นตัววัด และชุมชนที่อยู่ใกล้วัด โดยให้คำนึงถึง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) นักท่องเที่ยวสามารถไปเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้ได้ ไปวัดไปเรียนรู้ประวัติวัด ขณะเดียวกันวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่อยู่ใกล้เคียงเขาสามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวแล้วก็ไปเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้ได้ แต่สิ่งสำคัญคือรีวิว เป็นการท่องเที่ยวตามกระแสตามเทรนด์ (Trend) เป็นข้อมูลกลางต้องเผยแพร่ออกไปต้องปรับข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และให้วัดได้ช่วยคิดค้นข้อมูลเหล่านี้ด้วยจะช่วยให้ถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

(3) สถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ สรุปได้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกันนักท่องเที่ยวโดยปกติคงไม่มีใครอยากไปเที่ยวลำพังวัดเพียงอย่างเดียว การระบุสถานที่เที่ยวใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นวัด หรือโบราณสถานเก่าแก่ หรือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ที่น่าสนใจและสามารถเชื่อมโยงกันได้เป็นข้อมูลที่จะเอามาเพิ่มเติมเพื่อให้คนที่เข้าไปเที่ยวดึงดูดให้คนมาวัดนี้ นอกจากเที่ยววัดนี้แล้วยังสามารถไปสถานที่เที่ยวอื่น ๆ ได้ สามารถดึงดูดคนที่ไม่ได้สนใจไปไหว้พระเพียงอย่างเดียว อาจจะดึงดูดคนอื่น ๆ ที่แวะไปท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้

ต่อจากนั้น ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของวัดเหล่านั้นและบริบทพื้นที่ของวัด โดยได้ทำการคัดเลือกวัดและสถานปฏิบัติธรรมแบบเจาะจงเพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของพื้นที่ โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องเป็นสถานที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ มีแหล่งท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมที่สำคัญ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีกิจกรรมการปฏิบัติธรรม มีพระวิปัสสนาจารย์ มีเส้นทาง เดินทางเข้าถึงง่าย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

(2) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องมีองค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชน เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ จัดทำจดหมายและประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัยกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ลงพื้นที่คือวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด

เมื่อได้รายชื่อวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 30 แห่งที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อพบกลุ่มเป้าหมายคือ เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน ตลอดจนถึงนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ โดยเบื้องต้นได้จัดทำจดหมายและประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัยกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย การลงพื้นที่คณะผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และแบบสังเกต ตลอดถึงชุดปฏิบัติการแล้วลงพื้นที่วัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด

4.1.3 แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

การรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมซึ่งเป็นพื้นที่วิจัย ตั้งอยู่ในเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวม 30

แห่ง โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม ทั้ง 30 แห่ง จากเอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยจัดทำเป็นสารสนเทศ 9 รายการ เมื่อพร้อมแล้วจึงลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าอาวาสหรือผู้ดูแลวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรม จากนั้น จะได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์และให้ความเห็น ก่อนดำเนินการพัฒนาเป็นระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ต่อไป

ทั้งนี้ การจัดทำระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) จะได้ใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย 1 ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสารสนเทศครบทั้ง 9 รายการ ซึ่งแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) นั้น จะนำสารสนเทศจากฐานข้อมูลดังกล่าวมาใช้งาน และจะเลือกสารสนเทศเพียง 4 ข้อ มาจัดทำเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวสำหรับการจัดทำระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพิ่มเติม ได้แก่

- (1) แนวคำถามเกี่ยวกับ ที่ตั้ง และการติดต่อ
- (2) แนวคำถามเกี่ยวกับ ประเภทเส้นทาง (Route) ของสถานที่แห่งนั้น
- (3) แนวคำถามเกี่ยวกับ สถานที่สำคัญๆ ภายในสถานที่แห่งนั้น
- (4) แนวคำถามเกี่ยวกับ เส้นทาง การเดินทาง และบริบทโดยรอบ

ข้อมูลจากภาคสนามได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อแบ่งเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความต้องการของผู้ใช้งาน อีกทั้งยังได้มีการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 3 ภาค และนายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย รวม 5 ท่าน เพื่อนำเสนอผลการลงพื้นที่และประมวลความเห็นแล้วจัดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยววิถีพุทธ แบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยววัด และเส้นทางการปฏิบัติธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด คือ เส้นทางวัดท่องเที่ยว ทั้ง 6 ภาคมี 3 เส้นทาง และ (2) เส้นทางการปฏิบัติธรรม ทั้ง 6 ภาคมี 3 เส้นทาง

เริ่มกันที่เส้นทางท่องเที่ยววัด แบ่งเป็น 3 สาย มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เส้นทางท่องเที่ยววัดสายเกจิอาจารย์ รูปเคารพ และวัตถุมงคล

วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง มีพระพุทธรูปโสธร เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางสมาธิ ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง องค์พระลอยน้ำมา แล้วหยุดตรงหน้าวัด อีกทั้งยังมีพระอุโบสถหลังใหม่ ที่วิจิตรงดงาม และมีขนาดใหญ่ที่สุด

พระพุทธรูปหลวงพ่อโสธรในพระอุโบสถหลังใหม่

วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองฉะเชิงเทรา ตามประวัติเล่าถึงปาฏิหาริย์ว่า พระพุทธรูปโสธร หรือ หลวงพ่อโสธร เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางสมาธิ ลอยมาตามแม่น้ำบางปะกง แล้วหยุดตรงหน้าวัดแห่งนี้ ประชาชนได้อัญเชิญมาประดิษฐานที่พระอุโบสถในปี 2313 แต่เดิมเป็นพระพุทธรูปหล่อสำริดปางสมาธิ ทางวัดได้อาปนพอกเสริมหุ้มองค์เดิมไว้ จนมีลักษณะที่เห็นรูปทรงงดงามยิ่งนัก หลวงพ่อโสธร เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวแปดริ้วและประชาชนทั่วทุกสารทิศ จึงได้เดินทางมากราบไหว้สักการะ ขอพร ปัดทอง ถวายละครรำ หรือไข่ต้มตลอดทั้งวัน

พระอุโบสถหลังใหม่สวยงามสดงดงาม ด้วยหลังคาแบบจัตุรมุขอย่างปราสาทไทย ส่วนกลางของพระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสธร มียอดมณฑปสูงถึง 85 เมตรเป็นยอดฉัตร 5 ชั้น ประดับด้วยทองคำ ส่วนจิตรกรรมฝาผนังโดยรอบ ประกอบภาพเรื่องราวของสี่พันดรเป็นแดนแห่งทิพย์ เป็นพระอุโบสถที่มีขนาดใหญ่และสวยงามที่สุด ผนังด้านนอกพระอุโบสถปูด้วยหินอ่อนจากเมืองคาร์ราร่า ประเทศอิตาลี ผนังด้านในเป็นงานจิตรกรรมฝาผนังโดยศิลปินแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้เขียนภาพประกอบพระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหาชนก ทุกๆปีจะมีพิธีอัญเชิญหลวงพ่อโสธรขึ้นจากแม่น้ำบางปะกง เป็นประเพณีที่กระทำสืบเนื่องมาช้านาน และมีคุณค่าทางจิตใจกับผู้ที่มากราบสักการะ¹

¹ สัมภาษณ์ คุณปัญญา นุช เจริญผล นักศึกษาจาก มศว. ประสานมิตร, 14 มกราคม 2565.

วัดละหารไร่ จังหวัดระยอง มีผู้คนแวะเวียนมาอย่างไม่ขาดสาย ด้วยความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในพระอริยสงฆ์ หลวงปู่ทิม หลวงปู่ทิม อิสริโก พระเกจิชื่อดังแห่งภาคตะวันออก จะรูปหล่อองค์ใหญ่ตั้งตระหง่านโดดเด่นเป็นที่เคารพสักการะ

หลวงปู่ทิม อิสริโก

ด้วยความเคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในพระเกจิชื่อดังแห่งภาคตะวันออก จึงมีผู้เดินทางมาสักการะรูปหล่อของหลวงปู่ทิม อิสริโก ณ วัดละหารไร่ จังหวัดระยอง อย่างไม่ขาดสาย แม้ว่าท่านจะละสังขารไปแล้ว เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2518 รวม สิริอายุได้ 96 ปี นับพรรษาได้ 69 พรรษา ทุกๆปีจะมีการทำบุญครบรอบวันมรณภาพ ด้วยความศรัทธา ที่ท่านดำรงตนอยู่ในความเรียบง่าย เป็นแบบอย่างของความสมถะ และเป็นหมอยาด้วย ประกอบกับหลวงปู่ทิมเป็นพระนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ความมกน้อยสันโดษ ทำให้ญาติโยมเกิดความเลื่อมใสศรัทธา อีกทั้งยังเป็นที่กล่าวขานกันว่าท่านเป็นพระที่มีพลังจิตแก่กล้ารูปหนึ่ง จึงมีลูกศิษย์ลูกหามากมายสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากรูปหล่อองค์ใหญ่ ของหลวงปู่ทิม ที่ตั้งตระหง่านโดดเด่นเป็นที่เคารพสักการะแล้ว ยังมีการจัดแสดงภาพถ่ายของท่าน ท่ามกลางความร่มรื่นและความสวยงามของวิหาร เจดีย หรือจะมาสักการะบูชาอัฐิธาตุ หลวงปู่ทิมในศาลา รินทรานุรักษ์ ที่มีหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ทิม ทำให้ระลึกถึงพระคุณเสมือนท่านยังคงมีชีวิตอยู่ อีกทั้งยังมีหุ่นขี้ผึ้ง หลวงพ่อเชย ขยธัมโม อีกด้วย ผลงานที่หลวงปู่ทิม ฝากไว้ให้คนรุ่นหลังได้สักการะ คือ พระประธานในพระอุโบสถ รวมถึงสาวก ช้าย ขวา อย่าง พระโมคคัลละ และ พระสารีบุตร ที่หลวงปู่ทิมเป็นผู้ปั้นเองด้วยดินจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ วังสามพญา ประจำจังหวัดระยอง วัดละหารไร่แห่งนี้จึงมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลมากราบหลวงปู่ทิม ขอพร ถ่ายรูปประพจน์มงคลทำให้ผู้ที่มาเยือนสัมผัสได้ถึงความสะดวกสบายใจเมื่อได้มากราบสักการะพระอริยสงฆ์ หลวงปู่ทิม อิสริโก

วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนหลวงพ่อดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก หลวงพ่อดองค์เป็นพระอริยสงฆ์ที่คนปักษ์ใต้ เคารพศรัทธาสูงสุด จึงมีประชาชนจากทั่วสารทิศมากราบไหว้สักการะอย่างไม่ขาดสาย

หลวงปู่ทวด

วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนหลวงพ่อดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชาครู เนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 บริเวณวัดมีพื้นที่กว้างขวาง จัดสวนร่มรื่น มีบ่อปลาให้นักท่องเที่ยวได้ทำบุญให้อาหาร อีกทั้งยังมีพระบรมสารีริกธาตุ พระมณฑป รูปแกะสลักช้างเอราวัณสามเศียร หลวงพ่อพุทธโสธร

หลวงพ่อดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก มีขนาดหน้าตักกว้าง 9.9 เมตร สูง 11.5 เมตร บนฐานสูง 3 ชั้น ชั้นล่างกว้าง และ ยาว 70 เมตร ภายใตฐานเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ไว้เพื่อปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา บริเวณรอบรอบองค์พระสามารถมองเห็นทิวเขาล้อมรอบและเห็นภูเขาตะนาวศรี ด้านล่างของฐานหลวงองค์หลวงพ่อดองค์มีรูปปั้นช้างเอราวัณประดับอยู่ที่เชิงบันไดข้างละหนึ่งเชือก ภายในวัดมีศาลาสำหรับให้นักท่องเที่ยวกราบไหว้บูชาพระพุทธรูปต่างๆ นอกจากนี้ยังมีรูปสลักหลวงพ่อดองค์และแกะสลักจากไม้ตะเคียนทองขนาดใหญ่

นอกจากนี้ วัดห้วยมงคลยังมีหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดแกะสลักจากไม้ตะเคียนทองขนาดใหญ่อายุกว่าพันปี ที่ฝังอยู่ในทรายใต้แม่น้ำยม จังหวัดแพร่ลึกกว่า 10 เมตร ชาวบ้านเชื่อกันว่า

ต้นไม้ที่มีแก่นสูง 1 คืบขึ้นไป จะมีรุกขเทวดาสถิตอยู่เพื่อดูแลปกป้องคุ้มครองคนที่มาสักการบูชา เมื่อนำต้นตะเคียนทองมาแกะเป็นรูปเคารพของหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด จึงความเชื่อว่าจะดลบันดาลให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ประสบแต่ความสุขความเจริญ

สำหรับผู้ที่ต้องการปฏิบัติธรรม ต้องมาที่วัดป่าสุญญา² จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เดิมเรียกว่า “ที่พักสงฆ์อาศรมสุญญา” โดยหลวงพ่อปัญญานันทภิกขุพร้อมลูกศิษย์ได้มาจัดกิจกรรมพานักศึกษาเข้าค่ายปฏิบัติธรรม อบรมจริยธรรมสามเณรและเยาวชน จนเป็นที่รู้จักของสาธุชนทั่วไป การปฏิบัตินั้น ยึดแนวทางของหลวงพ่พุททาส โดยใช้หลักอานาปานสติ มี 4 ฐาน คือ กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นหลักใหญ่ๆ ใช้คำบริกรรมยุบหนอ พองหนอ หลวงพ่จะเน้นที่สุญญา นิพพานไม่ต้องรอชาติหน้า ทำให้เราไม่ให้ทุกข์ การระลึกถึงคำสอนของพระวิปัสสนาจารย์ หลวงพ่พระอธิการคัมภีร์ญาณ อภิปัญญา จะเป็นการเตือนสติ มีพระรัตนตรัยเป็นเครื่องเตือนใจ ประกอบกับศรัทธา

วัดไชยธาราราม หรือวัดฉลอง จังหวัดภูเก็ต ภายในวัดมีวิหารและมณฑปทรงจตุรมุขที่สวยงาม เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางสมาธิเพชร ภายในของพระวิหารยังเป็นที่ประดิษฐานรูปจำลองของหลวงพ่อแช่ม หลวงพ่อช่วง และหลวงพ่อเกลื้อม พระเกจิอาจารย์ของภาคใต้

วิหารหรือมณฑปทรงจตุรมุข (มณฑปพ่ท่านสมเด็จเจ้า)

วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของหลวงพ่อแช่ม ปุชนียบุคคลเป็นสัญลักษณ์ที่อยู่ในคำขวัญของจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเปลี่ยนชื่อวัดฉลองเป็น “วัดไชยธาราราม” หลวงพ่อแช่ม วัดแห่งนี้ ท่านเป็นที่พึ่งของชาวบ้านในการรักษา

² สัมภาษณ์ พระอธิการคัมภีร์ญาณ อภิปัญญา, เจ้าอาวาส วัดป่าสุญญาตา, 21 มกราคม 2565.

พระพุทธสิหิงค์

วัดพระสิงห์วรมหาวิหารจังหวัดเชียงใหม่ พระธาตุหลวงประจำปีเกิดของผู้ที่เกิดปีมะโรง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมชื่อว่า วัดลีเชียงพระ ในรัชสมัยพระเจ้าแสนเมืองมาได้โปรดฯให้อัญเชิญ พระพุทธสิหิงค์จากเมืองเชียงรายลงมาประดิษฐาน ชาวบ้านจึงเรียกว่า วัดพระสิงห์

ภายในวัดมีพระพุทธสิหิงค์ พระพุทธรูปสำคัญคู่เมืองเชียงใหม่ ศิลปะล้านนาสร้างขึ้นราว พ.ศ. 700 ประดิษฐานอยู่ในวิหารลายคำ ภายในวิหารยังมีภาพจิตรกรรม ภาพเรื่องสังข์ทอง และชีวิตประจำวันงดงามเสมือนจริงอีกด้วย นอกจากนี้ยังมี อุโบสถสองสงฆ์ มีมุขสองด้าน ชุ่มประตูดกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นวิจิตรงดงาม ภายในมีมณฑปตั้งอยู่ตรงกลาง เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์จำลอง (พระพุทธรูปเชียงแสนในสมัยต้น) หอไตร ลายปูนปั้นประดับสวยงาม ชั้นบนเป็นอาคารไม้ทรงวิหารพื้นเมืองล้านนา เป็นแหล่งสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่า คู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ วัดแห่งนี้จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก ผู้มาเยือนจะได้สัมผัสกับความวิจิตรงดงาม รวบรวมว่ากำลังย้อนกลับไปสู่สภาพการณ์เมื่อ 700 ปีก่อน

วัดหนองแวง จังหวัดขอนแก่น มีพระมหาธาตุแก่นนคร องค์พระธาตุตั้งเด่นเป็นสง่ามองเห็นแต่ไกล เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทำให้ผู้มาเยือนสุขกายสบายใจเมื่อได้เห็นนักท่องเที่ยวสามารถเดินขึ้นไปชมพระธาตุได้ทั้ง 9 ชั้น อีกทั้งยังชมทัศนียภาพของเมืองขอนแก่นได้รอบทั้ง 4 ทิศ

พระมหาธาตุแก่นนคร

หากมาจังหวัดขอนแก่นแล้วไม่ได้มาไหว้พระมหาธาตุแก่นนคร แห่งวัดหนองแวง พระอารามหลวง เพื่อทำบุญขอพรก็เหมือนมาไม่ถึงวัดนี้เป็นเก่าแก่กว่า 200 ปี องค์พระธาตุ ตั้งเด่นเป็นสง่ามองเห็นแต่ไกล ถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทำให้ผู้มาเยือนสุขกายสบายใจเมื่อได้เห็นเดิมชื่อ วัดเหนือ หลวงปู่คุณ อดีตเจ้าอาวาส เป็นผู้ริเริ่มสร้างพระมหาธาตุแก่นนคร ซึ่งได้นำแนวคิดแบบของพระธาตุในภาคอีสานมารวมกันไว้ ความพิเศษพระมหาธาตุแก่นนคร หรือพระธาตุเก้าชั้นฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ 50 เมตร เรือนยอดทรงเจดีย์จำลองแบบจากพระธาตุขามแก่น องค์พระธาตุสูง 80 เมตรมีพระจุลธาตุ 4 องค์ตั้งอยู่ทั้ง 4 มุมและมีกำแพงแก้วพญานาค 7 เศียรล้อมรอบ เป็นศิลปะสมัยทวารวดี ผสมผสานศิลปะอินโดจีน ลักษณะแบบชาวอีสานปากแห โดยยอดสุดเป็นรูปทรงของพระธาตุพนม ถัดลงมาเป็นรูปทรงกลมของพระธาตุขามแก่น และถัดลงมาเป็นรูปทรงของพระธาตุวัดหนองแวง จนถึงฐานให้สามารถเดินขึ้นได้ถึง 9 ชั้น

ทุกชั้นจะมีความสวยงามและน่าสนใจแตกต่างกัน โดยชั้นบนสุดจะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ อย่างชั้นที่ 1 จะมีความน่าสนใจอยู่ตรงที่มีลักษณะเป็นหอประชุม มีพระประธานประดิษฐานอยู่ 4 องค์ ซึ่งรอบๆจะมีการตกแต่งลวดลายต่างๆ ทั้งเสา บานประตู และหน้าต่าง ทั้งการแกะสลักเป็นนิทานเรื่องจำปาสีตัน โดยเฉพาะที่บานประตูใหญ่ ที่จะแกะสลักเป็นรูปแบบ 3 มิติ โดยหลวงปู่คุณท่านต้องการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้เข้ามาศึกษาและเที่ยวชมความวิจิตรงดงาม

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี มีพระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกพระองค์ ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นประธานจัดสร้างวัด มีความตั้งใจให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรมและเทิดพระเกียรติบูรพมหากษัตริย์ไทย

พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี มีสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นประธานจัดสร้างวัด มีความตั้งใจให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรม และเทิดพระเกียรติบูรพมหากษัตริย์ไทย โดยมีอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีความสวยงามทรงคุณค่า อยู่คู่กับธรรมชาติ พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ สร้างถวายแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ชั้นล่างใช้สำหรับการบำเพ็ญกุศลในโอกาสต่างๆ มีพระพุทธรูป ภาปร.ปางประทานพร เป็นองค์พระประธาน ชั้นที่ 2 เป็นโถงสำหรับการประชุมสงฆ์ เป็นที่ปฏิบัติสมาธิภาวนา ชั้นที่ 3 เป็นที่ประดิษฐานพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

นอกจากนี้ยังมี มหามณฑปพระพุทธรูป ภา.ป.ร. สก. พระเจดีย์พุทธคยาจำลอง เป็นที่ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชั้นล่างมีนิทรรศการถาวร เรื่อง ‘พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร?’ พระวิหารพระพุทธรูปอริยมุตตรัย สัมมาสัมพุทธเจ้า พระปกเกล้าอริยเขต สร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าถวายแด่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ผู้พระราชทานประชาธิปไตยแก่ปวงชนชาวไทย ส่วนพระอุโบสถ สร้างขึ้นเพื่อถวายแด่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หอพระไตรปิฎก อยู่กลางน้ำโดดเด่นสวยงาม ปัจจุบันยังคงมีนักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชนเดินทางมากราบสักการะพระมหาเจดีย์พระบรมสารีริกธาตุ และชมพระพุทธรูปหุ่นไฟเบอร์กลาสพระอริยสงฆ์สำคัญที่ล้วนมีจริยาวัตรทั้งงดงามในอริยาการ ได้เรียนรู้โอวาทธรรมคำสอนของพระอริยสงฆ์ซึ่งบรรยายเป็น 3 ภาษา รวมถึงมีผู้ติดตามฟังเทศน์จากพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา และฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมกันเป็นจำนวนมาก

วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี มีองค์พระประธานปางมารวิชัยที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และมีรูปหล่อสมเด็จพระสังฆราช (แดงโม) สันนิษฐานว่า เป็นประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงชิ้นแรกของไทย

พระประธานในพระอุโบสถปางมารวิชัย

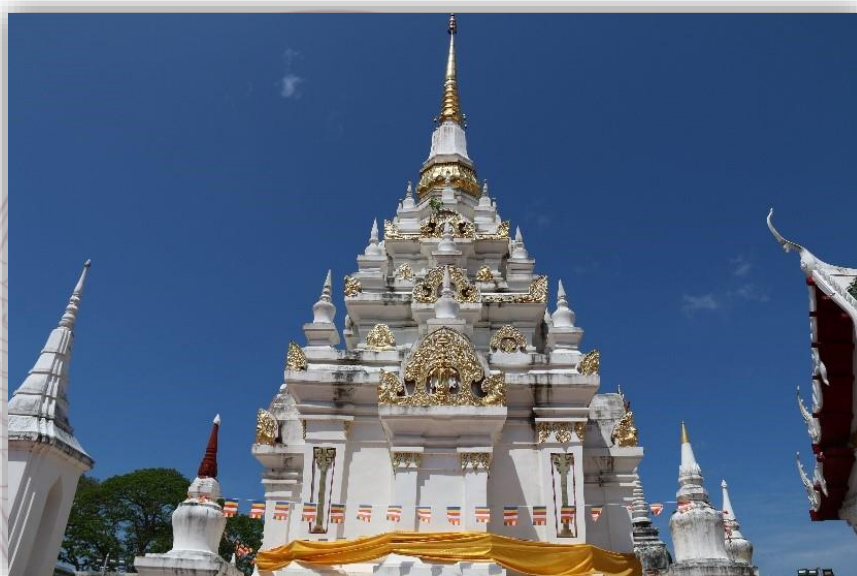
วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี เดิมชื่อว่า “วัดน้อยปักขีไต้” เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ประกาศให้วัดแห่งนี้ เป็นพระอารามหลวงตั้งแต่ พ.ศ. 2452 และเป็นแหล่งรวมความรู้ด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมด้วยฝีมือของช่างหลวง กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญ เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม กล่าวว่า สมเด็จพระสังฆราชแดงโมได้บูรณะวัดใหม่ งดงามทั้งในด้านศิลปะ ลายปูนปั้น เช่น ศาลาการเปรียญ

พระอุโบสถศิลปะอยุธยา ยกพื้นสูงเป็นฐาน 2 ชั้น มุมฐานยกให้สูงขึ้นแบบฐานทรงสำเภา หลังคาเป็นจตุรมุขล้อมรอบพระอุโบสถและหน้าบันทุกด้านประดับลายเครือเถา พระระเบียงคด ล้อมรอบเป็นสถาปัตยกรรมทรงไทยมีทั้งหมด 8 หลัง ภายในมีองค์พระประธานปางมารวิชัย ที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และมีรูปหล่อสมเด็จพระสังฆราช (แดงโม) สันนิษฐานว่า เป็นประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงชิ้นแรกของไทย ส่วนภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปะสมัยอยุธยา ผนังด้านข้างก่อทึบไม่มีช่องหน้าต่าง มีภาพเทพชุมนุมเรียงรายกัน 5 ชั้น จุดเด่นคือภาพยักษ์และอมมนุษย์ ด้านหน้ามีช่องประตู 3 บานมีภาพเขียนทวารบาล ที่อ่อนช้อยงดงาม

ศาลาการเปรียญ เป็นเรือนไม้สักทั้งหลัง หลังคาแบบมุขประเจ็ด บนศาลามีธรรมมาสน์ 2 หลัง ส่วนหอเก็บพระไตรปิฎก รองรับด้วยเสาไม้ 3 เสา จากแนวคิดที่ว่าพระไตรปิฎกประกอบด้วย 3

ปิฎกคือพระธรรมปิฎก พระไตรปิฎกและพระสุตตันตปิฎก เป็นสถาปัตยกรรมที่หาชมได้ยาก ผู้ที่ได้มาเยือนวัดใหญ่สุวรรณารามเสมือนได้ย้อนเวลาไปสู่อดีต ที่สำคัญคือเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ด้านศิลปกรรมชั้นสูงด้วยฝีมือช่างหลวง ที่ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้ให้กับคนรุ่นหลัง นับเป็นสมบัติที่ทรงคุณค่าของชาติ

วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพระบรมธาตุไชยาเป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัย รอบองค์พระธาตุมีเจดีย์เล็กๆ 4 ทิศ ล้อมรอบด้วยวิหารคด หากมองจากมุมสูงจะเห็นยอดพระวิหารหลวง ยอดพระบรมธาตุไชยา และยอดพระอุโบสถ ตรงเป็นแนวเดียวกัน

เจดีย์พระบรมธาตุไชยา

วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเรื่องราวสำคัญในประวัติศาสตร์มากมาย มีพระบรมธาตุเป็นที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาของชาวไชยาและคนไทย สถาปัตยกรรมมีแบบแผนชัดเจนคือเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส สำหรับเขตพุทธาวาสมีกำแพงล้อมรอบ 4 ด้าน องค์เจดีย์พระบรมธาตุไชยา ระเบียงพระเวียง พระอุโบสถ พระวิหารหลวง พลับพลา และพระพุทธรูปศิลาทรายแดง ส่วนเขตสังฆาวาสประกอบด้วยกุฏิพระสงฆ์ ศาลาการเปรียญ หอสมุด หอฉันท์ เป็นต้น และยังมีโรงเรียนชั้นประถม รวมทั้งมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยาด้วย

สิ่งสำคัญภายในวัดคือ เจดีย์พระบรมธาตุไชยา เป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัย สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 13-14 รอบองค์พระธาตุมีเจดีย์เล็กๆ 4 ทิศ ล้อมรอบด้วยวิหารคด ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ปางต่างๆโดยรอบ ส่วนพระวิหารหลวงอยู่ทางทิศตะวันออก ภายในมีพระพุทธรูปน้อยใหญ่หลายองค์ ถัดไปเป็น พระอุโบสถอยู่ทางทิศตะวันตกของพระบรมธาตุไชยา หากมองจากมุม

สูงจะเห็นยอดพระวิหารหลวง ยอดพระบรมธาตุไชยา และยอดพระอุโบสถ ตรงเป็นแนวเดียวกัน สร้างตามความเชื่อ เปรียบดั่งยอดฉัตรพระบรมธาตุไชยา คือจุดสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาเป็น ที่สักการะสูงสุด แต่ละชั้นจะตีความหมายเป็นมรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1 การบูชาเป็นมงคลสูงสุด พระพุทธรูปสามพี่น้องปางมารวิชัยทำด้วยศิลาทรายแดงสร้างในสมัยอยุธยาฝีมือสกุลช่างไชยา ส่วนพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยาแหล่งรวบรวมเรื่องราวประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี

วัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา สร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย ภายในพระอุโบสถมีภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างหลวงทั้ง 4 ด้าน มีความสมบูรณ์ที่สุด แบ่งเป็นชั้นๆ ชั้นบนเป็นคนธรรม์ เทพชุมนุม พุทธประวัติ ชั้นล่างเป็นทศชาติชาดก

ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถ

วัดมณีมาวาส วรวิหาร จังหวัดสงขลา หรือ วัดกลาง สร้างในสมัยอยุธยาตอนปลายเดิมชื่อวัดยายศรีจันทร์ต่อมาปีพ.ศ.2431 พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส เสด็จเมืองสงขลาได้โปรดให้เปลี่ยนชื่อวัดกลางเป็นภาษาบาลีว่า วัดมณีมาวาส เป็นวัดที่ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลาใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยเจ้าเมืองสงขลาทุกพระองค์ได้บูรณะปฏิสังขรณ์ จนเป็นวัดที่สวยงาม วัดแห่งนี้พระมหากษัตริย์เกือบทุกพระองค์ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องในประวัติศาสตร์ และเป็นสถานที่เรียนแห่งแรกของโรงเรียนประจำจังหวัดคือ โรงเรียนมหาวชิราวุธ รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จมาหลายครั้งและ รัชกาลที่ 6 โปรดให้ยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร สิ่งสำคัญเช่น โบราณสถาน พระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาฤๅษีตัดตน เจดีย์ ประตුවัด การจัดสัดส่วนของวัดสวยงามเป็นที่ดึงดูดใจ ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลก มีความเป็นพหุวัฒนธรรมทั้งพุทธ อิสลาม จีน อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญหลายศาสตร์ให้ความเห็นว่า จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถมีความสมบูรณ์ที่สุด ด้วย

ศิลปะหลายอย่าง ภาพชาดก มหาเวสสันดรชาดกครบทั้ง 13 กัณฑ์ ภาพเทวดา พระราหู แต่ละบานจะมีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของไทยชาวสงขลา มีมโนราห์ ชาวฝรั่ง ชาวจีนสมัยราชวงศ์ชิง มุสลิมและสถาปัตยกรรมอื่นๆ เรียกว่ามีครบทุกสาขา ภายในพระอุโบสถแห่งนี้ จึงเป็นทั้งแหล่งศึกษาหาความรู้ที่ทรงคุณค่า และได้รับความสนใจจากศิลปะที่สวยงามอีกด้วย

(3) เส้นทางท่องเที่ยววัดสายประเพณีวัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ

วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จังหวัดนครราชสีมา มีพระพุทธรูปปางประทานพรองค์ใหญ่ตั้งอยู่บนเนินเขาสูง เป็นมงคลสำหรับผู้ที่ยศจรก่อนผ่านประตูสู่ภาคอีสาน เป็นเครื่องเตือนสติไม่ให้ประมาทในการเดินทาง

พระพุทธรูปปางสมาธิ (หลวงพ่อบุญ)

วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม หรือ วัดหลวงพ่อบุญ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาสร้างขึ้นเมื่อปี 2514 ณ ที่แห่งนี้ ในอดีตพระสุทธิดิเรกธรรมรังสีคัมภีร์เมธาจารย์ หรือท่านพ่อลี ธุดงค์มาบริเวณนี้ ได้นั่งสมาธิเข้ากรรมฐาน เกิดนิมิตเห็นเทวดาจำนวนมากสถิตอยู่บริเวณเทือกเขา จึงดำริที่จะสร้างวัดขึ้น ณ เชิงเขาเสียดอ้า ไปพร้อมๆ กับการสร้างพระพุทธรูปไว้บนเนินเขา แต่ท่านมรณภาพไปก่อน จึงยังไม่ได้สร้างพระพุทธรูป ต่อมาบรรดาสาธุศิษย์ จึงได้ร่วมกันสร้างพระพุทธรูปหล่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กหน้าตักกว้าง 27 เมตรมีน้ำหนัก 3000 ตัน ชาวบ้านเรียกกันว่า หลวงพ่อบุญ เป็นพระพุทธรูปปางประทานพรที่ใหญ่ที่สุดในโลก ผู้คนที่สัญจรผ่านเส้นทางถนนหลวง ซึ่งเป็นประตูสู่ภาคอีสาน สามารถมองเห็นพระพุทธรูปมาแต่ไกล เป็นเครื่องเตือนสติ เตือนใจในการเดินทางว่า “อย่าประมาท” นักท่องเที่ยวที่มาวัดแห่งนี้ สามารถเดินขึ้นไปนมัสการหลวงพ่อบุญ และชื่นชมทัศนียภาพบนฐานพระพุทธรูป มองเห็นวิวเมืองปากช่องแวดล้อมด้วยธรรมชาติ ที่มีความรื่นรมย์ สวยงามมาก

ทางขึ้นไปยังพระพุทธรูปทั้งด้านซ้ายและด้านขวา สร้างโค้งเว้าประกบกันเป็นรูปใบโพธิ์ ขึ้นไปบรรจบกันที่องค์พระ โดยมีบันไดรวมกันทั้งสิ้น 1,250 ขั้น หมายถึง จำนวนพระอรหันต์สาวก

วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี เป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาท สิ่งศักดิ์สิทธิ์ล้ำค่าจากความศรัทธาของพุทธบริษัทและพระเจ้าแผ่นดินในสมัยอยุธยา มีความวิจิตรงดงามด้วยพระมหามณฑปที่สร้างครอบงอมครอยพระพุทธรบาท ด้วยฝีมือช่างทางศิลปกรรม หลายสมัยรวมเข้าไว้อย่างลงตัว

รอยพระพุทธรบาท วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร

วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรีนับเป็น 1 ใน 5 แห่งของโลก³ ที่มีปูชนียสถานสำคัญหลายแห่ง โดยเฉพาะเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาท สิ่งศักดิ์สิทธิ์ล้ำค่า จากความศรัทธาของพุทธบริษัทและพระเจ้าแผ่นดินในสมัยอยุธยาสร้างขึ้นเมื่อปี 2167 ที่มีความวิจิตรงดงามด้วย พระมหามณฑปที่สร้างครอบงอมครอยพระพุทธรบาท ได้รับการบูรณะปรับปรุงแต่ยังทรงศิลปะเดิมไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ ด้วยฝีมือช่างทางศิลปกรรม แต่ละสมัยรวมเข้าไว้ อย่างเช่น ประตูเสด็จ ทางเขตพุทธาวาสที่พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาทุกพระองค์เสด็จมานมัสการรอยพระพุทธรบาท เสด็จมาทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน ได้มีการแห่ทางประตูเสด็จนี้ พระวิหารคลังล่าง หรือ "วิหารจีน" เป็นที่ออกธู เตียบ, ธง สร้างในปี 2470 พระบรมราชานุสรณ์ พระเจ้าทรงธรรม ตึกตารูปยักษ์สองตนเรียกกันว่า กุมภัณฑ์ เฝ้าวัด จะมองเห็นการแต่งกายของศิลปะโขลงละครตามยุคสมัยดั้งเดิมในอดีต เรียกประตูนี้ว่าประตูยักษ์ ส่วนพระอุโบสถ ตั้งอยู่บริเวณไหล่เขาใกล้กับองค์พระมหามณฑป

³ สัมภาษณ์ พระครูศรีวรกิจจารักษ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร, 22 ธันวาคม 2565.

มีรูปทรงสวยงามกระทัดรัด หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี มีข้อฟ้าใบระกา ทางหงส์ ประดับกระจกสีทอง ศาลาเปลื้องเครื่อง สมัยอยุธยา พระเจ้าแผ่นดินจะทรงเปลื้องเครื่องและเปลี่ยนเครื่องฉลองพระองค์ใหม่ก่อนเสด็จขึ้นนมัสการรอยพระพุทธรูปในสมัยโบราณ พระวิหารหลวง หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งพระพุทธรูป บรรจุโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ มีพระภูษาของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงเจริญพระราชศรัทธา บริจาคถวายเป็นพุทธรูปฯ ก็ได้รวบรวมบรรจุไว้ในตู้เรียงรายเป็นหมวดหมู่ ปัจจุบันยังคงมีกิจกรรมพิเศษ งานกราบสักการะรอยพระพุทธรูปฯ ซึ่งตรงกับเทศกาลวันตรุษจีน รวมทั้งทำบุญตักบาตร ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประเพณีตักบาตรดอกเข้าพรรษา ณ สถานที่นี้อย่างพร้อมมูลทั้งยังมีสิ่งแวดล้อมที่งดงามตามธรรมชาติ เช่นภูเขา แมกไม้ เมื่อได้มากราบสักการะ สร้างบุญ ได้สร้างทาน บารมี มีความสุขความสบายใจ ยิ่งศรัทธาให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี สุดเขตแดนประจิม (ตะวันตก) ที่มีอัตลักษณ์ความเป็นอยู่ที่น่าหลงใหล ในหลากหลายพหุวัฒนธรรม ทั้งชาวไทย มอญ พม่า และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีศูนย์รวมจิตใจคือหลักคำสอนของหลวงพ่อดุตตะมะ แห่งวัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้พื้นที่กว้างใหญ่ของเขื่อนเขาแหลม มีวัดได้นำ (วัดวังแก้วเวการาม เก้า) ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็น UNSEEN ของประเทศ

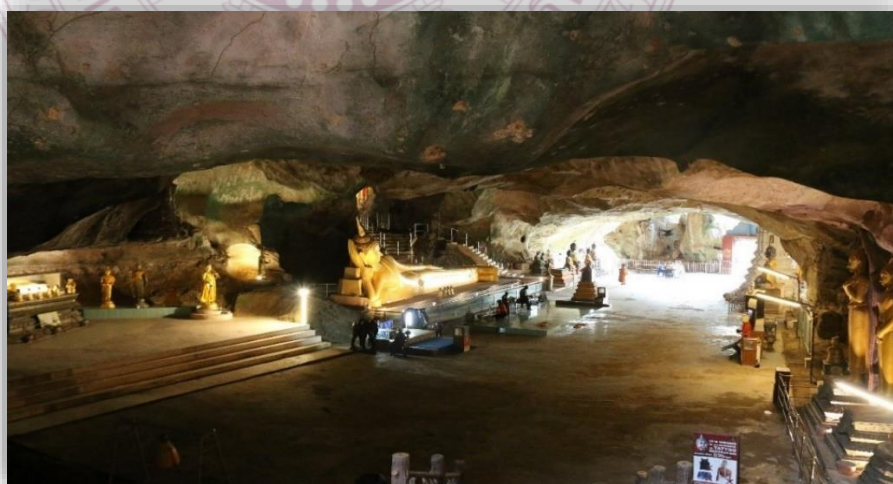
ศาลาประดิษฐานสังขารหลวงพ่อดุตตะมะ

วัดวังแก้วเวการามหรือวัดท่าเสด็จ จังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้พื้นที่กว้างใหญ่ของเขื่อนเขาแหลม เป็นที่ตั้งของวัดวังแก้วเวการาม (เก้า) หรือ วัดหลวงพ่อดุตตะมะ ในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ใกล้กับชายแดนไทย-พม่า วัดแห่งนี้สร้างโดยพระราชอุทุมมมงคล (หลวงพ่อดุตตะมะ) พระเกจิอาจารย์ชื่อดังเชื้อสายมอญ ได้ร่วมกับชาวกะเหรี่ยง ชาวมอญ รวมทั้งคนไทยที่อาศัยอยู่ใน

พื้นที่ช่วยกันสร้างขึ้น เริ่มแรกวัดนี้มีเพียงกุฏิ ศาลา และสำนักสงฆ์เท่านั้น ตั้งอยู่บนเนินสูงเรียกว่า สามประสบ ซึ่งเป็นจุดที่มีแม่น้ำ 3 สาย คือ แม่น้ำของกาเลีย แม่น้ำปีคลี แม่น้ำรันตี ไหลมาบรรจบกัน ต่อมาได้มีการก่อสร้างเขื่อนเขาแหลมหรือเขื่อนวชิราลงกรณ์ชาวบ้านจึงย้ายมาอยู่บนเนินเขาในปัจจุบัน ส่วนวัดเดิมก็ได้จมอยู่ใต้น้ำ ในช่วงที่น้ำน้อยจะแลเห็นบริเวณวัด อาทิ หอระฆัง พระอุโบสถ หลังเก่าที่จมอยู่ใต้น้ำ รู้จักในชื่อว่า วัดใต้น้ำ สังขละบุรี ปัจจุบันวัดวังแก้วเวการาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นศิลปะกึ่งมอญ-ไทย มีการจำลองเจดีย์พุทธคยา มีวิหารพระพุทธรูปหินอ่อนที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อน ปางมารวิชัยหนัก 9 ตัน หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า“หลวงพ่อกว” หรือ “หลวงพ่อยกกว” นอกจากนี้ยังมีพระอุโบสถที่มีคูน้ำรอบ

วัดวังแก้วเวการาม นับได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย มอญ พม่า หรือแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยยึดหลักคำสอนของหลวงพ่อดุตตะมะ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แม้หลวงพ่อดุตตะมะได้ละสังขารไปนานแล้ว แต่ศิษย์ยานุศิษย์ยังเก็บรักษาสร้อยสังขารของท่านไว้ในปราสาทมอญ เพื่อนักท่องเที่ยวและประชาชนจากทุกสารทิศ ได้มากราบสักการบูชาด้วยความศรัทธาอย่างไม่ขาดสาย

วัดถ้ำสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา วัดโบราณที่มีความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปโบราณ และพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ ส่วนด้านในมีหินงอกหินย้อย เมื่อสะท้อนกับแสงไฟแล้วดูสวยงามตา

บริเวณห้องโถงชั้นล่าง ถ้ำใหญ่ หรือ ถ้ำพระ

วัดสุวรรณคูหาหรือ วัดถ้ำสุวรรณคูหา เป็นวัดโบราณที่สำคัญของอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้ความสนใจ เข้าไปชมความมหัศจรรย์จาก

ธรรมชาตินี้ บริเวณที่ตั้งของวัดนี้เป็นภูเขา มีจุดเด่นคือ ถ้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็กจำนวนมาก เป็นโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นธรรมชาติ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปโบราณปางต่างๆโดยเฉพาะพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ มีรูปปั้น พ่อท่านเจ้าถ้ำ พ่อท่านเจ้าเงาะ ทั้งยังมีพระปรมาภิไธยของพระเจ้าแผ่นดินหลายพระองค์จารึกไว้ที่ผนังถ้ำ ส่วนบริเวณด้านในมีหินงอกหินย้อย ในถ้ำมืดเมื่อสะท้อนกับแสงไฟแล้วดูสวยงามตา บริเวณห้องโถงชั้นล่าง ตรงประตูทางเข้าถ้ำ มีศิลาจารึกบนแผ่นหินรูปใบเสมาของเจ้าเมืองตะกั่วทุ่ง ที่ปรารภนาโพธิญาณ ชาวบ้านเกิดศรัทธาจึงสร้างเสนาสนะจนเป็นวัด บริเวณถ้ำแห่งนี้ มีการบูรณะครั้งใหญ่และสร้างพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่จากนั้น มีการสมโภชครั้งแรกนับเป็นประเพณีที่สืบทอดเนื่องกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน

วัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่ แวดล้อมด้วยด้วยสวนป่าและต้นไม้ใหญ่ มีถ้ำเล็กถ้ำน้อยอีกมากมายบนยอดเขามีพระธาตุเจดีย์ยอดเขาแก้ว และพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 600 เมตร สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองกระบี่ได้รอบทิศ ในเวลาเช้าจะได้ชมทะเลหมอกที่สวยงาม

พระธาตุเจดีย์ยอดเขาแก้วและพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ตั้งอยู่บนยอดเขาแก้ว

ที่หุบเขาศรีวังศ์ จังหวัดกระบี่ ที่นี่คือสำนักสงฆ์ที่เกิดขึ้นในนิมิตของหลวงพ่ोजำเนียร ประธานสงฆ์ ที่มีผู้เลื่อมใสศรัทธามาช้านาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและการอนุรักษ์ธรรมชาติและเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม สวดมนต์ ภาวนาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตเคยมีเสือโคร่งจำนวนมากและยังมีปรากฏหินธรรมชาติเป็นรูปร่างอุ้งเท้าเสือ เนื่องจากอยู่ในบริเวณป่า เขาและถ้ำ ด้วยความโดดเด่นของวัดถ้ำเสือและชื่อเสียงของ "หลวงพ่ोजำเนียร" วัดแห่งนี้จึงเป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดกระบี่และจังหวัดใกล้เคียงและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติรวมทั้งชาวต่างประเทศ

ภายใน "วัดถ้ำเสือ" มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อย่างเช่น พระธาตุเจดีย์ยอดเขาแก้ว และพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ตั้งอยู่บนยอดเขาแก้ว มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล ประมาณ 600 เมตร มีบันไดขึ้น 1,237 ขั้น บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองกระบี่ได้รอบทิศ ในเวลาเช้าจะได้ชมทะเลหมอกอีกด้วย พระธาตุเจดีย์ระฆังใหญ่ กำลังอยู่ในช่วงดำเนินการก่อสร้าง โดยตั้งใจจะให้ป็นระฆังใบใหญ่ที่สุดในโลก ส่วนบริเวณที่เคยเป็นถ้ำเสือหลายๆบริเวณนี้จะเป็นห้องโถงใหญ่ สำหรับให้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บุรพจารย์ โดยนักท่องเที่ยวบางท่าน ได้ติดตามพระอาจารย์เพื่อมากราบหลวงพ่ोजำเนียร เพราะได้ยืมกิตติศัพท์ในด้านวิปัสสนากรรมฐาน อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ รวมถึงได้รับพลังแห่งความเมตตาจากหลวงพ่อก่ได้สร้างวัดถ่มจนกลจนเป็นที่ยึดักของผู้นิยมพระเครื่องจำนวนมาก

สำหรับเส้นทางปฏิบัติธรรม แบ่งเป็น 3 สาย มีรายละเอียดดังนี้

(1) เส้นทางปฏิบัติธรรมแบบอานาปานสติ

การปฏิบัติธรรมแบบอานาปานสติโดยใช้ลมหายใจเข้า-ออก เป็นเครื่องกำหนดให้อยู่กับปัจจุบันในขณะที่กำลังปฏิบัติธรรมไม่ว่าจะยืน เดิน นอน นั่ง เพื่อทำอารมณ์ให้เป็นหนึ่งเดียว ขอแนะนำสถานที่ที่ผู้ปฏิบัติธรรมนิยมเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง

วัดอรุณญวิเวก จังหวัดเชียงใหม่ ปฏิบัติตามแนวทางหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และเป็นศูนย์ฝึกอบรมสถาบันพลังจิตตานุภาพของหลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร มุ่งเน้นดูลมหายใจเข้า-ออกเพื่อให้จิตสงบหรือตามจริตของผู้ปฏิบัติตาม

พิพิธภัณฑ์ หลวงปู่เปลี่ยน ปัญญาปทีโป

วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นสำนักสงฆ์เก่าแก่⁴ ตั้งขึ้นจากบุคคลผู้มีความมีเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรมตามแนวทาง หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และเป็นศูนย์ฝึกอบรมสถาบันพลังจิตตานุภาพ ของหลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร เคยมีพระกัมมัฏฐานที่สำคัญๆ มาจำพรรษาที่นี่ อาทิ หลวงปู่ขาว อนาลโย /หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี /หลวงปู่ชอบ ฐานสโม / หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม/ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น

วัดอรัญญวิเวก เป็นสถานที่สัปปายะ เหมาะแก่การฝึกสมาธิ ตามแนวทางของครูบาอาจารย์ ทางวัดได้เปิดเป็นศูนย์เรียนสมาธิของสถาบันจิตตานุภาพ โดยมีคำบริการ “พุทโธ” เป็นพุทธานุสสติ คู่มือหายใจเข้า-ออก หรือตามจิตของผู้ปฏิบัติ ตามกรรมฐาน 40 กอง เพื่อให้จิตสงบ อีกทั้งยังมีโบราณสถานให้ได้เรียนรู้ อาทิ พระอุโบสถ /อนุสาวรีย์หลวงปู่มั่น /พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่เปลี่ยน ปัญญาปทีโป และแผ่นศิลาจารึกที่หลวงปู่เปลี่ยน เป็นผู้ลงมือปั้นด้วยตัวเอง วัดแห่งนี้เปิดให้พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจได้มาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อให้จิตใจสงบเย็น ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ จึงนับได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป

วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา การปฏิบัติธรรมเน้นที่การดูจิต ให้จิตอยู่อารมณ์เดียว เมื่อมีสิ่งใดมากระทบต้องมีสติ กำหนดรู้ และปล่อยวาง

บูรพาจารย์เจดีย์

⁴ วัดอรัญญวิเวก, ประวัติวัดอรัญญวิเวก (บ้านปาง), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://wataranyawiwakechiangmai.com/> [3 มกราคม 2565].

วัดป่าสาละวัน เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งในปี 2474 โดยพระญาณวิเศษฐสมิทธิวีราจารย์ ศิษย์รุ่นแรกของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เมื่อครั้งที่ท่านธุดงค์มาปักกลดมีโยมนิมนต์ให้อยู่และขอให้สร้างวัด ท่านจึงได้ดำริที่จะสร้างวัดแห่งนี้ เป็นสถานที่ที่มีความสัปปายะเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ต่อมาในปี 2513 หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย เจ้าอาวาสในขณะนั้น ให้ความสำคัญกับการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ตามหลักมหาสติปัฏฐาน 4 ใช้คำบริการม “พุทโธ” เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ ให้จิตอยู่ในอารมณ์เดียวตามจริตของแต่ละคน มีพุทธศาสนิกชนเดินทางมาฝึกวิปัสสนากรรมฐานกับท่านอย่างล้นหลาม แม้ท่านจะละสังขารไปแล้ว แต่ด้วยความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกัน ก่อสร้างบูรพาจารย์เจดีย์ อนุสรณ์สถานแห่งพระกัมมัฏฐานส่วนยอดเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และอัฐิธาตุของหลวงพ่อพุทธ ฐานิโย เป็นสถานที่กราบสักการบูชาและระลึกถึงข้อวัตรปฏิบัติธรรมอันเป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติสืบไป

วัดพระพุทธแสงธรรม จังหวัดสระบุรี ปฏิบัติตามแนวอานาปานสติ ผู้มาปฏิบัติใหม่ ฝึกดูแลลมหายใจเป็นหลัก มีสติเป็นตัวระลึกลับสอนให้เห็นให้รู้ ว่า นรภูมิ สวรรค์มี พระนิพพานมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วัดพุทธแสงธรรม จังหวัดสระบุรี มีสถานที่สัปปายะกว่า 300 ไร่ สำหรับปฏิบัติธรรมกรรมฐาน เกิดขึ้นจากแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชนโดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตั้งเด่นเป็นสง่าครอบงำพระปางปฐมเทศนา หรือ สมเด็จพระพุทธแสงธรรม ตัวแทนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความสูง 40 เมตรเป็นการนำเอาสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา คือ บาตรพระมาใช้เป็น

สถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นจุดเด่นของวัดพุทธแสงธรรม แฝงธรรมะที่ว่า “อัมแล้วกับการเกิดทั้งหลาย ทุกการเกิดนั้นเป็นทุกข์”

วัดมาบจันทร์ จังหวัดระยอง ปฏิบัติตามแนวทางหลวงปู่ชา สุภัทโท เน้นให้มีสติ สัมปชัญญะ สอนปฏิบัติธรรมผ่านระบบออนไลน์ภาคภาษาไทย และยังมีภาคอังกฤษไปยังต่างประเทศ

พระอุโบสถ

หากผู้ที่ต้องการความสงบใจสถานที่ สัปปายะ ควรค่าแก่การปฏิบัติธรรมแบบอานาปาน สติ สายหลวงปู่ชา สุภัทโท ที่เน้นให้มีสติ สัมปชัญญะ ศีกษาศีล ธุดงค์วัตร รุกขมูล บางรูปปฏิบัติเนสัช ชิก ภาวนาทั้งคืนโดยเฉพาะวันพระ สำหรับฆราวาส ให้ท่องพุทโธและสวดอิติปิโส เพื่อให้จิตหยุดคิด มี สติระหว่างวันให้มากจะนั่งสมาธิได้ดีขึ้นต้องมาที่วัดมาบจันทร์ เขายายดา ตำบลแกลง จังหวัดระยอง ที่มีทัศนียภาพ ธรรมชาติที่สวยงาม โดยวัดมาบจันทร์เป็นสาขาวัดหนองป่าพงที่ 73 เดิมชื่อว่าสำนัก สงฆ์สุภัททะบรรพต มีความหมายว่า ภูเขาแห่งความเจริญรุ่งเรือง พระอุโบสถ์ ตั้งเด่นเป็นสง่าบนภูเขา สูง เป็นสถาปัตยกรรมทรงไทยประยุกต์สองชั้น หลวงพ่ออนันต์ อภิญโญ เจ้าอาวาสวัดมาบจันทร์ เล่า ว่า ในการสร้างพระอุโบสถ์ เกิดมีเหตุการณ์อะไรหลายอย่าง เช่น ระหว่างหาว่าจะสร้างตรงบริเวณ ไหน ก็นิมิตเห็นหลวงปู่ชา มาชี้จุด บริเวณที่จะให้สร้าง ตรงนี้จะเด่นและสามารถรับลมได้ ๔ ทิศ อีก คินต่อมามีเทวดาเป็นคนจีน เรียกว่าเตี้ย ใส่ชุดขาว มือแดง มีหนวดเครา ดึงหนวดมาไว้ ๑ เส้น เพื่อ แทน สัญลักษณ์พระอุโบสถ์คล้ายเส้นหนวด ปัจจุบันมีผู้ศรัทธาและนักท่องเที่ยวทั้งหลายมาทำบุญและ ปฏิบัติธรรมกันเป็นจำนวนมาก แม้จะ หลวงปู่ชา สุภัทโท จะละสังขารไปแล้ว แต่ทว่าคำสั่งสอน ของท่านยังคงอยู่ในใจของลูกศิษย์ตลอดกาล

วัดป่าสุญญตา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แนวทางของหลวงพ่อพุทธทาส โดยใช้หลักอานาปานสติ 4 เน้นที่สุญญตา นิพพานไม่ต้องรอชาติหน้า ทำให้เราไม่ให้ทุกข์

วัดป่าสุญญตา

วัดป่าสุญญตาเป็นวัดที่มีความสัปปายะ บรรยากาศร่มรื่น ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถเข้ามาปฏิบัติได้ตลอดเวลา หรือตามโครงการที่ทางวัดจัดขึ้นตามโอกาสต่างๆ ภายในวัดมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างเช่น ป้ายชื่อวัด มีสัญลักษณ์ เส้า 5 เส้า เป็นปริศนาธรรม เป็นเอกลักษณ์ของสวนโมกข์ ศาลาเรือเป็นศาลาปฏิบัติธรรมหลังแรก ใช้ทรายทะเลถมด้านบนปูทับด้วยเสื่อน้ำมัน พระพุทธเมตตา พระประธานในอุโบสถ มีต้นแบบมาจากพระพุทธรูปในวัด พระมหาโพธิ์ ใกล้กับต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ประเทศอินเดีย นอกจากนี้ยังมีศาลาบดินทร์เดชา ภาพปริศนาธรรม เส้าโศก ส่วนลานหินโค้ง เป็นลานธรรมศึกษา หลังจากปฏิบัติแล้ว ทำให้ใจเย็นลง ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ อยู่กับปัจจุบัน เปรียบได้กับศีล สมาธิ ปัญญา

วัดนิโรธรังสี จังหวัดพังงา ปฏิบัติตามแนวอานาปานสติ ตามแนวทางหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เน้น “ทำจิตให้นิ่ง อย่าวิ่งไปตามอารมณ์” อารมณ์สำคัญ และอย่าปรุงแต่งไปตามอารมณ์

ภาพมุมสูง

วัดนิโรธรังสี (วัดควน) จังหวัดพังงาเป็นวัดที่มีป่าไม้ อยู่ท่ามกลางชุมชนหรือตลาดแต่ว่าบรรยากาศเหมือนในป่าเย็นสบาย สร้างขึ้นเมื่อราวปี พ.ศ. 2490 เป็นวัดปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่สมัยหลวงพ่อวิชาญ ท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ได้รักษาข้อวัตรปฏิบัติตามครูบาอาจารย์ไว้เหมือนปกติ ใช้คำบริการ “พุทโธ” วัตรปฏิบัติแบบสายพระป่า ฉ้นมือเดียว ส่วนการปฏิบัติสำหรับฆราวาส สอนให้รู้จักศีล 5 ให้เข้าใจชัด โยมไม่ค่อยรับศีลเพราะกลัว เพราะไม่เข้าใจเรื่องศีล “ศีลคือชีวิต ชีวิตคือศีล” ต้องรักษา วัดนิโรธรังสี พระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ หลวงพ่อสะอื้นเจ้าอาวาสเต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตาและมีความรอบรู้เรื่องพืชพรรณไม้ สถานที่เงียบสงบและร่มรื่นต้นไม้ใหญ่ปกคลุมทั้งวัด วัดนิโรธรังสี และศาลาปฏิบัติธรรม อยู่ในอาคารเดียวกันและหลวงพ่อสอนว่า “ทำจิตให้นิ่งอย่าวิ่งไปตามอารมณ์” อารมณ์สำคัญ อย่าปรุงแต่งไปตามอารมณ์⁵ ชันบน เป็นที่ทำสังฆกรรมที่สำคัญ เช่น อุปสมบท ปาฏิโมกข์ ชันล่างเป็นหอฉัน ทำบุญ ในโอกาสต่างๆ พระประธานศาลาปฏิบัติธรรมรูปปั้น หลวงปู่วิชาญ ชันติญาณัน ตันเทพทาโรพันธ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดพังงา

วัดปากกันตพงษ์ จังหวัดสงขลา เป็นสาขาที่ 108 ของวัดหนองป่าพง ปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามแนวพระป่าสายหลวงพ่อชา สุภัทโท และเปิดเป็นโครงการเข้าค่ายพุทธบุตร

⁵ สัมภาษณ์ นางสาวอุษา อันติมานนท์ ข้าราชการครูชำนาญฯ ชาวท้ายเหมือง, 6 กุมภาพันธ์ 2565.

จัดอบรมให้กับผู้สนใจปฏิบัติธรรม

วัดปากันตพงษ์ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลาแห่งนี้ ได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นวัด ชื่อว่า “วัดปากันตพงษ์” เมื่อปี 2544 เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมสาขาที่ 108 ของวัดป่าหนองป่าพง ตามแนวทาง หลวงปู่ชา สุภัทโท แนวพุทโธ/อานาปานสติ มีบรรยากาศร่มรื่น เต็มไปด้วยต้นไม้สลัดกับตัวอาคาร มี พันธุ์ไม้โอปอล้อมทั่วบริเวณ ความร่มรื่นของพันธุ์ไม้นานาชนิด ทำให้บริเวณวัดมีสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติที่สวยงาม อากาศเย็นสบาย มีความสัปปายะ จึงเหมาะสำหรับการปฏิบัติธรรมอย่างมาก วัด ปากันตพงษ์ จัดโครงการค่ายพุทธบุตร โดยมีผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมี โครงการครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรม โครงการปฏิบัติธรรมประจำปีในวันสำคัญทางศาสนา โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการบวชพระภิกษุในพรรษาและนอกพรรษา ภายในวัด นอกจากจะมีกุฏิสงฆ์ พระอุโบสถ และศาลาไหว้พระสำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีศาลาปฏิบัติธรรม อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ทำให้จิตใจสงบเย็นและไม่รบกวน จึงปฏิบัติธรรมได้อย่าง เต็มที่

วัดธารน้ำไหล หรือสวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี หมายถึง สวนป่าอันเป็น กำลังแห่งความหลุดพ้นทุกข์ เข้าถึงจิตใจหรือจิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติตามแนวอานาปานสติ ของหลวงปู่พุทธทาส

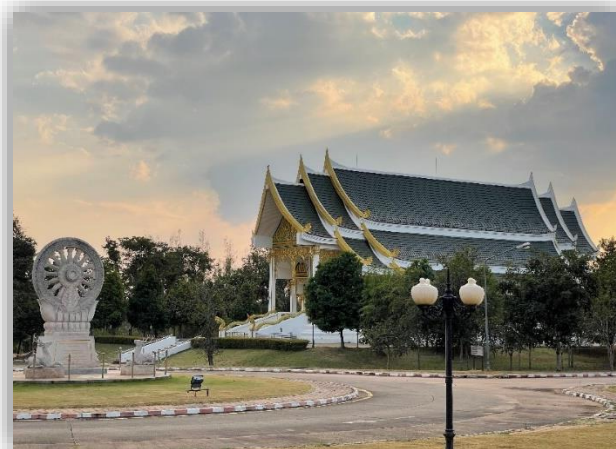
พระอุโบสถกลางแจ้ง

วัดธารน้ำไหลหรือ (สวนโมกขพลาราม) หมายถึง สวนป่าอันเป็นกำลังแห่งความหลุดพ้นทุกข์ เข้าถึงจิตใจหรือจิตวิญญาณของ ผู้ปฏิบัติด้วยหลักอานาปานสติภาวนา ตามแบบหลวงพ่อกุศปทุส สร้างขึ้นในปี 2475บนพื้นที่กว่า 60 ไร่ไม่มีความเป็นสัปปายะ โดยพระธรรมโกศาจารย์ หรือที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันในนาม ท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งเกิดความต้องการหาที่สงบสำหรับศึกษาและปฏิบัติธรรม มีศาลาฝึกสมาธิเป็นพื้นทราย ใช้กระสอบป่านรองนั่ง เป็นการฝึก “เป็นอยู่อย่างต่ำ กระทำอย่างสูง” มุ่ง “สงบเย็นและเป็นประโยชน์” มีการสอนฝึกสมาธิทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่นี่ยังมีโรงมหรสพทางวิญญาณหรือโรงหนังสวนโมกข์ สร้างในปี พ.ศ. 2505 เพื่อให้ผู้สนใจเข้าใจธรรมะได้ง่ายและไม่น่าเบื่อ สวนโมกขพลาราม นับเป็นแหล่งเรียนรู้ทางแก่นพุทธศาสนาผ่านผลงานการศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติ ของท่านพุทธทาส โดยการฝึกทุกอริยาบถผ่านกิจกรรมการดำเนินชีวิต ทั้งด้าน ศิลปสมาธิ และปัญญา ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีชีวิตที่สุขสงบเย็น

(2) เส้นทางปฏิบัติธรรมแบบสติปัฏฐาน

การปฏิบัติธรรมแบบสติปัฏฐาน เป็นการกำหนดรู้ในอริยาบถทั้งหมดตามความเป็นจริงอย่างมีสติรู้ตัวอยู่เสมอ เราได้รวบรวมสถานที่ปฏิบัติธรรมที่อยู่ในจังหวัดเมืองหลักมาแนะนำ

ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น ปฏิบัติตามแนวทางหลวงพ่อกุศปทุส ฐิตธัมโม เน้นมีสติ สมาธิให้มาก จนเกิดความรู้คือปัญญา เข้าใจความเป็นจริง ธรรมชาติของสังขารร่างกาย เห็นความคิดของตัวเอง รู้ทุกข์เห็นทุกข์แล้วปล่อยวางอย่างมีสติ

พระอุโบสถ

สถานที่สำหรับการฝึกปฏิบัติธรรม มาตรฐานด้วยทางสายเอกสติปัฏฐาน 4 ตามแบบฉบับที่ใช้อบรมพัฒนาจิตแก่ฆราวาส ปัจจุบัน สวนเวฬุวันแห่งนี้เป็นที่ตั้งของศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน มีพื้นที่มากกว่า 290 ไร่ เพียงพอที่จะรองรับผู้ปฏิบัติธรรม ตามรูปแบบหลวงพ่ोजรัญ จิตธัมโม ใช้คำบริการ พองหนอ-ยุบหนอ และเป็นสาขาเพียงแห่งเดียวของวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี ภายในมีวิหารพระพุทธโคดมอุดมโชคเป็นพระหยกขาวศิลปะพม่า ที่มีรูปปั้นหลวงพ่อดำและหลวงพ่ोजรัญอยู่ด้านหน้าองค์พระหยกมีศาลา 72 ปี เป็นศาลาปฏิบัติธรรมขนาดใหญ่สามารถรองรับผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงพันคน ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน เกิดขึ้นจากความศรัทธาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อสร้างคนดีมีศีลธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วมีสติ สมาธิมากขึ้น เห็นความจริง เกิดความรู้คือปัญญา เข้าใจความเป็นจริงตามธรรมชาติของสังขารร่างกาย เห็นความคิดของตัวเอง รู้ทุกข์ เห็นทุกข์ แล้วปล่อยวางเป็นอย่างมีสติ

วัดภักทันทะอาสาฬหาราม จังหวัดชลบุรี ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ต้องมีสติ ตามดูรู้ทันสภาวะที่มีความเกิดขึ้นและเสื่อมไป เป็นเพียงสภาวะธรรมของขั้น 5 ชีวิตมีรูปกับนาม กายกับใจ วิปัสสนาคือการรู้แจ้ง สภาพธรรมที่เกิด-ดับ เกิด-ดับ ตามความหมายของคำบริการ พอง ยุบ

การปฏิบัติธรรม

วัดภักทันทะอาสาาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นสถานที่ฝึกอบรมพระสังฆาธิการ สนองงานคณะสงฆ์ และเป็นวัดปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวมหาสติปัฏฐาน 4 แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยมีพระครูภาวนาวราลังการ เป็นเจ้าอาวาสและพระวิปัสสนาจารย์ หลักการปฏิบัติธรรมใช้คำบริกรรมพองหนอ ยุบหนอ คือ การรู้ตื่น เบิกบาน การไม่ประมาท อยู่อย่างมีสติ มุ่งไปที่ความอดทน เจ็บปวด จนบางครั้งจะได้รับทุกขเวทนา ต้องรู้เท่าทันมีสติ เป็นเพียงสภาวะธรรม ของชั้น 5 ชีวิตมีรูป กับนาม กายกับใจ วิปัสสนาคือการรู้แจ้ง สภาพธรรมที่เกิด-ดับ เกิด-ดับ ตามความหมายของคำบริกรรมพอง ยุบ สิ่งใดเกิดขึ้นล้วนแต่มีความดับไปเป็นธรรมดา ต้องขับเคลื่อนด้วยศีล สมาธิ ปัญญา สำหรับผู้ที่สนใจสามารถมาฝึกปฏิบัติได้ทุกวัน มีทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาวและสามารถรองรับผู้เข้ามาปฏิบัติได้ประมาณ 500 รูป/คน บนพื้นที่ 30 ไร่ ที่มีความสงบและสวยงามตามธรรมชาติ

วัดผาณิตาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา อบรมตามหลักสูตรของคุณแม่ ดร.สิริ กรินชัย ทำเลที่ตั้งอยู่ในสถานที่สัปปายะ ริมแม่น้ำบางปะกง เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ เพื่อการเจริญสติ งานศิลปะ และงานสร้างสรรค์ มีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่สไตล์โมเดิร์นอาร์ต และปฏิบัติมากรรมที่แฝงด้วยคติธรรม

ศาลาเอนกประสงค์ สีขาว ริมแม่น้ำบางประกง

ห่างจากวัดหลวงพ่อโสธร เพียง 9.3 กม. จะเห็นศาลาเอนกประสงค์สีขาวริมแม่น้ำบางประกง เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้เพื่อการเจริญสติปัญญาของวัดผาณิตาราม ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ ด้วยแรงศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนาของพี่น้อง 6 คนและเป็นบุตรของนางผิง⁶ วัดผาณิตาราม มีศาสนสถานทั้งรูปแบบสมัยเก่าและสมัยใหม่ อย่างเช่น หอธรรมพระบารมีเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและอาคาร Baramee of Art เป็นอาคารแสดงงานศิลปะของศิลปินแขนงต่างๆ จัดแสดงให้ชมความงดงาม ที่แฝงคติธรรมทางพระพุทธศาสนา ส่วนชั้นที่ 2 ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและประติมากรรม 3 มิติ ธรรมราชาและที่เกี่ยวข้องในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยชั้นล่างเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัญญา ใช้คำบริการ “พอง-ยุบ” และมีหลักสูตรปฏิบัติธรรมหลายหลักสูตร ผู้ที่เดินทางมาปฏิบัติธรรมที่ วัดผาณิตารามแห่งนี้ นอกจากเจริญสติ สมาธิ ให้เกิดปัญญาแล้ว ยังได้ชมศิลปะที่สร้างสรรค์ด้วยสถาปัตยกรรมสมัยใหม่สไตล์โมเดิร์นอาร์ต เรียกได้ว่ารวมศิลปะ ธรรมะ ธรรมชาติ เข้ามาอยู่ร่วมกัน

วัดเขาพระ จังหวัดเพชรบุรี ปฏิบัติตามแนวทางของหลวงพ่อบุญเรือง วัดพิชโสภาราม จังหวัดอุบลราชธานี คือแนวพองยุบ กำหนดการเดิน ยืน นั่ง นอน อยู่กับความสงบ การก่อสร้างอาคารสถานที่เน้นความพอเพียง

⁶ วัดผาณิตาราม., ประวัติวัด, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://วัดผาณิตาราม.com/> [5 มกราคม 2565]

ภาพมุมสูง บริเวณเนินวัดเขาพระ

วัดเขาพระ จังหวัดเพชรบุรี บนเนินเขาไม่สูงมากนัก ลักษณะเป็นโกลนเศียรพระบนยอดเขา ชาวบ้านจึงเรียกว่า เขาพระ โดยหลวงพ่อบุญ (พระครูภาวนาวิริยาจารย์) ศิษย์ของหลวงพ่อด วัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้เดินธุดงค์มาถึงภูเขาแห่งนี้ พิจารณาเห็นว่า เป็นที่สงบ สดุด งาม เหมาะแก่การเจริญวิปัสสนาปฏิบัติกรรมฐาน จึงพักอาศัยอยู่ที่นี่ ได้สร้างวัดเมื่อปีพ.ศ. 2510 ไม่ได้เน้นความวิจิตร แต่เน้นที่ความพอเพียง เหมาะแก่การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน มีพระพุทธรูปปางสมาธิพระนามว่า พระพุทธศพลวิมลเนรมิต ประสิทธิ์สุขประชา เป็นพระประธานในพระอุโบสถ นอกจากนี้ยังมีวิหาร เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ศาลาเอนกประสงค์ กุฏิ ที่พักผู้ปฏิบัติธรรม ที่สร้างจากความศรัทธาของคณะญาติโยมที่มีต่อพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเพื่อการสั่งสมบุญบารมี พระครูสมุห์ สมบัติ พระวิปัสสนาจารย์ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาวิปัสสนากรรมฐาน จากหลวงพ่อบุญเรื่อง สารโทร ผัก วิปัสสนากรรมฐานที่ประเทศพม่าแนวสติปัฏฐาน 4 กำหนด พอง-ยุบ กำหนดการเดิน ยืน นั่ง นอน อยู่ด้วยความสงบ เพื่อกล่อมเกลาคิดใจให้พบกับความสงบเย็นภายในจิตใจ อีกทั้งทางวัดยังได้จัดกองทุนการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร เรียนนักธรรม บาลี และเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจัดตั้งกองทุนดูแลพระภิกษุสามเณรอพาธรวมถึงผู้มาปฏิบัติธรรม วัดเขาพระ จึงเป็นหน่วยอบรมประชาชน เพื่อกล่อมเกลาคิดใจเยาวชน และเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิสนักโค จังหวัดภูเก็ต ปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน 4 โดยจัดโครงการค่ายพุทธบุตร และโครงการค่ายความรู้คุณธรรม เพื่อการปลูกฝังต้นกล้า ให้เด็กได้พัฒนาสติ สมาธิ และปัญญา ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

การฝึกปฏิบัติของผู้ปฏิบัติธรรม

ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ ปณิสนัสสโค จังหวัดภูเก็ต เป็นสถานที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ที่เปรียบเสมือนโอสถทิพย์ ทรงสรรพคุณพิเศษ ผู้ปฏิบัติเมื่อได้ผลด้วยตนเองแล้ว ว่าได้ทั้งปัญญาและความสุขก็เกิดศรัทธาที่จะขยายผลแห่งการปฏิบัติให้กว้างไกลออกไปถึงบุคคลอื่นศูนย์ปฏิบัติแห่งนี้ได้ถือเอาการฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 มีการจัดโครงการค่ายความรู้คู่คุณธรรม ประกอบด้วยการเล่นเกมส์ ร้องเพลง ทำกิจกรรมต่างๆ ที่แฝงคุณธรรม ที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนา สติ สมาธิ และปัญญา อีกทั้งยังมีการฝึกปฏิบัติธรรมโดยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ โดยคณะวิทยากรนำเดินและนั่ง โดยใช้เพลงช่วยในการฝึกเดิน และนั่ง เป็นกิจกรรมของศูนย์ฯ แห่งนี้ ตลอดมานับเป็นการปลูกฝังต้นกล้าเยาวชนในวันหยุด โดยหวังว่าเด็กเยาวชนที่ได้ฝึกสมาธิให้ดี จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีจิตเมตตา วันข้างหน้าต่อไปในอนาคตเด็กจะ เป็นต้นกล้าที่ดี เมื่อได้ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

(3) เส้นทางปฏิบัติธรรมแบบแบบกายเคลื่อนไหว

การปฏิบัติธรรมแบบกายเคลื่อนไหว เป็นการกำหนดรู้ ฝ้าดูอาการที่เคลื่อนไหว รับรู้ทุกอาการกับกิริยา ทุกท่วงท่าทำได้โดย “สติ”

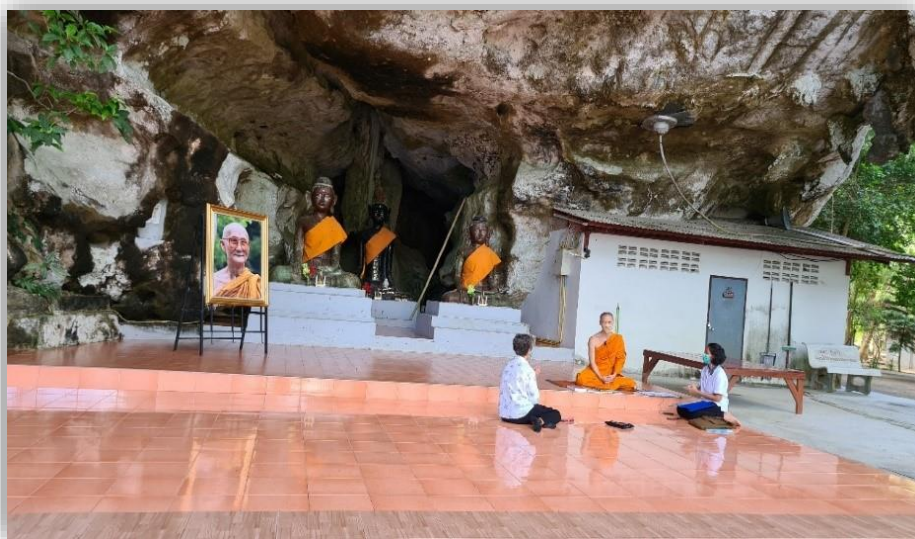
วัดท่าเสด็จ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้นแบบ “สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม” อบรมเยาวชนหลักปฏิบัติ คือ ดุรูป ดูนาม ดูกาย ดูใจ และมีโครงการปฏิบัติธรรมสำหรับพระภิกษุและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง

การอบรมเยาวชน

วัดท่าเสด็จ ตั้งอยู่ตำบลจรเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย เป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัดกาญจนบุรีแห่งที่ 1 ได้บ่มเพาะต้นกล้าคุณธรรมให้กับพุทธศาสนิกชนมาอย่างต่อเนื่อง ทางวัด ได้จัดให้มีการปฏิบัติธรรมสำหรับพระภิกษุและประชาชนทั่วไปตลอดทั้งปี ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดท่าเสด็จ แห่งนี้เป็นต้นแบบ “สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม” เพื่ออบรมเยาวชน โดยร่วมกับส่วนราชการต่างๆ หลักปฏิบัติคือ ดุริย-นาม ดูกาย - ใจ ปรรณาทาทางพันทุกซ์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา บุชา คุณธรรมด้วยใจเป็นบุญ ทำหน้าที่ด้วยความสำนึก หลักคือ มีศีลธรรมเป็นหน้าที่ ศักดิ์ศรีคือคุณธรรม สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดท่าเสด็จ ทำหน้าที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เสด็จขึ้นจากเรือทรงเยี่ยม ราษฎรบริเวณนี้ มีพลับพลารูปปั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และศาลาปฏิบัติธรรม รวมถึงเรือนรับรองของผู้ปฏิบัติธรรม อันมีคุณค่าทั้งรูปธรรมและนามธรรม

สำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ จังหวัดกระบี่ ปฏิบัติตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก เน้น เจริญสติแบบเคลื่อนไหว 14 จังหวะ ให้รู้กาย รู้ใจ รู้ความรู้สึก เห็นความรู้สึกอย่างต่อเนื่อง “ทุก อิริยาบถเป็นการปฏิบัติธรรมทั้งหมด” ไม่นั่งวัดถุก่อสร้าง ให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขและไม่มีทุกข์ เท่านั้น เป็นพอ

ลานธรรมหน้าถ้ำ

สถานปฏิบัติธรรม ถ้ำเขาพระ หรือที่คนท้องถิ่นเรียกว่า “วัดถ้ำ” จังหวัดกระบี่ เป็นสถานที่เงียบสงบ ร่มรื่น โลงโปรง เย็นสบาย สะอาด สมดูลกับธรรมชาติ มีภูเขา ต้นไม้ ลำธาร สถานปฏิบัติธรรมแห่งนี้ได้ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ และมีการสอนที่เป็นธรรมชาติ โดยหลวงพ่อบุญญิต จิตตสุวณโณ ได้มาบุกเบิกพัฒนาตั้งแต่ปี 2531 แต่เดิมนั้นสถานที่นี้เป็นป่ารก เต็มไปด้วยเถาวัลย์ (ชาวบ้านบริเวณนี้ ก็ได้ใช้เป็นที่พักพิง และฝังศพด้วย) สำนักปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระอยู่ในเขตของอุทยาน กรมป่าไม้ เพราะที่นี่มีพระพุทธรูปโบราณอยู่มาก่อน จึงอนุญาตให้อยู่ร่วมกันและได้ทำเป็นโครงการพุทธอุทยานสำหรับแนวทางการปฏิบัติธรรม เรียนรู้เรื่องตัวเองแยกระหว่าง “เรารู้สึก” กับ “เห็นความรู้สึก” เน้นเจริญสติแบบเคลื่อนไหว 14 จังหวะ ตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุวณโณ เน้นให้ร่างกาย รู้ใจ ให้รู้ความรู้สึก เห็นความรู้สึก อย่างต่อเนื่อง เคลื่อนไหว ให้ตื่นตัว ตื่นกายตื่นใจ เบิกบานแจ่มใส อยู่กับทุกอิริยาบถ เป็นการปฏิบัติธรรมทั้งหมด สำนักปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระจึงไม่เน้นพิธีรีตอง ไม่ยึดติด กับความเชื่อแต่เน้นสติปัญญา รู้จักเหตุผล จึงไม่ว่านวยผู้คน ไม่เน้นวัตถุก่อสร้างให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขและไม่มีทุกข์ เท่านั้นเป็นพอ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนกข้อมูลเป็นรายภาค และสรุปเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองหลัก 15 จังหวัด ทั้ง 6 เส้นทางได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เส้นทางสายท่องเที่ยววัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด: รายชื่อวัด แบ่งตามภาคและจังหวัด

เส้นทาง สายท่องเที่ยววัด	ภาคและจังหวัด					
	ภาคเหนือ	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคใต้
1.สายเกจิอาจารย์/ รูปเคารพและวัตถุมงคล				(1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา(2) วัดละหาร ไร่ จ.ระยอง	(3) วัดห้วยมงคล จ.ประจวบคีรีขันธ์	(4) วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) จ.ภูเก็ต
2.สายสถาปัตยกรรม และ จิตรกรรม	(1) วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร จ.เชียงใหม่	(2) วัดหนองแขวง (พระอารามหลวง) จ.ขอนแก่น		(3) วัดญาณสังวราราม วรมหาวิหาร จ.ชลบุรี	(4) วัดใหญ่สุวรรณนา รามวรวิหาร จ.เพชรบุรี	(5) วัดพระบรมธาตุ ไชยราชวรวิหาร จ.สุราษฎร์ธานี (6) วัดมณีมาวาส วรวิหาร จ.สงขลา
3.สายประเพณีวัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ		(1) วัดเทพพิทักษ์ปุณณ ราม จ.นครราชสีมา	(2) วัดพระพุทธบาทราช วรมหาวิหาร จ.สระบุรี		(3) วัดวังแก้ว ราม จ.กาญจนบุรี	(4) วัดสุวรรณคูหา จ.พังงา (5) วัดถ้ำเสือ จ.กระบี่

เส้นทางสายการปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด: รายชื่อวัดและสถานปฏิบัติธรรม แบ่งตามภาคและจังหวัด

เส้นทาง สายการปฏิบัติธรรม	ภาค/ละจังหวัด					
	ภาคเหนือ	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคใต้
1.แนวอานาปานสติ	(1) วัดอรุณญ วิเวก จ.เชียงใหม่	(2) วัดป่าสลวัน จ.นครราชสีมา	(3) วัดพระพุทธแสง ธรรม จ.สระบุรี	(4) วัดมาบจันทร์ จ.ระยอง		(5) วัดป่าสุญญา จ.ประจวบคีรีขันธ์ (6) วัดนิโรธรังสี จ.พังงา (7) วัดป่ากัณฑ์พงษ์ จ.สงขลา (8) วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) จ.สุราษฎร์ธานี
2.แนวสติปัฏฐาน 4		(1) ศูนย์ปฏิบัติธรรม สวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น	(2) วัดภักทันทะ อาสภาราม จ.ชลบุรี	(3) วัดผาณิตาราม จ.ฉะเชิงเทรา	(4) วัดเขาพระ จ.เพชรบุรี	(5) ศูนย์ปฏิบัติ ธรรมปฐินิสัคโค จ.ภูเก็ต
3.แนวรูปนาม/ กายเคลื่อนไหว					(1) วัดท่าเสด็จ จ.กาญจนบุรี	(2) สำนักสงฆ์ถ้ำเขา พระ จ.กระบี่

4.2 การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ

1) ชุดกิจกรรมพัฒนาเว็บไซต์

ชุดกิจกรรม “การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด” โดยอ้างอิงกระบวนการพัฒนานวัตกรรมของพระสุธีรัตนบัณฑิต มี 7 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ 1. รวบรวมข้อมูลและความรู้ 2. พัฒนาเครื่องมือวิจัย 3. ขออนุญาตรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 4. ประสานงานกับพื้นที่วิจัย 5. เก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม และ 6. ส่งเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ มีเป้าหมายเพื่อกำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลและความรู้ ต่อด้วยการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขออนุญาตรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ส่งหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่วิจัย เขียนรายงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเว็บไซต์ เขียนรายงานสรุปผลการส่งเคราะห์ข้อมูล และเขียนแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ กิจกรรมต่างๆ ดังกระบวนการข้างต้นนี้ ทำให้ได้ผลผลิตสุดท้ายคือ แนวทางการพัฒนาเว็บไซต์

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ 1. กำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ 2. จัดทำพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ และ 3. ตรวจสอบพิมพ์เขียว

ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อจัดทำพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ เริ่มจากการกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ จากนั้นนำแนวคิดมาจัดทำเป็นพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ และตรวจสอบพิมพ์เขียว

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ออกแบบแบบร่างเว็บไซต์ 2. จัดทำแบบร่างเว็บไซต์ และ 3. ตรวจสอบแบบร่างเว็บไซต์

ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อจัดทำแบบร่างหรือโปรโตไทป์สำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ เป็นกิจกรรมเปลี่ยนไอเดียหรือพิมพ์เขียวให้เป็นแบบร่าง จากนั้นจัดทำแบบร่างเว็บไซต์ และตรวจสอบแบบร่างเว็บไซต์

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ออกแบบแบบจำลองเว็บไซต์ 2. จัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3. ปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์ และ 4. ตรวจสอบแบบจำลองเว็บไซต์

ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง มีเป้าหมายเพื่อจัดทำแบบจำลองเว็บไซต์ กิจกรรมเริ่มจากออกแบบแบบจำลองเว็บไซต์ จากนั้นจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับแก้แบบจำลองเว็บไซต์ จัดทำแบบร่างเว็บไซต์ และตรวจสอบแบบจำลองเว็บไซต์ก่อนนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนพัฒนาเว็บไซต์ ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. จัดทำเอกสารระบุข้อกำหนดและรายละเอียดด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2. พัฒนาเว็บไซต์ 3. ทดสอบและประเมินโดยอาสาสมัคร 4. ประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5. ปรับแก้เว็บไซต์

ขั้นตอนพัฒนาเว็บไซต์ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเว็บไซต์ฉบับสมบูรณ์ กิจกรรมเริ่มจากจัดทำเอกสารระบุข้อกำหนดและรายละเอียดด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากนั้นพัฒนาเว็บไซต์ ทดสอบและประเมินโดยอาสาสมัคร ประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้เว็บไซต์ให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้เว็บไซต์ ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. เผยแพร่เว็บไซต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 2. จัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ 3. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ 4. ประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 5. ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ

ขั้นตอนนี้ มีเป้าหมายเพื่อนำผลผลิตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการเผยแพร่เว็บไซต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ และสุดท้ายคือ กิจกรรมประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากการวิจัย 2. รับฟังความเห็นหรือคำแนะนำจากการประเมิน 3. จัดทำแนวทางพัฒนาเว็บไซต์ต่อยอด 4. เขียนรายงานและข้อเสนอแนะ และ 5. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนนี้ มีเป้าหมายเพื่อนำผลผลิตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการเผยแพร่เว็บไซต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ และสุดท้ายคือ กิจกรรมประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมถอดบทเรียน รับฟังข้อเสนอแนะ เสนอแนวทางพัฒนาเว็บไซต์ต่อยอดความรู้เดิม กิจกรรมต่างๆ ดังกระบวนการข้างต้นนี้ ทำให้ได้ผลผลิตสุดท้ายคือ รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

2) เว็บไซต์

เว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1. ด้านสารสนเทศ นำเสนอสารสนเทศของสถานที่แต่ละแห่ง 4 รายการในรูปแบบ 2 ภาษา 2. ด้านเส้นทางท่องเที่ยว แบ่งเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองหลัก 15 จังหวัดเป็น 2 เส้นทางหลัก คือ 1) เส้นทางวัดท่องเที่ยว จำนวน 15 วัด และ 2) เส้นทางสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 15 วัด และ 3. ด้านเทคโนโลยี การนำแนวคิดด้านเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาเว็บไซต์ ทำให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และสะดวกต่อการใช้งาน ดังตารางที่ 1 แสดงข้อมูลบนเว็บไซต์ ชื่อ “travel2thailand.com” ดังนี้

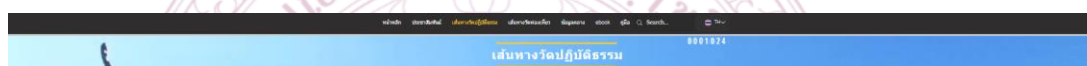
<https://www.travel2thailand.com/>

ตารางที่ 1 ตัวอย่างเว็บไซต์

ห้องเที่ยวเมืองหลัก

เส้นทางปฏิบัติธรรม

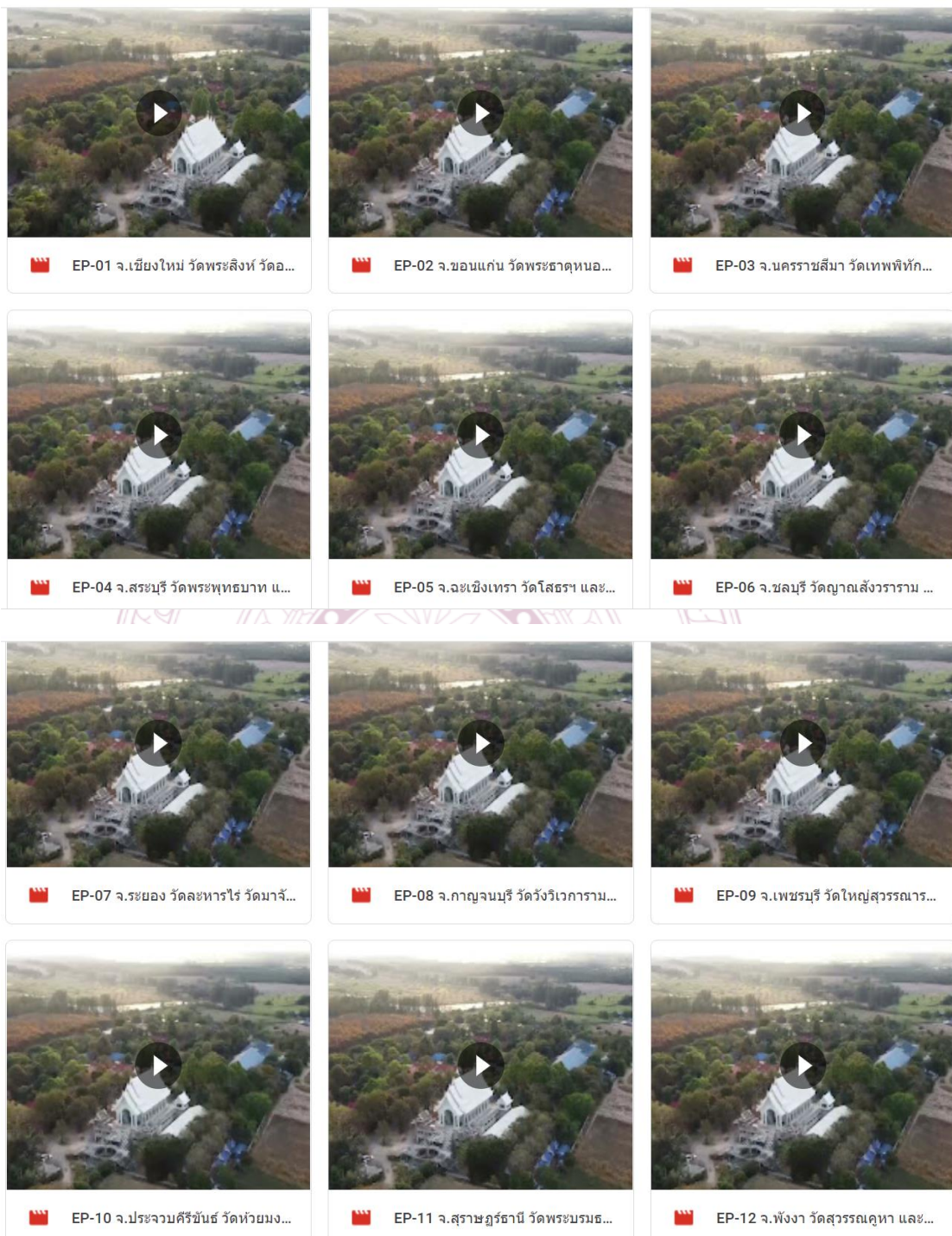

Dharma Practice Route

เส้นทางเที่ยววัด

4.2.3 การพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก

1) ชุดกิจกรรมพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ชุดกิจกรรม “การพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด” โดยอ้างอิงกระบวนการพัฒนานวัตกรรมของพระสุธีรัตนบัณฑิต มี 7 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ 1. รวบรวมข้อมูลและความรู้ 2. พัฒนาเครื่องมือวิจัย 3. ขออนุญาตรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 4. ประสานงานกับพื้นที่วิจัย 5. เก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม และ 6. สังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ มีเป้าหมายเพื่อกำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลและความรู้ ต่อด้วยการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขออนุญาตรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ส่งหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่วิจัย เขียนรายงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป เขียนรายงานสรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูล และเขียนแนวทางการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป กิจกรรมต่างๆ ดังกระบวนการข้างต้นนี้ ทำให้ได้ผลผลิตสุดท้ายคือ แนวทางการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนกำหนดแนวทางการประดิษฐ์ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ 1. กำหนดแนวทางการประดิษฐ์ 2. จัดทำพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และ 3. ตรวจสอบพิมพ์เขียว

ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อจัดทำพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป เริ่มจากการกำหนดแนวทางการประดิษฐ์ จากนั้นนำแนวคิดมาจัดทำเป็นพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และตรวจสอบพิมพ์เขียว

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ออกแบบแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป 2. จัดทำแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และ 3. ตรวจสอบแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อจัดทำแบบร่างหรือโปรโตไทป์สำหรับการพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป เป็นกิจกรรมเปลี่ยนไอเดียหรือพิมพ์เขียวให้เป็นแบบร่าง จากนั้นจัดทำแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และตรวจสอบแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ออกแบบแบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป 2. จัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3. ปรับแก้แบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และ 4. ตรวจสอบแบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง มีเป้าหมายเพื่อจัดทำแบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป กิจกรรมเริ่มจากออกแบบแบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป จากนั้นจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจงเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับแก้แบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูป จัดทำแบบร่างวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และตรวจสอบแบบจำลองวิดีโอคลิปและช่องยูทูปก่อนนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. จัดทำเอกสารระบุข้อกำหนดและรายละเอียดด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2. พัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป 3. ทดสอบและประเมินโดยอาสาสมัคร 4. ประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5. ปรับแก้วิดีโอคลิปและช่องยูทูป

ขั้นตอนพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูปฉบับสมบูรณ์ กิจกรรมเริ่มจากจัดทำเอกสารระบุข้อกำหนดและรายละเอียดด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากนั้นพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูป ทดสอบและประเมินโดยอาสาสมัคร ประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้วิดีโอคลิปและช่องยูทูปให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้วิดีโอคลิปและช่องยูทูป ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. เผยแพร่วิดีโอคลิปและช่องยูทูปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 2. จัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ 3. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากวิดีโอคลิปและช่องยูทูป 4. ประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 5. ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ

ขั้นตอนนี้ มีเป้าหมายเพื่อนำผลผลิตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการเผยแพร่วิดีโอคลิปและช่องยูทูปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากวิดีโอคลิปและช่องยูทูป และสุดท้ายคือ กิจกรรมประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1. ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากการวิจัย 2. รับฟังความเห็นหรือคำแนะนำจากการประเมิน

3. จัดทำแนวทางพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูบต่อยอด 4. เขียนรายงานและข้อเสนอแนะ และ 5. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

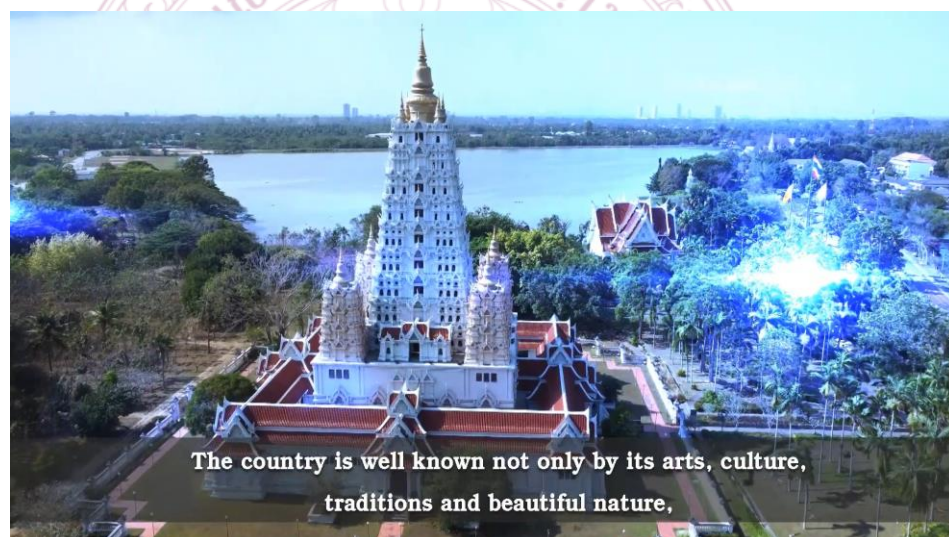
ขั้นตอนนี้ มีเป้าหมายเพื่อนำผลผลิตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการเผยแพร่วิดีโอคลิปและช่องยูทูบผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนผู้สนใจผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากวิดีโอคลิปและช่องยูทูบ และสุดท้ายคือ กิจกรรมประเมินผลโดยผู้สนใจผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมถอดบทเรียน รับฟังข้อเสนอแนะ เสนอแนวทางพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูบต่อยอดความรู้เดิม กิจกรรมต่างๆ ดังกระบวนการข้างต้นนี้ ทำให้ได้ผลผลิตสุดท้ายคือ รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

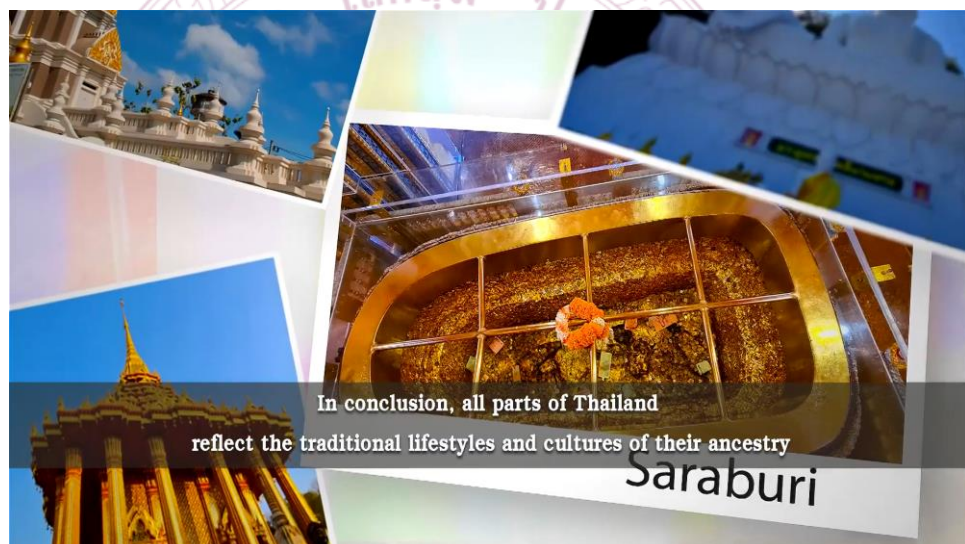
2) วิดีโอคลิปและช่องยูทูบ

วิดีโอคลิปและช่องยูทูบสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1. ด้านสารสนเทศ นำเสนอสารสนเทศของสถานที่แต่ละแห่ง 4 รายการในรูปแบบ 2 ภาษา 2. ด้านเส้นทางท่องเที่ยว แบ่งเส้นทางท่องเที่ยวเมืองหลัก 15 จังหวัด เป็น 2 เส้นทางหลัก คือ 1) เส้นทางวัดท่องเที่ยว จำนวน 15 วัด และ 2) เส้นทางสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 15 วัด และ 3. ด้านเทคโนโลยี การนำแนวคิดด้านเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาวิดีโอคลิปและช่องยูทูบ ทำให้มีความทันสมัยและโดดเด่น น่าสนใจ และสะดวกต่อการใช้งาน ดังตารางที่ 1 แสดงวิดีโอคลิปและช่องยูทูบชื่อ “travel2thailand” ดังนี้

(1) ตัวอย่างวิดีโอคลิปทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

แผนงานวิจัยเรื่อง
**"นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ
 ในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ"**
 Innovation of Central Information for Smart Buddhist Tourism
 on Thailand Principle Towns at the International Level
 ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
 และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ปีงบประมาณ 2565

Research Program on
**"Innovation of Central Information for Promoting Buddhist Tourism
 in Thailand's Major Cities at the International Level"**
 Funded by
 Science Research and Innovation Promotion Fund
 Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Fiscal year 2022

การที่เราไปเที่ยวชมความงดงามของวัดกุสุมา
 เรียนรู้วิถีวัดปฏิบัติ
 เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ ทางสังคม
 และวิถีวัฒนธรรม ของเมืองนั้นๆ

พระสุริรัตนบัณฑิต
 (พระมหาสุทิพย์ อากาโร, ศษ.ดร.)
 ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

As a starting point for understanding
each city's culture and traditions
visitors should discover the beauty
of antiques and archeological
sites while also learning about local
responsibilities and practices

Phra Sutheerattanabundit
(Phramaha Suthit Āphākaro, Ven. Assoc. Prof. Dr.)
Director, Buddhist Research Institute,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

หัวหน้าโครงการวิจัย
พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลัง), ผศ. ดร.
Head of research plan and Manager of Research Sub-Project No. 1
ดร.อุดม จันทิมา
หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 2
ดร.กรรณิการ์ ชาวเงิน
หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 3
พระมหาวัฒนา ปัญญาธิโป (คำเคน), ดร.
หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 4
และคณะวิจัย
ดร.วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน

Research Project Manager
Phramaha Tawee Mahāpaṇṇo (Lalong), Asst.Prof. Dr.
Head of research plan and Manager of Research Sub-Project No. 1
Dr.Udom Chantima
Manager of Research Sub-Project No. 2
Dr.Kannikar Khaw-ngern
Manager of Research Sub-Project No. 3
Phramaha Wattana Paṇṇādiṭṭho (Khamken), Dr.
Manager of Research Sub-Project No. 4
and Research Team
Dr.Wilaiphon Aunchaoban

ขอขอบคุณ

กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สมาคมมัคคุเทศก์แห่งประเทศไทย

Thank You

Science Research and Innovation Promotion Fund
Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
National Office of Buddhism
Tourism Authority of Thailand
Professional Tourist Guides Association Of Thailand

(2) ตัวอย่างวิดีโอคลิปเส้นทางท่องเที่ยวเมืองหลัก 15 จังหวัด 6 เส้นทาง

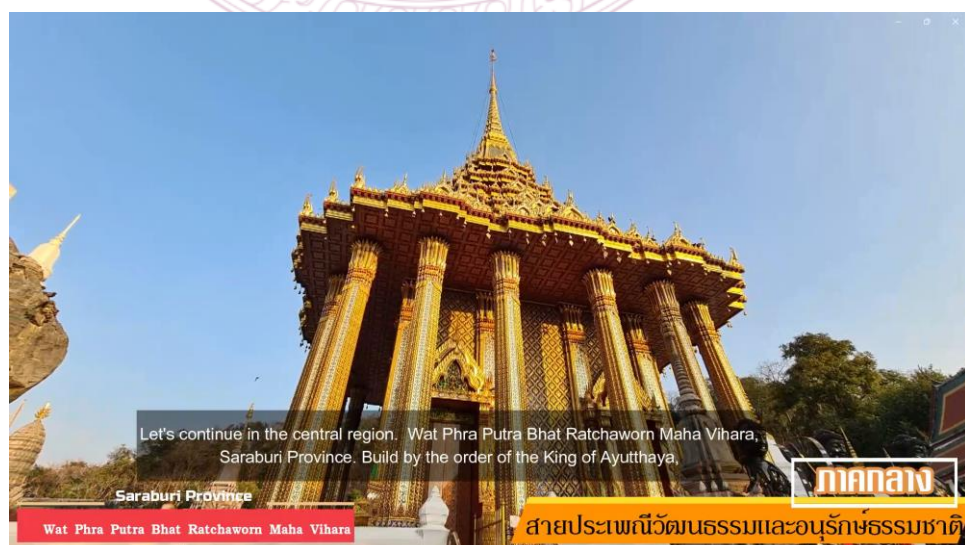
เส้นทางสายท่องเที่ยววัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด 3 เส้นทาง:
วิดีโอคลิปเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยว แบ่งตามภูมิภาค

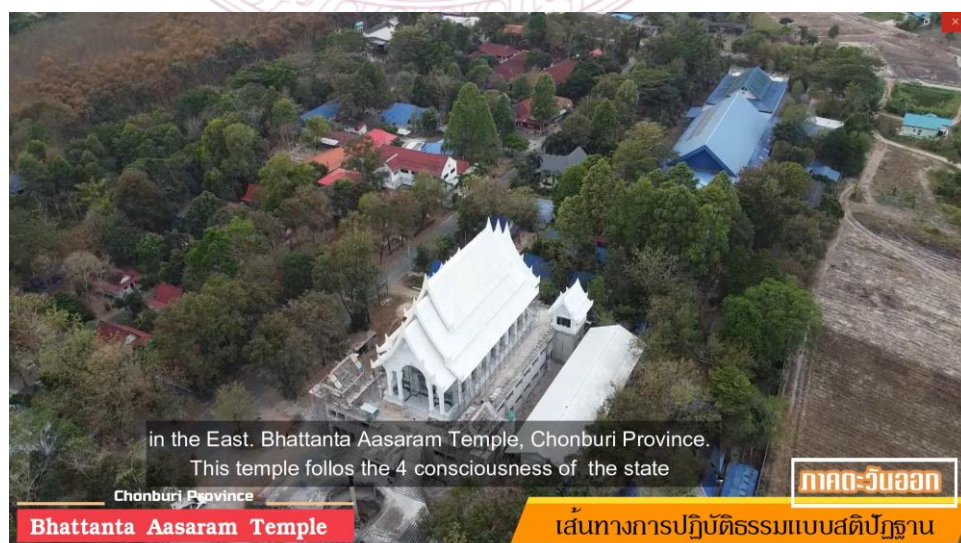
เส้นทางสายการปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด 3 เส้นทาง:

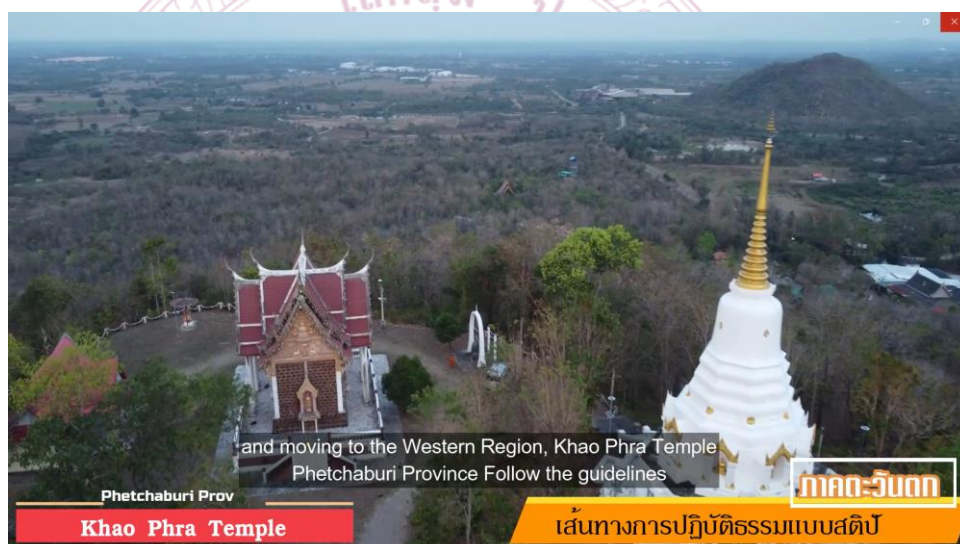
วิดีโอคลิปเกี่ยวกับวัดทองเที้ยว แบ่งตามภูมิภาค

4.3 การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย

การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย โดยลงพื้นที่ไปยังวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ในวันที่ 25 กันยายน 2565 ซึ่งเป็นวันพระใหญ่ มีประชาชนเดินทางมายังวัดวัดโสธรวรารามวรวิหารประมาณสองพันคน

คณะนักวิจัยได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพื่อจัดบูธนำเสนอผลผลิต และได้เชิญชวนให้ผู้สนใจเข้ามาชมผลผลิตได้แก่ โปสเตอร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว วิดีโอคลิป และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดแสดงแผ่นไว้นิลขนาดใหญ่ และมีโน้ตบุ๊ก ไว้ในบูธจัดกิจกรรมเพื่อรองรับผู้สนใจที่เข้ามาชม

นอกจากนั้น ผู้สนใจสามารถ Scan QRcode เพื่อเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์และช่องทางประชาสัมพันธ์ ที่นักวิจัยนำเสนอ ได้แก่ ช่องยูทูป เฟสบุ๊ค ติ๊กตอก และเว็บไซต์ ดังภาพกิจกรรมด้านล่าง ทั้งนี้ Website ของชุดโครงการวิจัยนี้ ชื่อ “travel2thailand” โดยมี URL ของ Website คือ <https://www.travel2thailand.com/>

ส่วนการประเมินผลระบบงานนั้น ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผ่าน google form โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.4 การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ

การประชาสัมพันธ์ผลผลิตของโครงการ นอกจากการจัดกิจกรรมที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ในวันที่ 25 กันยายน 2565 แล้ว ยังได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้กับผู้สนใจได้รับชมผ่านช่องทางออนไลน์หลายช่องทาง เช่น ช่องยูทูป Facebook, Tiktok และ Website ทั้งนี้ Website ของชุดโครงการวิจัยนี้ ชื่อ “travel2thailand” โดยมี URL ของ Website คือ <https://www.travel2thailand.com/>

ส่วนการประเมินผลระบบงานนั้น ได้มีการจัดกิจกรรมที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผ่าน google form โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสามารถแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ระดับความเห็นที่มีต่อเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

ส่วนที่ 3 ระดับความเห็นที่มีต่อวิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	305	45.57
หญิง	323	55.43
ช่วงอายุ		
น้อยกว่า 22 ปี	121	19.27
22-42 ปี	184	29.30
43-57 ปี	171	27.23
57 ปีขึ้นไป	152	24.20

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 55.43 เพศชาย จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 45.57 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22-44 ปี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 43-57 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 27.23 และ อายุ 57 ปีขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 สุดท้ายคืออายุน้อยกว่า 22 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 19.27 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับความเห็นที่มีต่อเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ จำนวน 8 ข้อ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ จำแนกตามรายชื่อ (n=628)

เว็บไซต์	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความเห็น
1. เว็บไซต์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะ นำเสนอข้อมูล ที่ตั้ง/ช่องทางติดต่อ ประวัติ และเส้นทาง ได้ เหมาะสม	4.45	0.45	มากที่สุด
2. เว็บไซต์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะ นำเสนอข้อมูล สิ่งสำคัญ กิจกรรม และคุณค่าทาง พระพุทธศาสนา ได้เหมาะสม	4.47	0.52	มากที่สุด

3. เว็บไซต์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะ นำเสนอข้อมูล สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่อยู่ใกล้เคียง และแนะนำเกี่ยวกับการเดินทาง ได้ เหมาะสม	4.42	0.57	มากที่สุด
4. เว็บไซต์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้งานสะดวกและง่าย	4.42	0.47	มากที่สุด
5. เว็บไซต์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ข้าพเจ้าใช้งานได้อย่าง ปลอดภัย	4.39	0.52	มากที่สุด
6. ความสนใจที่จะใช้เว็บไซต์เป็นสื่อสำหรับศึกษาข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยว	4.50	0.49	มากที่สุด
7. การประชาสัมพันธ์โดยใช้เว็บไซต์เป็นสื่อส่งผลต่อความสนใจ ท่องเที่ยววิถีพุทธของข้าพเจ้า	4.48	0.45	มากที่สุด
8. ความเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถี พุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ	4.42	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อเว็บไซต์รายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ซึ่งหัวข้อความสนใจที่จะใช้เว็บไซต์เป็นสื่อสำหรับศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.50, SD = 0.49) รองลงมา คือ หัวข้อการประชาสัมพันธ์โดยใช้เว็บไซต์เป็นสื่อส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยววิถีพุทธของข้าพเจ้า (ค่าเฉลี่ย = 4.48, SD = 0.45) และหัวข้อเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ ให้รายละเอียดด้านเส้นทาง การเดินทาง และบริบทโดยรอบ ได้เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.46, SD = 0.45) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ระดับความเห็นที่มีต่อวิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ จำนวน 8 ข้อ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ จำแนกตามรายข้อ (n=628)

วิดีโอคลิป	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความเห็น
------------	-----------	----	-------------------

1. วิดีโอคลิปเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะนำเสนอข้อมูล ที่ตั้ง/ช่องทางติดต่อ ประวัติ และเส้นทาง ได้เหมาะสม	4.49	0.47	มากที่สุด
2. วิดีโอคลิปเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะนำเสนอข้อมูล สิ่งสำคัญ กิจกรรม และคุณค่าทาง พระพุทธศาสนา ได้เหมาะสม	4.39	0.48	มากที่สุด
3. วิดีโอคลิปเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประโยชน์กับข้าพเจ้า เพราะนำเสนอข้อมูล สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่อยู่ใกล้เคียง และแนะนำเกี่ยวกับการ เดินทาง ได้เหมาะสม	4.42	0.46	มากที่สุด
4. วิดีโอคลิปเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้งานสะดวกและง่าย	4.45	0.46	มากที่สุด
5. วิดีโอคลิปเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ข้าพเจ้าใช้งานได้อย่าง ปลอดภัย	4.47	0.47	มากที่สุด
6. ความสนใจที่จะใช้วิดีโอคลิปเป็นสื่อสำหรับศึกษาข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยว	4.53	0.41	มากที่สุด
7. การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิดีโอคลิปเป็นสื่อส่งผลต่อความ สนใจท่องเที่ยววิถีพุทธของข้าพเจ้า	4.50	0.42	มากที่สุด
8. ความเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับวิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยว วิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ	4.48	0.45	มากที่สุด

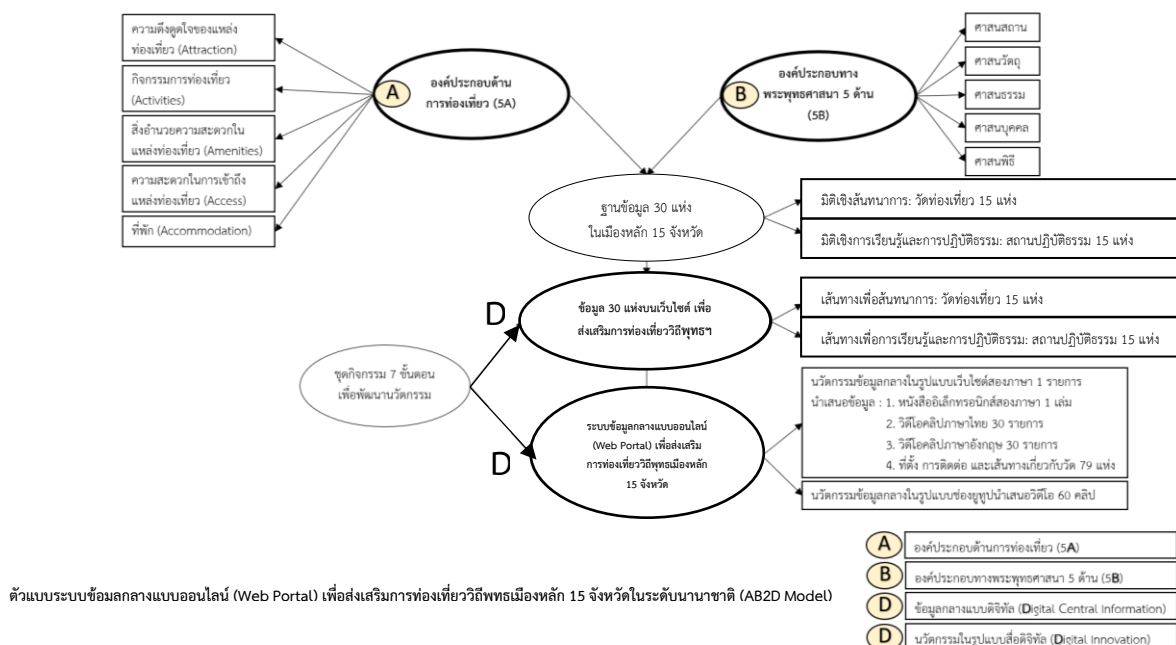
จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อวิดีโอคลิปรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ซึ่งหัวข้อความสนใจที่จะใช้วิดีโอคลิปเป็นสื่อสำหรับศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51, SD = 0.46) รองลงมา คือ วิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ จัดแบ่งหมวดหมู่ของข้อมูลได้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน (ค่าเฉลี่ย = 4.49, SD = 0.47) และหัวข้อวิดีโอคลิปสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ ให้รายละเอียดด้านสถานที่สำคัญๆ ภายในสถานที่แห่งนั้น ได้เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.47, SD = 0.47) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง ประกอบด้วย เว็บไซต์ ช่องเฟซบุ๊ก ช่องติ๊กต็อก วิดีโอคลิปและช่องยูทูบ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เริ่มจากการนำฐานข้อมูลพื้นที่วิจัยทั้ง 30 สถานที่ แบ่งเป็น 2 เส้นทางคือ วัดท่องเที่ยว และวัดปฏิบัติธรรม มาเป็นข้อมูลตั้งต้น จากนั้นจึงพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลาง เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ 2 ภาษา การนำแนวคิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือพัฒนานวัตกรรม ทำให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่ใช้งานง่ายได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความก้าวหน้าของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน

4.5 องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมิใช่เข้าไปเพื่อชมสถานที่เพียงเท่านั้น แต่หากเป็นการเข้าไปเพื่อเรียนรู้ โดยการมองสรรพสิ่งอย่างเข้าใจ และปฏิบัติตนอย่างถูกต้องต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมนั้นๆ การท่องเที่ยววิถีพุทธจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการชมหรือสัมผัสสถาปัตยกรรมหรือศิลปกรรมด้านศาสนา วัดวาอาราม ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา การนมัสการเกจิอาจารย์ รวมไปถึงการทำกิจกรรมด้านศาสนา เช่น สวดมนต์ ไหว้พระ ฟังธรรม นั่งวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น เพื่อให้เกิดสันติภาพการควบคู่ไปกับการเรียนรู้และพัฒนาจิตใจ การได้เยี่ยมชมความงาม การได้รับความรู้ประวัติความเป็นมาของศาสนสถานต่างๆ พร้อมกับสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยววิถีพุทธ ดังนั้น การท่องเที่ยววิถีพุทธจึงมิใช่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสถานที่เพียงเท่านั้น แต่หากเป็นการมองสรรพสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ และปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ต่อ คน สัตว์ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมนั้นๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา คือ ต้องการให้ทุกคนเป็นคนดี (ละชั่ว ทำดี ทำจิตให้บริสุทธิ์) การท่องเที่ยววิถีพุทธจึงมีคุณค่าทั้งมิติเชิงสันติภาพและการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ทั้งการเยี่ยมชมและสืบสานอนุรักษ์คุณค่าศิลปกรรมด้านศาสนา วัดวาอาราม ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดสันติภาพการควบคู่ไปกับการเรียนรู้และพัฒนาจิตใจตามหลักการทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย เรื่อง “WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4 ตัวแบบระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ (AB2D Model)

จากแผนภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า “การท่องเที่ยววิถีพุทธ” ในเมืองหลัก 15 จังหวัด คือ การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นที่คุณค่า การท่องเที่ยวประเภทนี้จะมี 2 มิติด้วยกัน คือ มิติเชิงสันตนาการ หรือความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และมิติเชิงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม การท่องเที่ยววิถีพุทธจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเพื่อสันตนาการควบคู่ไปกับการแสวงหาความรู้ และการศึกษาข้อปฏิบัติอันเป็นหลักในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ การพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ได้ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแบบออนไลน์ในรูปแบบสองภาษา โดยคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวจากนานาชาติ ซึ่งอยู่ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว นวัตกรรมข้อมูลกลางนี้ จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธคือ การให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทย เพื่อประกอบการตัดสินใจก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองหลัก เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “WEB Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ 2) เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ และ 3) เพื่อการประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลักในระดับนานาชาติ สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ มีเป้าหมายคือ พัฒนาเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธให้เป็นแหล่งข้อมูลกลางเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 30 แห่ง นำเสนอข้อมูลแบบ 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดำเนินการวิจัยโดยผสมผสานการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และตอบโจทย์วิจัยได้อย่างครบถ้วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม ทั้ง 30 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด จำนวน 90 คน ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัด/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 30 คน และ นักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม ที่เดินทางมาวัดและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 60 คน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ส่วนการประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่าน google form จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาสามารถสรุป อภิปราย และมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1.1 แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ

(1) การสำรวจและรวบรวมข้อมูลวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมในเมื่อหลัก 15 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า วัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม ในเมื่อหลัก 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 30 แห่ง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป แต่วัดส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลการติดต่อ หรือรายละเอียดที่เป็นฐานข้อมูลของวัดในรูปแบบของเว็บไซต์ หรือรูปแบบของข้อมูลวัดที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีอื่น ๆ

วัดส่วนใหญ่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และมีคุณค่า มีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัด เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูป เป็นต้น มีธรรมชาติแวดล้อมที่สวยงาม วัดหลายแห่งมีความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทั้งในแง่ของกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ ไหว้พระ ทำบุญตักบาตร วันบูรพาจารย์ หรือวันสำคัญทางศาสนา หรือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวโดยมีจุดเด่นที่สิ่งดึงดูดใจทั้งภายในวัดเอง หรือชุมชนโดยรอบวัด เช่น วัดนธรรม หรือประเพณีท้องถิ่น หรือสถาปัตยกรรมโบราณสถานเฉพาะถิ่น แหล่งศักดิ์สิทธิ์ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น ในขณะที่วัดหลายแห่งมีความเหมาะสมด้านสถานที่ปฏิบัติธรรม ซึ่งวัดเหล่านี้มีศักยภาพด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะมีคุณสมบัติส่วนใหญ่ที่เข้ากับองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activity) การเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และที่พัก (Accommodation)

(2) การออกแบบและพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) พบว่า สารสนเทศการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด ข้อมูลสำคัญมี 3 ตอน รวม 9 สารสนเทศ ดังนี้

1. ทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา สรุปได้เป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ

1.1 ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ควรนำเสนอข้อมูลของสถานที่เกี่ยวกับ ที่ตั้งของวัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถที่จะค้นหาเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่ดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะเป็นระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางผ่านช่องทาง Google Maps การติดต่อมีความสำคัญมากเนื่องจากหากนักท่องเที่ยวต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมสามารถเพิ่มช่องทางที่สามารถติดต่อวัดได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นช่องทางโทรศัพท์ Line Facebook Website โดยเฉพาะทาง Website ของวัดสามารถที่จะดึงรีวิวที่ดีในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Tripadvisor มาโชว์ไว้ใน Website ของวัดได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวตามไปดูในรีวิวอื่น ๆ ได้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ช่วยในการตัดสินใจมาเที่ยววัดเราได้ และ

1.2 ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ควรนำเสนอข้อมูลของสถานที่เกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของวัด ซึ่งอาจจะเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ละแวกวัด ตัววัดเองอาจจะไม่ได้มีแค่ประวัติศาสตร์ของตัวเอง แต่ยังมีประวัติศาสตร์ละแวกวัดด้วย เพราะฉะนั้นตัวประวัติศาสตร์ละแวกวัดสามารถอธิบายเชื่อมโยงกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้ หรือชุมชนบวร ซึ่งชุมชนอาจจะมีการเก่าประวัติศาสตร์ หรือวัตถุสิ่งของที่มี ที่ไม่เคยปรากฏในพื้นที่อื่น ๆ มาก่อน เอามาบูรณาการกับวัด ก็จะได้ประวัติศาสตร์ละแวกวัดที่เข้มข้น แล้วก็เพิ่มเรื่องของเส้นทาง ภาพบรรยากาศของวัดซึ่งสามารถใช้เป็นลิงค์ให้เห็นภาพบรรยากาศโดยรวมว่ามีความปลอดภัย ธรรมชาติเป็นอย่างไร หรือสภาพโดยรวมเป็นอย่างไร จะช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจได้โดยง่ายและน่าจะดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

2. การแบ่งประเภทเส้นทางทั้งมิติเชิงนั้นหนาและการและมิติเชิงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่น่าสนใจอื่น ๆ) สรุปได้เป็น 3 ประเด็นหลักๆ คือ

3.1 การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในเชิงศาสนาที่คนไทยไม่ยุ่งยากไม่ลำบากเนื่องจากสามารถที่จะเดินทางไปแล้วก็เสริมข้อมูลเพิ่มเติมการใช้ Google map ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงต่อไปยังเว็บไซต์ อาจจะมีการปรับเปลี่ยนได้ การโฆษณาประชาสัมพันธ์สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ปัจจุบันมีหลายช่องทาง ทั้ง Twitter หรือจะเป็น YouTube ต้องทำให้ข้อมูลที่เป็น Real Time ในสถานการณ์จริง การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปหรือค้นหาข้อมูลไม่ใช่เฉพาะภาษาไทยนักท่องเที่ยวจะเลือกพื้นที่ที่เขาจะไปคือพื้นที่จังหวัดไหน และรูปแบบของการเดินทางจะเป็นการเชื่อมโยงกับทางอากาศไปอย่างไรและทางบกไปอย่างไรการบ่งบอกการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการตัดสินใจที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

3.2 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกโดยรอบวัด ซึ่งเป็นเรื่องของพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นที่พัก โรงแรม เกสเฮาส์ ชุมชนท้องถิ่น และเรื่องของสินค้าชุมชน อาหารท้องถิ่นแบบโบราณเพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการโปรโมทด้วย ก็จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ยิ่งเป็นข้อมูลกลาง ความสำคัญต้องชี้ให้เห็นตัววัด และชุมชนที่อยู่ใกล้วัด โดยให้คำนึงถึง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) นักท่องเที่ยวสามารถไปเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้ได้ ไปวัดได้ไปเรียนรู้ประวัติวัด ขณะเดียวกันได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่อยู่ใกล้เคียง นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวแล้วก็ไปเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้ได้ แต่สิ่งสำคัญคือริ้ว เป็นกระแสการเที่ยวตามกระแสตามเทรนเป็นข้อมูลกลางต้องเผยแพร่ออกไป ต้องปรับข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และให้วัดได้ช่วยคิดค้นข้อมูลเหล่านี้ด้วยจะช่วยให้ถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด 3) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ซึ่งอยู่ใน

เส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกัน นักท่องเที่ยวโดยปกติคงไม่มีใครอยากไปเที่ยวลำพังวัดเพียงอย่างเดียว การระบุสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นวัด หรือโบราณสถานเก่าแก่ หรือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ที่น่าสนใจและสามารถเชื่อมโยงกันได้เป็นข้อมูลที่จะเอามาเพิ่มเติมเพื่อให้คนที่เข้าไปเที่ยววัดดึงดูดให้คนมาวัดนี้ นอกจากเที่ยววัดนี้ตรงนี้ยังสามารถไปสถานที่อื่น ๆ ได้ สามารถดึงดูดคนที่ไม่ได้สนใจไปไหว้พระเพียงอย่างเดียว อาจจะดึงดูดคนอื่น ๆ ที่แวะไปท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้

3. การสร้างข้อมูลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า วัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก 15 จังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก) และสถานที่รอบวัดที่น่าสนใจอื่น ๆ ซึ่งจัดลงในองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activity) การเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และที่พัก (Accommodation) และจัดลงใน 3 ส่วนสำคัญ 9 สารสนเทศ คือ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา (2) ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรมและนามธรรม (3) ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโดยรอบวัด (เส้นทางและการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ)

กล่าวได้ว่า ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ มีเป้าหมายใน 2 มิติ คือ

1. มิติเชิงนันทนาการ หรือความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และ
2. มิติเชิงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม (นันทนาการควบคู่ไปกับการแสวงหาความรู้หรือการศึกษาข้อปฏิบัติอันเป็นหลักการในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา) กล่าวคือเป็นแหล่งสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อการชมหรือสัมผัสสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมด้านศาสนา วัดวาอาราม ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดนันทนาการควบคู่ไปกับการเรียนรู้โดยการมองสรรพสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ และปฏิบัติตนอย่างถูกต้องต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมนั้น ๆ

ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ที่พัฒนาขึ้น จึงเป็นประโยชน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ อีกทั้ง ตอบโจทย์เพื่อสร้างประโยชน์ของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการนำรายได้เข้ามาทำนุบำรุงวัดท้องถิ่น จังหวัด และประเทศโดยรวม

5.1.2 พัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

พัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ พื้นที่วิจัยคือ วัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 วัด และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวม 30 สถานที่ ซึ่งตั้งอยู่ใน 6 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ (1) ภาคเหนือ 1 จังหวัด คือ เชียงใหม่ (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด ประกอบด้วย นครราชสีมา และขอนแก่น (3) ภาคกลาง 1 จังหวัด คือ สระบุรี (4) ภาคตะวันตก 3 จังหวัด ประกอบด้วย ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง (5) ภาคตะวันออก 3 จังหวัด ประกอบด้วย กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี และ (6) ภาคใต้ 5 จังหวัด ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี สงขลา พังงา กระบี่ และภูเก็ต ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

สรุปรายชื่อวัดและสถานปฏิบัติธรรม แบ่งตามภาค และจังหวัด

ภาค	จังหวัด	วัด	สถานปฏิบัติธรรม
ภาคเหนือ	เชียงใหม่	วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
	ขอนแก่น	วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ภาคกลาง	สระบุรี	วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี	วัดพระพุทธแสงธรรม (ศูนย์ปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต) อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ภาคตะวันออก	ฉะเชิงเทรา	วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา	วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
	ระยอง	วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง	วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
	ชลบุรี	วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ภาคตะวันตก	กาญจนบุรี	วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ภาค	จังหวัด	วัด	สถานปฏิบัติธรรม
	ประจวบคีรีขันธ์	วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	วัดป่าสุฤณฤตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
	เพชรบุรี	วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี	วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี	วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	กระบี่	วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่	สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
	พังงา	วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา	วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
	ภูเก็ต	วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	ศูนย์ปฏิบัติธรรมบวรนิสัคโค อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
	สงขลา	วัดมัสยิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	วัดปากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

สรุปได้ว่า พัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ มีองค์ความรู้ที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ผลผลิตด้านนวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด และ 2) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

(1) ผลผลิตด้านพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

พัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ นำเสนอข้อมูลวัดท่องเที่ยว 15 วัด และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ในรูปแบบ 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

ผลผลิตด้านนวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด นับได้ว่า เป็นสื่อที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลในสังคมดิจิทัล อีกทั้งยังเป็นสื่อที่ให้ความรู้และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยในรูปแบบออนไลน์สองภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ เป็นการให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยได้ใช้ประกอบการตัดสินใจก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว

(2) กระบวนการและชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด

กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ด้านสารสนเทศ (Information) พบว่า นวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัล นำเสนอสารสนเทศของสถานที่แต่ละแห่งโดยนำสารสนเทศ 9 รายการมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการผลิตสื่อดิจิทัล การนำเสนอในรูปแบบ 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติอย่างมาก เพราะช่วยให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกสามารถเข้าใจสารสนเทศในสื่อดิจิทัลได้

2. ด้านเส้นทางท่องเที่ยว (Route) พบว่า นวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัลมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 เส้นทางหลัก มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เส้นทางวัดท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 เส้นทางย่อย คือ 1) เส้นทางสาย เกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล 2) เส้นทางสายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม และ 3) เส้นทาง สายประเพณีวัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ

2.2 เส้นทางสถานปฏิบัติธรรม แบ่งออกเป็น 3 เส้นทางย่อย คือ 1) เส้นทางปฏิบัติ ธรรมแนวอานาปานสติ 2) เส้นทางปฏิบัติธรรมแนวสติปัฏฐาน 4 และ 3) เส้นทางปฏิบัติธรรมแนว กายเคลื่อนไหว

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวออกเป็นหมวดหมู่ โดยแบ่งออกเป็น 2 เส้นทางหลักข้างต้น ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติคือ นักท่องเที่ยว ทั่วโลกสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และตอบโจทย์การท่องเที่ยววิถีพุทธ ซึ่งผู้สนใจท่องเที่ยวมีความต้องการที่หลากหลาย

3. ด้านเทคโนโลยี (Technology) พบว่า ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) นำแนวคิดด้านเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนา ทำให้ได้ผลผลิตที่มีลักษณะโดดเด่น

ชุดกิจกรรมพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย กระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและความรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)

2. ขั้นตอนกำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมการหาไอเดียแล้วจัดทำเป็นพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)

3. ขั้นตอนออกแบบแบบร่าง เป็นกิจกรรมเปลี่ยนพิมพ์เขียวให้เป็นแบบร่างสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)

4. ขั้นตอนพัฒนาแบบจำลอง เป็นกิจกรรมเปลี่ยนแบบร่างให้เป็นแบบจำลองสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal)

5. ขั้นตอนพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) และปรับแก้จนได้งานที่พร้อมเผยแพร่

6. ขั้นตอนเผยแพร่และส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เป็นกิจกรรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Website รวมถึงส่งเสริมการใช้ประโยชน์และรายงานสรุปผลการประเมินระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) และขั้นตอนสุดท้าย

7. ขั้นตอนสร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมถอดบทเรียน รับฟังข้อเสนอแนะ เสนอแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ต่อยอดความรู้เดิมและนำมาเขียนในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำแนวคิดด้านเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ทำให้ได้ผลผลิตที่มีความทันสมัย ใช้งานสะดวกและง่าย ใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มด้านความต้องการและพฤติกรรมการณ์การอ่านของผู้คนในสังคมดิจิทัล

5.1.3 การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ในรูปแบบสื่อดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด

การประชาสัมพันธ์และประเมินผลระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผ่าน google form จำนวน 628 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เริ่มจากการนำฐานข้อมูลพื้นที่วิจัยทั้ง 30 สถานที่ แบ่งเป็น 2 เส้นทางคือ วัดท่องเที่ยว และสถานปฏิบัติธรรม มาเป็นข้อมูลตั้งต้น จากนั้นจึงพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ 2 ภาษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ทำให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่ใช้งานง่ายได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน

5.2 อภิปรายผล

วัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีโอกาสดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เนื่องจากการที่ตัวของวัดเองมีลักษณะทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม หรือความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และมีสถานปฏิบัติธรรมที่น่าสนใจ การท่องเที่ยววัด หรือการท่องเที่ยววิถีพุทธเป็นพฤติกรรมการณ์การท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่กระแสวิงในปัจุบันต้องการ เนื่องจากการท่องเที่ยววัดเป็นการเดินทางที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของสังคมไทย การท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับนันทนาการควบคู่ไปกับประสบการณ์ต่าง ๆ อันส่งผลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจเป็นสำคัญ และยังเป็นการมุ่งเน้นในการแสวงบุญในมิติทางศาสนาและความเชื่อ ผลจากการวิจัยนี้พบว่า วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 แห่งในเมืองหลัก 15 จังหวัด แบ่งเป็นเส้นทางวัดท่องเที่ยวออกเป็น 3 เส้นทางย่อย คือ 1) เส้นทางสายเกจิอาจารย์ รูปเคารพ และวัตถุมงคล 2) เส้นทางสายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม

และ 3) เส้นทางสายประเพณีวัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ และแบ่งเส้นทางสถานปฏิบัติธรรมออกเป็น 3 เส้นทางย่อย คือ 1) เส้นทางปฏิบัติธรรมแนวอนาปานสติ 2) เส้นทางปฏิบัติธรรมแนวสติปัฏฐาน 4 และ 3) เส้นทางปฏิบัติธรรมแนวกายเคลื่อนไหว

การพัฒนาาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด มีองค์ความรู้ที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ผลผลิตด้านระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด และ 2) กระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด การอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

(1) ผลผลิตด้านระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด เป็นเว็บไซต์ที่ให้ความรู้และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยในรูปแบบออนไลน์สองภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ เป็นการให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยได้ใช้ประกอบการตัดสินใจก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว ผลผลิตด้านระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม

นอกจากนั้น ผลผลิตด้านระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ยังเชื่อมโยงกับ google map เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 สารสนเทศ ให้ข้อมูลได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคสังคมดิจิทัล ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ พยอม ธรรมบุตร กล่าวว่าการท่องเที่ยวต้องมี 5 องค์ประกอบ (5A) คือ สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก

กล่าวคือ มีการให้ข้อมูลสำหรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว สนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ เป็นต้น และมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน เช่น โรงแรม รีสอร์ท ที่สำคัญคือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดท่องเที่ยว และวัดปฏิบัติธรรม ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยววิถีพุทธ อีกทั้งยังให้เชื่อมโยงกับข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) ที่อยู่ในบริเวณหรือเส้นทางเดียวกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

(2) กระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด ได้จัดทำเป็นชุดกิจกรรม “การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด” มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) รวบรวมข้อมูลและความรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (2) กำหนดแนวคิดการประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมการหาไอเดียแล้วจัดทำเป็นพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (3) ออกแบบแบบร่าง เป็นกิจกรรมเปลี่ยนพิมพ์เขียวให้เป็นแบบร่างสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (4) พัฒนาแบบจำลอง เป็นกิจกรรมเปลี่ยนแบบร่างให้เป็นแบบจำลองสำหรับพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (5) พัฒนานวัตกรรมข้อมูลกลางในรูปแบบสื่อดิจิทัลและปรับแก้จนได้งานที่พร้อมเผยแพร่ (6) เผยแพร่และส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ เป็นกิจกรรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Website รวมถึงส่งเสริมการใช้ประโยชน์และรายงานสรุปผลการประเมินระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ และ (7) สร้างสรรค์และเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมถอดบทเรียน รับฟังข้อเสนอแนะ เสนอแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ต่อยอดความรู้เดิมและนำมาเขียนในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งแนวทางพัฒนาชุดกิจกรรมดังกล่าว มีความสอดคล้องกับแนวคิดของพระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร. ที่ได้เสนอกระบวนการพัฒนานวัตกรรมไว้ 7 ขั้นตอน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีพันธกิจหลักในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ ทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยงาน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ต่อยอดองค์ความรู้ด้านการดำเนินชีวิต ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน และด้านการวิจัย

2. ผลจากระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมพุทธศาสนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย ผู้ผู้สนใจในระดับนานาชาติ อีกทั้ง ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างรากฐานที่แข็งแกร่งนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) จึงเป็นการนำคุณค่าทางพระพุทธศาสนาที่เป็นมรดกล้ำค่าของคนไทย มาเป็นกลไกขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในสังคมดิจิทัลได้เป็นอย่างดี

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ กล่าวคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมื่อหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ ซึ่งจัดทำเป็นรูปแบบสื่อดิจิทัล ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน อีกทั้งยังสามารถสืบค้นข้อมูลแบบออนไลน์ผ่าน Website ได้จากทั่วโลก ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธให้ขยายขอบเขตออกไปทั่วโลก เกิดผลดีต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสร้างเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและในระดับประเทศได้

2. ด้านสังคม หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และผู้สนใจทั่วไป ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมื่อหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ ซึ่งจัดทำเป็นรูปแบบสื่อดิจิทัล ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะสามารถนำข้อมูลด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธไปส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา วัฒนธรรมเชิงพุทธ หรือการปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธได้

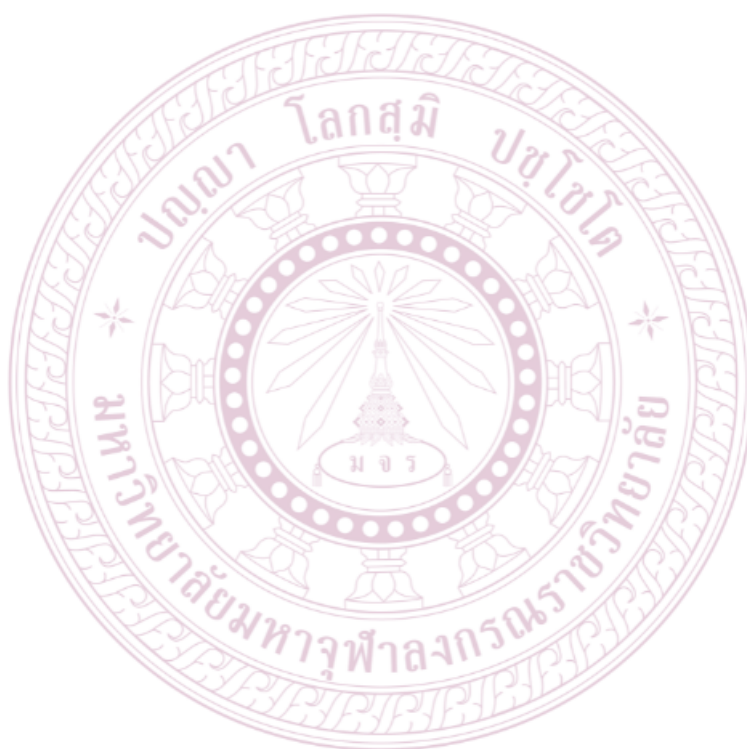
3. ด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมื่อหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ ซึ่งจัดทำเป็นรูปแบบสื่อดิจิทัล ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่สามารถนำข้อมูลไปเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) วัดอื่น ๆ ในแต่ละจังหวัดของเมื่อหลัก 15 จังหวัด เป็นวัดที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) กับวัดอื่นที่มีศักยภาพ สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด

2) ประเทศไทยพึ่งพาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสำคัญในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยววิถีพุทธจะเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าด้านเศรษฐกิจในอนาคต ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมื่อหลัก 15 จังหวัด เพื่อเพิ่มมูลค่าทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

3) การพัฒนาระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) โดยเพิ่มภาษาที่ 3 เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ (Web Portal) เป็นแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติที่รองรับการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทุกภาคส่วน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557**, สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), หน้า 33-43.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557**, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), หน้า 33-43.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557**, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557), บทนำ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **แถลงข่าวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=6633> [14 มกราคม 2565].
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, การประชุมสมัชชาใหญ่สมัชชาสามัญขององค์การการท่องเที่ยวโลก แห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 24, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=13692> [24 มกราคม 2565].
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **นโยบายด้านการท่องเที่ยว**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=5953> [14 มกราคม 2565].
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **ผลการสำรวจความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.mots.go.th/download/article/article_20211115153223.pdf [15 ธันวาคม 2564].
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **รองฯ สมคิด เร่งหน่วยงานจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พร้อมเดินหน้าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลักสู่เมืองหลักต่อเนื่อง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=10155> [14 มกราคม 2565].
- กลชาญ อนันตสมบูรณ์ และคณะ, “ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยสื่อมัลติมีเดีย”, **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560): 196-207.
- กุลธิดา กุลคง, “ระบบการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัย...

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).

กุลธิดา กุลคง, “ระบบการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.mots.go.th/download/article/article_20170320150102.pdf [22 สิงหาคม 2564].

จินตวีร์ คล้ายสังข์, **Desktop Publishing สู่ Ebook**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).

ช่วงโชติ พันธุเวช, **เทคโนโลยีสารสนเทศ**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2540), หน้า 70, สุชาดา กิระนันท์, **เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 74.

ฐานเศรษฐกิจ, **ต่างชาติมาไทย 10 เดือน 32.5 ล้านคน อินเดียพุ่ง 37 %**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/business/415266> [23 กรกฎาคม 2564].

ธนิต บุตรทิพย์สกุล, “พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของนักท่องเที่ยววัดในจังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 68.

บัวผืน ไตรทรัพย์ และคณะ, “การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา ชุมชนพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต**, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562): 190-220.

ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ, “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่”, **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561): 101-113.

พยอม ธรรมบุตร, **เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549), หน้า 11.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ, “การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2555), บทสรุป ฎ-ฐ.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ, “การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในประเทศไทย”, **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สกว.** (2555), หน้า 23.

ภัทรสุภา ลีลานภาพรรณ, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551), หน้า 25.

รักษนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ, “การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาฉกรรจ์จังหวัดเพชรบูรณ์”, **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 103-111.

วัชรระ ชัยเขต และคณะ, “ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา”, **วารสารหาดใหญ่วิชาการ**, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 171-190.

ศูนย์วิจัยกสิกร, **ต่างชาติเที่ยวไทยปี 2564 ยังจำกัด**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/z3166-Travel.aspx> [8 กันยายน 2564].

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561- 2565**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/secretary/download/PDF/Action%20Plan%20for%20Tourism%20Development.pdf> [7 กรกฎาคม 2564].

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, **รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ไตรมาส 2**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2559), หน้า 46-49.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), **การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580)**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/ratchakitcha-136-51/ [25 สิงหาคม 2564].

สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา, “การท่องเที่ยวและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาบทบาทของวัดในเขตกรุงเทพมหานครกรณีศึกษา วัดบวรนิเวศวิหารและวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม”,

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550),
หน้า 2-5.

หทัยรัตน์ บุญเนตร และคณะ, “การวิจัยและออกแบบเพื่อสร้างสื่อมัลติมีเดียในการประชาสัมพันธ์
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง”, **วารสารการบริหารการ
ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561): 27-40.

อัญญรัตน์ ร่วมกระโทก, “การผลิตบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
ศึกษาศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553).

อัทพล คุณเลิศ, “การพัฒนาเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา หมู่บ้านช้าง บ้านตากกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์”, **วารสารวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563):
72-80.

อารีย์ นัยพินิจ และคณะ, “การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่น
สารสินธุ์”, **วารสารปัญญาวิวัฒน์**, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556): 36-37.

2. ภาษาอังกฤษ

Boes, K., Buhalis, D. and Inversini, “A. Smart tourism destinations: ecosystems for
tourism destination competitiveness”, **International Journal of Tourism
Cities**, Vol 2 No 2 (2016): 108-124.

Colorwhistle, **What Are The 5 A's of Tourism?**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://colorwhistle.com/travel-tourism-components/> [12 สิงหาคม 2564].

Dickman.S., **Tourism: AnIntroductory Text**, 2nd Edition, (Australia: Hodder Education,
1996), p.65.

Dobrica Z. Jovicic, “From the traditional understanding of tourism destination to the
smart tourism destination”, **Journal Current Issues in Tourism**, Vol 22 No
3 (2017): 276-282.

Elton Noti, “Web 2.0 and the its influence in the tourism sector”, **European Scientific
Journal**, Vol 9 No 20 (July 2013): 115-123.

- L.S. Lee et al, “Merging graphic design and multimedia features in digital interactive eBook for tourism purposes”, **4th International Conference on Interactive Digital Media (ICIDM)**, 1-15 december 2015.
- Malgorzata Januszevska et al, “The effects of the use of ICT by tourism enterprises”, **Service Management**, Vol 16 No 2 (June 2015): 65-73.
- Middleton, V.T.C., **Marketing in Travel Tourism**, (Oxford: Butterworth Heineman, 1994), p.88.
- Raheleh Hassannia et al, “Web-Based Recommendation System for Smart Tourism: Multiagent Technology“, **Sustainability**, Vol 11 No 323 (2019): 1-18.
- Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill, “Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry”, **International Journal of Research and Analytical Reviews**, Special issue for 2nd International Conference on Hospitality and Tourism, ICOHOST-2019: 330-333.
- UNWTO, **INNOVATION, EDUCATION AND INVESTMENTS**, [online], source: <https://www.unwto.org/innovation-investment-and-digital-transformation> [September 7, 2021].
- UNWTO, **International Tourism Growth Continues To Outpace The Global Economy**, [online], source: <https://www.unwto.org/international-tourism-growth-continues-to-outpace-the-economy> [July 3, 2021].
- V. V. Yavorska et al, “Features of application of information technologies in modern tourism”, **Journal of Geology, Geography and Geoecology**, Vol 28 No 3 (March 2019): 591–599.
- World Economic Forum, **The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019**, [online], source: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf [July 2, 2021].

ภาคผนวก ก.

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๗๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เจริญพร ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน / นักวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง “WEB Portal : ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาข้อเสนอการวิจัยของท่านแล้ว มีความเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนด ไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแต่ประการใด จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

จึงเจริญพรมมาเพื่อแก้ไขและดำเนินการต่อไป.

ขอเจริญพร

(พระสุวเรนเมธาภรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๗๒/๒๕๖๕

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: WEB Portal : ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ
 ในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
 (Development of Web Portal for Smart Buddhist Tourism on 15
 Thailand Principle Towns at International Level)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: MCU RS 800765008

สถาบันที่สังกัด: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยหลัก: ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน

เอกสารที่พิจารณาพบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕

(พระสุวรรณเมธากรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

หมายเลขใบรับรอง: ว.๗๒/๒๕๖๕

วันที่ให้การรับรอง: ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ภาคผนวก ข.

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๕๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศบ ๘๐๐๑.๑/๔๒๓

วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยทั้งนี้ไม่มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด
ของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก
๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยว
วิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการ
ท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับ
นานาชาติ

เพื่อการนี้ ข้าพเจ้าและคณะเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย
สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เที่ยงตรง เป็นประโยชน์ จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและ
พัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๙๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๔๒๔

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.โกนิฐ ศรีทอง

ด้วย อาตมภาพ พระมหาทวี มหาลาภโญ (ละตง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

- โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย
- โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

เพื่อการนี้ อาตมภาพและคณะเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องเที่ยงตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาทวี มหาลาภโญ (ละตง), ผศ.ดร.)

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๙๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาตมภาพ พระมหากวี มหาปญโญ (ละลง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและ แก้ไขเครื่องมือวิจัย

ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย

- โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย
- โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

เพื่อการนี้ อาตมภาพและคณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ได้ตรวจสอบและแนะนำแล้ว

ขอเจริญพร

ศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน)

(พระมหากวี มหาปญโญ, ผศ.ดร.)

13 ธันวาคม 2564

หัวหน้าโครงการ

ประสานงาน: โทร. ๐๘๘-๓๓๑๖๕๔๕

ptlalong@gmail.com, tawee.lal@mcu.ac.th

ภาคผนวก ค.

หนังสือเชิญและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และกิจกรรมการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร นายสิทธิธา มุลหงส์

ผู้ตรวจราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาตมภาพ พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ได้สร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของงานวิจัย ทั้งนี้มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

ในการนี้ งานวิจัยดังกล่าวมีประเด็นในการทำวิจัยยังไม่สมบูรณ์ จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. โดยการประชุมทางจอภาพ ด้วยโปรแกรม Zoom เพื่อให้ได้ประเด็นงานวิจัยที่ครบสมบูรณ์ อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์เข้าร่วมเสวนาดังกล่าว และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ประสานงาน: โทร. ๐๘๘-๓๓๙๖๕๔๕
ptlalong@gmail.com

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง

ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 3 คน 2) ตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 1 คน และ 3) ตัวแทนจากสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง
1.	คุณสมชาย ชมภู่น้อย	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2.	คุณสรวิศ อาสาสรรพกิจ	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3.	คุณภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
4.	คุณสิทธา มูลหงส์	ผู้ตรวจราชการ และโฆษกสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
5.	คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์	นายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย

กิจกรรมการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอสัมภาษณ์ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และแนวคำถามสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๘๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/ว ๔๔

มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน เจ้าอาวาสวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒) หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๓) เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาบุญ (ละละ), ผศ.ดร. อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติให้ทำวิจัย เรื่อง “**แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ**” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research), การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม, การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ซึ่งอยู่ในขั้นตอนดำเนินการสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ที่จะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ และสามารถให้คำแนะนำแก่ คณะผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด ของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

จึงเรียนมาเพื่ออนุญาตให้ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลาและสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด และขอ อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาบุญ, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน: พระมหาทวี มหาบุญ, ผศ.ดร. โทร. ๐๘๘-๓๓๐๔๖๕๔๕, pttalong@gmail.com

ดร.วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน โทร. ๐๘๓-๒๒๑๔-๖๖๖๔

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 30 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด ดังมีรายละเอียดคือ

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
1.	พระเทพสิงหราชจารย์	เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2.	พระครูธรรมวิวัฒน์คุณ (หลวงพ่อเจริญ)	เจ้าอาวาส วัดอรุณญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3.	พระครูศรีวรภิกขารักษ์ เลขานุการเจ้าอาวาส	วัดพระพุทธรูปมหาธรรมราชาวิหาร อำเภอพระพุทธรูป จังหวัดสระบุรี
4.	พระสุนทรธรรมภาณ	เจ้าอาวาส วัดพระพุทธรูปแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี
5.	พระจิรธ ญาณวุฑโฒ	เลขานุการเจ้าอาวาส วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
6.	พระศิริพงศ์ สิริวิโส	รักษาการประธานที่พักรักษา สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำ เขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7.	นายชัยวัฒน์ ชัยเวช	ไวยาวัจกร วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมือง จังหวัด ภูเก็ต
8.	นางสมพิศ แซ่ก่า	ประธานศูนย์ปฏิบัติธรรมปฏิบัติสัสโค (หลวงพ่อประจักษ์) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
9.	พระปลัดธนารักษ์ พุทธภักขิโต	เจ้าอาวาส วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
10.	พระครูพิลาสมหาจาร (หลวงพ่อสื่ออื่น)	เจ้าอาวาส วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
11.	นายสืบสกุล ศรีสุข	ไวยาวัจกร คณะกรรมการ วัดมณีมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
12.	พระอวตาร ปภาโส	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัด สงขลา
13.	พระสมุห์ศักดิ์ชาย สิริปัญญา	เลขานุการเจ้าอาวาส วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14.	พระนัย สมปโน	เจ้าอาวาส วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
15.	พระครูโสภณสรกิจ	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา

16. พระใบฎีกาพงศ์ปณต เลขานุการเจ้าอาวาส วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. พระมหาสุรเดช สุรเตโช เจ้าอาวาส วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
18. พระราชวรญาณ วิ. (พระอาจารย์อนันต์ อภิญาโณ) เจ้าอาวาส วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
19. พระโสภณคณาภรณ์ เจ้าอาวาส วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
20. พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสรโท) เจ้าอาวาส วัดภักทันทะอาสาฬาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
21. พระมหาอนุกิตติ ธีธรรม เจ้าหน้าทีพระมหาธาตุแก่นนคร วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
22. พระยุพธนา อริโย ศูนย์ปฏิบัติ ผู้อำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
23. พระครูพิทักษ์ธรรมานุยุต เจ้าอาวาส วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
24. พระมหาจิรวัฒน์ จิรวัฒน์โน ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดป่าตาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
25. พระมหาสุชาติ สิริปัญญา เจ้าอาวาส วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้่น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
26. พระครูเกษมกาญจนสิทธิ์ (ศักดิ์ดา เขมจาโร) เจ้าอาวาส วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
27. นายพัฒนฤกษ์ ผู้ดูแลสถานที่ วัดห้วยมกงล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
28. พระอธิการคัมภีรญาณ อภิปัญญา เจ้าอาวาส วัดป่าสุญญตา อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
29. พระครูวัชรสุวรรณาทธ เจ้าอาวาส วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
30. พระครูสมุห์สมบัติ ปภัสสโร เจ้าอาวาส วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

แนวคำถามสัมภาษณ์

เรื่อง

พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก

15 จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสารสนเทศ 9 รายการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ..... ฉายา/นามสกุล.....

อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ช่วงเวลา

สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสารสนเทศ 9 รายการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัดในระดับนานาชาติ

1. ที่ตั้ง การติดต่อ และช่องทางประชาสัมพันธ์

.....

2. ประวัติความเป็นมา

.....

3. ประเภเส้นทาง (Route) ของสถานที่แห่งนั้น

.....

4. สิ่งสำคัญๆ ภายในสถานที่แห่งนั้น (มีได้หลายรายการ)

.....

5. กิจกรรมสำคัญๆ ทั้งปี

.....

6. คุณค่าที่จะได้รับ ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม

.....

7. สถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธอื่นๆ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกัน

.....

8. สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ

.....

9. เส้นทาง และการเดินทาง

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน และคณะ

ภาคผนวก จ.

รายชื่อนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรมที่ร่วมกิจกรรมในพื้นที่วิจัย

รายชื่อนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม ที่เดินทางมายังวัดและสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 60 รูป/คน

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
1.	คุณเอมอร จรูญแสง	มาจากจังหวัดชัยภูมิ นักท่องเที่ยว วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จังหวัดสระบุรี
2.	คุณจิตเมต ฤทธิเดช	มาจากหมวกเหล็ก นักท่องเที่ยว วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จังหวัดสระบุรี
3.	แมชีส่องแสง นวลกลาง	ผู้ปฏิบัติธรรม วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา
4.	คุณสิริกุล ล้อทองพาณิชย์	มาจากจังหวัดขอนแก่น นักท่องเที่ยว วัดหนองแวง จังหวัดขอนแก่น
5.	คุณวิษุตา บุญประกอบ	มาจากจังหวัดระยอง นักท่องเที่ยว วัดหนองแวง จังหวัดขอนแก่น
6.	คุณพีรพันธ์ วิชิตญาณ	มาจากจังหวัดขอนแก่น นักท่องเที่ยว วัดหนองแวง จังหวัดขอนแก่น
7.	คุณวลัยรัตน์ แสงจันทร์	ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น
8.	คุณประคอง ชูสุวรรณ	ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น
9.	คุณกฤษฎิกาน แก้ววัง	มาจากจังหวัดมหาสารคาม นักท่องเที่ยว วัดละหารไร่ จังหวัดระยอง
10.	คุณธนารักษ์ รูปต่ำ	มาจากจังหวัดขอนแก่น นักท่องเที่ยว วัดละหารไร่ จังหวัดระยอง
11.	คุณนุจริย์ สิริตัน	นักท่องเที่ยว วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี
12.	คุณสุนันธาร เสนข้อ	นักท่องเที่ยว วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี
13.	คุณทราย มั่นทนาวรรพณดิษฐ์	นักท่องเที่ยว วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี
14.	คุณมณฑนา วรพรดิศา	นักท่องเที่ยว วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี
15.	คุณปัญญานุช เจริญผล	นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
16.	คุณอารยา เจริญผล	นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
17.	พระสันติกรรม์ รตินธโร	นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
18.	คุณไมเคิล ยาริสเชค	ชาวโปแลนด์ นักท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต
19.	คุณอุษา จันติมานนท์	ผู้ปฏิบัติธรรม วัดนิโรธรังสี จังหวัดพังงา

20. พระสมปอง เขมะปัญโญ พระนักปฏิบัติธรรม วัดป่าสุฤณฤตา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
21. คุณเด่นศักดิ์ อมศิริ จิตอาสาช่วยงาน วัดป่าสุฤณฤตา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
22. คุณพศิน กุลพรภาเลิศ นักท่องเที่ยว วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี
23. Miss Daria Vedmedenko ชาวรัสเซีย นักท่องเที่ยว วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี
24. Mr.Sason ชาวอเมริกัน นักท่องเที่ยว วัดไชยวราราม (วัดฉลอง) จังหวัดภูเก็ต
25. Mr.Timo และMrs.Lisa ชาวฟินแลนด์ นักท่องเที่ยว วัดไชยวราราม (วัดฉลอง) จังหวัดภูเก็ต
26. Mr.Rokhmatulla Gizotulinx ชาวอัฟกานิสถาน นักท่องเที่ยว วัดฉลอง จังหวัดภูเก็ต
27. Mr. Gary และ Mrs.Irene ชาวแคนาดา นักท่องเที่ยว วัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่
28. กำนันจำปา บุปผาวันซ์ มาจากจังหวัดอุบลราชธานี นักท่องเที่ยววัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่
29. 29. Mr.Jonas Milz ชาวเยอรมัน นักท่องเที่ยว วัดพระสิงห์วรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
30. แม่ชีเสาวภา คำทะลาด ผู้ปฏิบัติธรรม วัดปากกันตะพงษ์ จังหวัดสงขลา
31. คุณภาวนา เจริญ ชาวท้ายเหมือง ผู้ปฏิบัติธรรม วัดนิโรธรังสี จังหวัดพังงา
32. คุณบันลือ เตชะเพชรไพบูลย์ นักท่องเที่ยว วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี
33. คุณอภิชาติ แสนวรรณ ชาวเพชรบุรี จิตอาสาช่วยเหลือวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี
34. พระตรีเนตร กิตติธโร (เขียวอ่อน) นักท่องเที่ยว วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
35. คุณสวรส มณีกิตติรัตน์ พนักงานแม่บ้าน วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
36. คุณนุสรุา ธงชัย ชาวมอญ ชุมชนหมู่บ้านวังกะ วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
37. คุณสายขวัญ หงสา ชาวมอญ แม่ค้าในตลาด วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
38. คุณจอนห์ ชาวอเมริกัน นักท่องเที่ยว วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
39. คุณพุทธรักษา แก้วบัวตูม มาจากจังหวัดชัยภูมิ นักท่องเที่ยว วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
40. คุณกรกมล เกิดผล พนักงานประจำวัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา
41. คุณดมิทรี ซาโพรติน ชาวรัสเซีย นักท่องเที่ยว วัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา

42. คุณแอคตเทอร์รินา ชวรัสเซีย นักท่องเที่ยว วัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา
43. คุณคลินต้า และคุณเอ็ดการส์ นักท่องเที่ยว วัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่
ชาวลัตเวีย
44. คุณเอียนจิตร สัมมา เลขานุการฝ่ายฆราวาสวัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา
45. คุณชาญชัย ควรพินิจ มาจากจังหวัดปทุมธานี นักท่องเที่ยว วัดพระสิงห์ จังหวัด
เชียงใหม่
46. พระภุชงค์ ยิ่งยวด พระนักปฏิบัติวัดธารน้ำไหล (สวนโมกข์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
47. ดร.แม่ชีเบญจวรรณ วงศ์ชูแก้ว ครูฝึกสมาธิให้กับชาวต่างชาติ วัดธารน้ำไหล จ.สุราษฎร์ธานี
48. คุณธิปัตย์ สีลา นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
49. คุณเพชรพร ตั้งโชควิพุธ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
50. คุณสุพัตรา หนูเทศ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
51. คุณกัญญา ดำรงค์ศักดิ์ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
52. คุณกรรณิการ์ ชัดคำ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
53. คุณธิดาพร นาสมา นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
54. คุณธนวัตร ประสงค์ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
55. คุณศิวาพร บุญตา นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
56. คุณวันทนา ปัญญาวรพงศ์ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
57. คุณอาทิตย์ภัทร วรรณวัฒน์ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
58. คุณวรารณ ทองกลาง นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
59. คุณจุฑามาศ เดชผิว นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
60. แม่ชีอัสนา พิจารณ์ นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ฉ.
ภาพกิจกรรมภาคสนาม

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จ.เชียงใหม่

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จ.ชลบุรี

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดวังแก้วเวการาม จ.กาญจนบุรี

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จ.เพชรบุรี

สัมภาษณ์ ไวยาวัจกร วัดมัชฌิมาวาส จ.สงขลา

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดอรุณวิเวก จ.เชียงใหม่

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดป่าสาละวัน

สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น

สัมภาษณ์ ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดมาบจันทร์ จ.ระยอง

ภาคผนวก ช.

หนังสือขออนุญาตตั้งบูธและการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนิคม
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๐๑
 โทรศัพท์ ๐ ๔๖๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๔๖๔ ๘๐๐๔
 www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๑๑๖

๑๙ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตตั้งบูธเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิตงานวิจัย

เรียน เจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา

ด้วย กระผม พระมหาทวี มหาปณฺโญ (ละลง), ผศ.ดร. อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ดำเนินการไปตามกระบวนการวิจัย และได้ผลผลิตจากการวิจัย เช่น ฐานข้อมูลวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) คลิป วิดีทัศน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย และประเมินผล ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ และการประชาสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการรายงานการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

- โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย
- โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ทีมคณะวิจัย ได้ดำเนินการตั้งบูธ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย และทำแบบสอบถาม สัมภาษณ์ เพื่อประเมินผลรวบรวมข้อมูลประกอบการรายงานการวิจัย ในวันที่ อาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๕ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขออภัยในความไม่สะดวกมา ณ โอกาสนี้

อนุชา นาคะสิทธิ์

๒๕ กันยายน ๒๕๖๕

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปณฺโญ, ผศ.ดร.)
 หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน: พระมหาทวี มหาปณฺโญ, ผศ.ดร. โทร. ๐๘๘-๓๓๖๖๕๕๕; taweelal@mcu.ac.th
 ดร.วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน โทร. ๐๙๓-๒๒๔-๙๖๙๔

การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย

วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ซ.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

แบบ สพ.๐๙.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายสิทธิ นุสหรักษ์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ที่อยู่ ถนนพหลโยธินสาย ๕ ต.วัดสุทัศน์ อ. บางมด จ. นนทบุรี
โทรศัพท์ ๐๙๕-๐๗๗๕๕๖๖ โทรสาร -

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แผนงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศในระดับนานาชาติ มีโครงการย่อยที่ 1: พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด หัวข้อโครงการคือ พระมหาทวิ มหาปัญญา, ผศ. ดร. โครงการย่อยที่ 2: พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวข้อโครงการคือ ดร.อุดม จันทมา โครงการย่อยที่ 3 : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวข้อโครงการคือ ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน โครงการย่อยที่ 4 : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวข้อโครงการคือ พระมหาวิมลนาถ ปัญญาทิโป, ดร.

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ☒ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- ☒ การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- ☒ การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- ☒ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- ☒ การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ กันยายน 2565 เป็นต้นไป ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

- นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีช่องทางในการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ในเชิงพุทธศาสนา เกจิอาจารย์ รูปเคารพ วัตถุมงคล พระพุทธรูป สถาปัตยกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี อนุรักษ์ ธรรมชาติ และการปฏิบัติธรรม เพิ่มมากขึ้น
- เป็นการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายสิทธิ นุสหรักษ์)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

แบบ สฟ.๐๔.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นาย อธิวัฒน์ จิตประทีปวิทย์ ตำแหน่ง รองอธิการบดี
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน... สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่อยู่ 44/1 ถนน 5 ธันวาคม 1971 แขวง บางพลี เขต บางพลี กทม.
โทรศัพท์ ๐๒-๘๑๘๖๖๑, ๐๘-๙๖๐๙๖ โทรสาร ๐๒-๒๒๙๗๙๓

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แผนงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศในระดับนานาชาติ มีโครงการย่อยที่ 1: พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด หัวหน้าโครงการคือ พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ. ดร. โครงการย่อยที่ 2: พัฒนาระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.อุดม จันทิมา โครงการย่อยที่ 3 : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน โครงการย่อยที่ 4 : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ พระมหาวิมลนาถ ปญญาทีโป, ดร.

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ☐ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- ☐ การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- ☐ การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- ☐ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- ☐ การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ กันยายน 2565 เป็นต้นไป ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

- นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีช่องทางในการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ในเชิงพุทธศาสนา เกจิอาจารย์ รูปเคารพ วัตถุมงคล พระพุทธรูป สถาปัตยกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี อนุรักษ์ ธรรมชาติ และการปฏิบัติธรรม เพิ่มมากขึ้น
- เป็นการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นาย อธิวัฒน์ จิตประทีปวิทย์)
ตำแหน่ง รองอธิการบดี

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

ภาคผนวก ณ.

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสาร

ที่ อว ๘๐๐๓/๒๕๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๙๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๓๕๒๔-๘๐๕๕, ๘๐๓๔
<http://www.grad.mcu.ac.th>

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ตอบรับบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์

เจริญพร ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ
ในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย (The Development of Website to Promote
Buddhist Tourism in 15 Major Cities of Thailand)” เพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา
ปริทรรศน์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นวารสารที่ผ่านการประเมิน
คุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Journal Citation index Centre (TCI) กลุ่มที่ ๒ :
และจะอยู่ในฐานข้อมูลถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ นั้น

บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ขอแจ้งให้ท่านทราบว่าบทความของท่าน
ได้ผ่านเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกบทความเบื้องต้นของวารสาร โดยได้รับการตรวจประเมินและแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว บทความดังกล่าวจะได้ตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์
(ISSN : 1905-1603 (Print) ISSN : 2697-4215 (Online) “ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม
๒๕๖๖” ทั้งนี้บทความของท่านยังอยู่ในขั้นตอนของการตรวจสอบต้นฉบับ (Copyediting) และการนำ
บทความที่ผ่านการพิจารณาแล้วเข้าสู่เล่มวารสาร (Production) เมื่อบทความของท่านปรากฏสถานะ
ออนไลน์เป็น “Published” ในระบบ Thaijo ฉบับที่กำหนดไว้ จึงจะสามารถดาวน์โหลดรายละเอียดส่วน
เนื้อหาได้ที่เว็บไซต์วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JGSR/>

จึงเจริญพรมหาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระมหาสมบุญ ฐตฺถมิกโร, รศ.ดร.)

บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์

กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ห้อง B400
อาคารเรียนรวม ชั้น ๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๙๐
ดร.อุทุม จันทิก ผู้ช่วยบรรณาธิการ
โทรศัพท์ 08 2215 7281 อีเมล udom.chang@mcu.ac.th